

ΠΑΝΤΕΙΟΝ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ

PANTEION UNIVERSITY OF SOCIAL AND POLITICAL SCIENCES

ΣΧΟΛΗ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ ΚΑΙ ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ

ΤΜΗΜΑ ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ

«ΝΟΜΙΚΗ ΚΑΙ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗ ΕΠΙΣΤΗΜΗ»

ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗ: «ΔΙΚΑΙΟ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ Ε.Ε.»

Αξιοποιώντας την Τεχνητή Νοημοσύνη και τους Ψηφιακούς βοηθούς
στην αντιμετώπιση της Έμφυλης Βίας: Ευκαιρίες και Προκλήσεις

ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

Στυλιανή Παλαιολόγου

Αθήνα, 2025

Τριμελής Επιτροπή

Λάμπρος, Μπαμπαλιούτας, Επίκουρος Καθηγητής Παντείου Πανεπιστημίου
(Επιβλέπων)

Πολυξένη, Παπαδάκη, Καθηγήτρια Παντείου Πανεπιστημίου

Σπυρίδων, Πολυμέρης, Εργαστηριακό Διδακτικό Προσωπικό (ΕΔΙΠ) Παντείου
Πανεπιστημίου

Copyright © Στυλιανή Παλαιολόγου, 2025

All rights reserved. Με επιφύλαξη παντός δικαιώματος.

Απαγορεύεται η αντιγραφή, αποθήκευση και διανομή της παρούσας διπλωματικής εργασίας εξ ολοκλήρου ή τμήματος αυτής, για εμπορικό σκοπό. Επιτρέπεται η ανατύπωση, αποθήκευση και διανομή για σκοπό μη κερδοσκοπικό, εκπαιδευτικής ή ερευνητικής φύσης, υπό την προϋπόθεση να αναφέρεται η πηγή προέλευσης και να διατηρείται το παρόν μήνυμα. Ερωτήματα που αφορούν τη χρήση της διπλωματικής εργασίας για κερδοσκοπικό σκοπό πρέπει να απευθύνονται προς τον συγγραφέα.

Η έγκριση της διπλωματικής εργασίας από το Πάντειον Πανεπιστήμιο Κοινωνικών και Πολιτικών Επιστημών δεν δηλώνει αποδοχή των γνώμων της συγγραφέα.

Συντομογραφίες

ΑΓΓΟ	: Ακρωτηριασμός Γυναικείων Γεννητικών Οργάνων
βλ.	: Βλέπε
ΓΓΙΑΔ	: Γενική Γραμματεία Ισότητας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων
ΓΓΙΦ	: Γενική Γραμματεία Ισότητας των Φύλων
ΕΕ	: Ευρωπαϊκή Ένωση
ΕΟΚ	: Ευρωπαϊκή Οικονομική Κοινότητα
ΕΣΔΑ	: Ευρωπαϊκή Σύμβαση Δικαιωμάτων του Ανθρώπου
ΕΣΔΙΦ	: Εθνικό Σχέδιο Δράσης για την Ισότητα των Φύλων
ΗΕ	: Ηνωμένα Έθνη
κ.ο.κ	: και ούτω καθεξής
ΚτΠ	: Κοινωνία των Πολιτών
ΜΚΟ	: Μη Κυβερνητική Οργάνωση
ΟΗΕ	: Οργανισμός Ηνωμένων Εθνών
παρ.	: Παράγραφος
Π.Δ.	: Προεδρικό Διάταγμα
ΠΟΥ	: Παγκόσμιος Οργανισμός Υγείας
ΣΒΑ	Στόχοι Βιώσιμης Ανάπτυξης
ΣΕΕ	: Συνθήκη για την Ευρωπαϊκή Ένωση
ΣΛΕΕ	: Συνθήκη για τη Λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης
ΤΝ	: Τεχνητή Νοημοσύνη
ΤΠΕ	Τεχνολογίες Πληροφοριών και Επικοινωνίας

ΧΘΔΕΕ	: Χάρτης Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης
EIGE	: Ευρωπαϊκό Ινστιτούτο για την Ισότητα των Φύλων (European Institute for Gender Equality)
EUROSTAT	: Ευρωπαϊκή Στατιστική Υπηρεσία
FRA	: Οργανισμός Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης (European Union Agency for Fundamental Rights)
ILO	: Διεθνής Οργάνωση Εργασίας (International Labour Organization)
UNESCO	: Εκπαιδευτική Επιστημονική και Πολιτιστική Οργάνωση των Ηνωμένων Εθνών

Ευχαριστίες

Με την ολοκλήρωση της παρούσας διπλωματικής εργασίας, θα ήθελα να ευχαριστήσω θερμά τον επιβλέποντα καθηγητή μου, κύριο Μπαμπαλιούτα, για τη συνεχή στήριξη, την καθοδήγηση και την εμπιστοσύνη που μου έδειξε από την πρώτη στιγμή. Η συμβολή του ήταν καθοριστική και χωρίς τη βοήθειά του, η ολοκλήρωση της παρούσας μελέτης δεν θα ήταν δυνατή.

Επίσης, θα ήθελα να εκφράσω την ειλικρινή μου ευγνωμοσύνη προς τον σύντροφό μου Λευτέρη για την αμέριστη στήριξη, την υπομονή και την ενθάρρυνση που μου προσέφερε σε κάθε στάδιο αυτής της προσπάθειας.

Περιεχόμενα

Συντομογραφίες.....	3
Ευχαριστίες.....	5
Περιεχόμενα.....	6
Εικόνες/Γραφήματα.....	9
Περίληψη.....	10
Abstract.....	12
Εισαγωγή.....	13
Κεφάλαιο 1: Έκταση και Επιπτώσεις της Έμφυλης Βίας.....	20
1.1 Έκταση της έμφυλης βίας.....	20
1.2 Έμφυλη βία: Μορφές και Ορισμοί.....	23
1.3 Επιπτώσεις της έμφυλης βίας.....	28
Το οικονομικό κόστος της έμφυλης βίας.....	29
Κεφάλαιο 2: Διεθνές Θεσμικό Πλαίσιο για την Έμφυλη Βία.....	35
Εισαγωγή.....	35
2.1 Η αναγνώριση της βίας κατά των γυναικών και η εισαγωγή της στις δημόσιες πολιτικές - το Σύστημα του ΟΗΕ.....	36
2.2 Η Σύμβαση της Κωνσταντινούπολης.....	39
Κεφάλαιο 3: Θεσμικό Πλαίσιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης για τη Βία κατά των Γυναικών και την Ισότητα των Φύλων.....	42
Εισαγωγή.....	42
3.1 Νομική Θεμελίωση της Ισότητας των Φύλων.....	42
3.2 Η Κύρωση της Σύμβασης της Κωνσταντινούπολης από την ΕΕ.....	44
3.3 Η Οδηγία (ΕΕ) 2024/1385 για την καταπολέμηση της βίας κατά των γυναικών και της εξ οικείων βίας.....	45
3.4 Συμπληρωματικά Νομοθετικά και Πολιτικές.....	46
Κεφάλαιο 4: Θεσμικό πλαίσιο και πολιτικές για την έμφυλη βία στην Ελλάδα.....	50
Εισαγωγή.....	50
4.1 Νομικό πλαίσιο για την καταπολέμηση της Έμφυλης Βίας.....	50
4.2 Πολιτικές: Ο ρόλος της Γενικής Γραμματείας Ισότητας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, το Δίκτυο δομών και ο Συνήγορος του Πολίτη.....	53
Ο Συνήγορος του Πολίτη.....	58
Κεφάλαιο 5: Εισαγωγή στην Τεχνητή Νοημοσύνη και τις εφαρμογές της για την αντιμετώπιση της έμφυλης βίας.....	60
5.1 Εισαγωγή στην Τεχνητή Νοημοσύνη.....	60

5.2 Σύγχρονες τεχνολογικές παρεμβάσεις και εργαλεία Τεχνητής Νοημοσύνης για την πρόληψη και αντιμετώπιση της Έμφυλης Βίας.....	64
Τεχνητή Νοημοσύνη και εκτίμηση κινδύνου.....	64
Εφαρμογές για την Προστασία από την Έμφυλη Βία.....	66
Διεργητικά και πρόσβαση σε υπηρεσίες.....	67
Ψηφιακοί βοηθοί - Chatbots.....	67
Παρακολούθηση και ανάλυση δεδομένων για την έρευνα, τη χάραξη και την εφαρμογή πολιτικών για την αντιμετώπιση της.....	68
Εντοπισμός και Πρόληψη Διαδικτυακής Βίας.....	68
Υποστήριξη επαγγελματιών πρώτης γραμμής.....	69
Καμπάνιες ενημέρωσης - ευαισθητοποίησης.....	70
5.3 Ψηφιακοί βοηθοί - Chatbots.....	71
Κεφάλαιο 6: Ψηφιακοί βοηθοί και Τεχνητή Νοημοσύνη στην υποστήριξη θυμάτων έμφυλης βίας. Κίνδυνοι, Πλαίσιο, Προτάσεις.....	78
6.1 Εισαγωγή : Ηθικά διλήμματα από την εφαρμογή της ΤΝ.....	78
6.2 Κίνδυνοι και προκλήσεις.....	81
Ασφάλεια.....	82
Ιδιωτικότητα Δεδομένων.....	82
Αξιοπιστία.....	83
Αναπαραγωγή στερεοτύπων.....	84
Έλλειψη διαφάνειας και αναπαραγωγιμότητας.....	86
Δικαιώματα Εργαζομένων.....	86
Απανθρωποποίηση.....	88
6.3 Ενσωματώνοντας τις νέες τεχνολογίες για την αντιμετώπιση έμφυλης βίας - Θεσμικό πλαίσιο.....	89
Ευρωπαϊκή Ένωση.....	89
Ελλάδα.....	92
Προστασία Προσωπικών Δεδομένων.....	92
6.4 Προτάσεις.....	93
Διεθνείς Ηθικές Οδηγίες για Έρευνες Υγείας που Αφορούν Γυναίκες Θύματα έμφυλης βίας του Παγκοσμίου Οργανισμού Υγείας (ΠΟΥ).....	94
I. Ασφάλεια.....	94
II. Αξιοπρέπεια και σεβασμός.....	95
III. Εμπιστευτικότητα.....	95
IV. Συγκατάθεση.....	95
V. Εκπαίδευση ψηφιακού βοηθού και ποιότητα αλληλεπίδρασης.....	95
VI. Όρια ρόλων: Ξεκάθαρος ρόλος.....	96

VII. Υπηρεσίες στήριξης: Πρόσβαση σε τοπικές ή διεθνείς υποστηρικτικές υπηρεσίες.....	96
VIII. Μεθοδολογική αυστηρότητα.....	96
IX. Φροντίδα ομάδας ελέγχου.....	97
X. Παρακολούθηση βλαβών.....	97
Κεφάλαιο 7: Συζήτηση - Συμπεράσματα.....	98
Βιβλιογραφία.....	105
Ελληνική.....	105
Ξενόγλωσση.....	106
Νομοθεσία.....	108
Ελλάδα.....	108
Ευρωπαϊκή Ένωση.....	109
Διεθνής.....	111
Διαδικτυακές πηγές.....	112

Εικόνες/Γραφήματα

Γράφημα 1: Η αύξηση των κλήσεων προς τη Γραμμή 15900 την περίοδο της πανδημίας.....σελ. 15

Γράφημα 2: Ποσοστό γυναικών (18-74 ετών) που έχουν υποστεί βία κατά τη διάρκεια της ενήλικης ζωής τους, ανά μορφή βίας..... σελ. 21

Εικόνα 1: Μορφές Έμφυλης Βίας.....σελ. 24

Εικόνα 2: Ετήσιο Κόστος της Έμφυλης Βίας στην Ευρωπαϊκή Ένωση.....σελ. 33

Εικόνα 3: Η Ελεανόρ Ρούζβελτ κρατά μια αφίσα της Οικουμενικής Διακήρυξης των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου. Lake Success, Νέα Υόρκη, Νοέμβριος 1949. Φωτογραφία του ΟΗΕ..... σελ. 35

Εικόνα 4: Ατζέντα 2030. Στόχοι Βιώσιμης Ανάπτυξης. Στόχος 5: Ισότητα των Φύλων.....σελ. 38

Περίληψη

Η έμφυλη βία αποτελεί μία από τις σοβαρότερες παραβιάσεις ανθρωπίνων δικαιωμάτων, με σημαντικές κοινωνικές, ψυχολογικές και οικονομικές επιπτώσεις τόσο για τις γυναίκες που την υφίστανται όσο και για την κοινωνία στο σύνολό της. Παρά την πρόοδο που έχει επιτευχθεί στο θεσμικό πλαίσιο, η υποστήριξη των επιζωσών έμφυλης βίας εξακολουθεί να εμφανίζει σημαντικά κενά, καθώς οι υπάρχουσες δομές δεν επαρκούν για την ολοκληρωμένη προστασία και ενδυνάμωση τους, ενώ ο κοινωνικός αποκλεισμός, ο στιγματισμός και ο φόβος εμποδίζουν πολλές γυναίκες να αναζητήσουν βοήθεια και υποστήριξη. Η ανάγκη για καινοτόμες λύσεις, που ενισχύουν την ευαισθητοποίηση και τη δυνατότητα πρόσβασης σε υποστηρικτικές δομές, καθιστά την αξιοποίηση της Τεχνητής Νοημοσύνης (TN) και των ψηφιακών βοηθών (chatbots) ιδιαίτερα επίκαιρη.

Αν και οι σύγχρονες ψηφιακές τεχνολογίες έχουν συχνά χρησιμοποιηθεί κακόβουλα από κακοποιητικούς συντρόφους, προσφέρουν παράλληλα σημαντικές δυνατότητες για την καταπολέμηση της βίας κατά των γυναικών, τις οποίες επιχειρεί να διερευνήσει η παρούσα εργασία. Ειδικότερα, εξετάζεται κατά πόσο η Τεχνητή Νοημοσύνη μπορεί να συμβάλει ουσιαστικά στην πρόληψη και την αντιμετώπιση της έμφυλης βίας, καθώς και αν οι ψηφιακοί βοηθοί (chatbots) μπορούν να ενισχύσουν τις υπηρεσίες υποστήριξης για τις επιζώσες έμφυλης βίας. Για τον σκοπό αυτό, αναλύονται η έκταση και οι επιπτώσεις της έμφυλης βίας, το υφιστάμενο θεσμικό πλαίσιο σε διεθνές, ευρωπαϊκό και εθνικό επίπεδο, καθώς και οι εφαρμογές της TN και των ψηφιακών βοηθών στις υπηρεσίες πρόληψης και υποστήριξης. Παράλληλα, εξετάζονται οι περιορισμοί, οι κίνδυνοι και οι προϋποθέσεις για την ασφαλή και αποτελεσματική ενσωμάτωσή τους.

Αναγνωρίζοντας ότι η συζήτηση για την εφαρμογή της TN στην αντιμετώπιση της έμφυλης βίας βρίσκεται ακόμη σε πρώιμο στάδιο, τα πρώτα συμπεράσματα είναι ενθαρρυντικά. Παρότι η TN δεν μπορεί και δεν πρέπει να υποκαταστήσει τον ανθρώπινο παράγοντα, μπορεί να ενισχύσει την προσβασιμότητα και την αποτελεσματικότητα των υπηρεσιών υποστήριξης, ιδίως για γυναίκες σε απομακρυσμένες περιοχές. Η ασφαλής και ουσιαστική αξιοποίησή της απαιτεί προσεκτικό σχεδιασμό, θεσμική ενσωμάτωση και συνεργασία με κοινωνικούς φορείς,

βασισμένη σε φεμινιστικές αρχές και ανθρωποκεντρική προσέγγιση, προκειμένου να συμβάλει ουσιαστικά στην πρόληψη της έμφυλης βίας, την προστασία των δικαιωμάτων και την ενδυνάμωση των γυναικών.

Λέξεις Κλειδιά: Έμφυλη Βία, Βία κατά των Γυναικών, Τεχνητή Νοημοσύνη, ψηφιακοί βοηθοί, chatbot, ΓΓΙΑΔ

Abstract

Gender-based violence constitutes one of the most severe violations of human rights, with significant social, psychological, and economic consequences for both the women who experience it and society as a whole. Despite progress made in the institutional framework, support for survivors of gender-based violence still shows significant gaps, as existing structures are insufficient for their comprehensive protection and empowerment, while social exclusion, stigma, and fear prevent many women from seeking help and support. The need for innovative solutions that enhance awareness and access to supportive services makes the utilization of Artificial Intelligence (AI) and digital assistants (chatbots) particularly timely.

Although modern digital technologies have often been misused by abusive partners, they simultaneously offer significant opportunities to combat violence against women, which this study seeks to explore. More specifically, it examines the extent to which Artificial Intelligence (AI) can contribute to the prevention and response to gender-based violence, as well as whether digital assistants (chatbots) can enhance support services for survivors of gender-based violence. To this end, the study analyzes the scope and impacts of gender-based violence, the existing institutional framework at the international, European, and national levels, as well as the applications of AI and digital assistants in prevention and support services. At the same time, it analyses the limitations, risks, and prerequisites for their safe and effective integration.

Recognizing that the discussion on the application of AI in addressing gender-based violence is still at an early stage, the initial findings are encouraging. While AI cannot and should not replace the human factor, it can enhance the accessibility and effectiveness of support services, particularly for women in remote areas. Its safe and meaningful use requires careful planning and institutional integration based on feminist principles and a human-centered approach, in order to contribute substantially to the prevention of gender-based violence, the protection of rights, and the empowerment of women.

Keywords: Gender-based violence, GBV, Artificial Intelligence, AI, chatbots, Feminist approach, Istanbul Convention,

Εισαγωγή

*«Η βία κατά των γυναικών είναι ίσως η πιο επαίσχυντη παραβίαση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Δεν κάνει διαχωρισμό μεταξύ συνόρων, πολιτισμών ή πλούτου. Όσο συνεχίζεται, δεν μπορούμε να ισχυριζόμαστε ότι κάνουμε ουσιαστική πρόοδο προς την ισότητα, την ανάπτυξη και την ειρήνη».*¹

Η έμφυλη βία αποτελεί μία κατάφωρη παραβίαση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και ταυτόχρονα ένα καθημερινό βίωμα για εκατομμύρια γυναίκες σε όλο τον κόσμο. Πράγματι, όπως καταδεικνύουν τα στοιχεία του Παγκόσμιου Οργανισμού Υγείας, **μία στις τρεις γυναίκες παγκοσμίως έχει υποστεί σωματική ή/και σεξουαλική βία** κατά τη διάρκεια της ζωής της.²

Παρά τη σοβαρότητα και την τεράστια έκταση της, η βία κατά των γυναικών και ιδίως η ενδοοικογενειακή βία παρέμενε για πολλές δεκαετίες αποσιωπημένη, καθώς θεωρούνταν ιδιωτική υπόθεση. Εντούτοις, τα τελευταία 40 χρόνια, η κατάσταση αυτή έχει αρχίσει να μεταβάλλεται, καθώς οι επίμονες διεκδικήσεις των φεμινιστικών κινημάτων, οδήγησαν στην αναγνώριση της ως δημόσιο ζήτημα και σοβαρή παραβίαση ανθρωπίνων δικαιωμάτων, με αντίκτυπο στη δημόσια πολιτική και τη διεθνή ατζέντα. Η αυξανόμενη καταγραφή των ποικίλων μορφών της έμφυλης βίας και της έκτασης και έντασης των συνεπειών της ανέδειξε την επιτακτική ανάγκη για δράση, απαιτώντας την ανάληψη ευθύνης από τα κράτη και την άμεση εφαρμογή μέτρων για την προστασία των γυναικών.

Ειδικότερα στην Ευρώπη, τα περισσότερα κράτη, όπως και η Ελλάδα, ανταποκρινόμενα σε αυτή την ανάγκη, έχουν αναγνωρίσει την υποχρέωση να

---

¹ Δήλωση από την 4η Παγκόσμια Διάσκεψη Γυναικών στο Πεκίνο. Πλατφόρμα Δράσης του Πεκίνου. Βλ. Womensos.gr, [πρόσβαση στις 17/07/2025].

² UN Women, “Facts and figures: Ending violence against women”, 2024, διαθέσιμο σε: <https://www.unwomen.org/en/what-we-do/ending-violence-against-women/facts-and-figures#notes> [πρόσβαση στις 22/03/2025].

αντιμετωπίσουν την έμφυλη βία σε όλες τις μορφές της, διασφαλίζοντας την πρόληψη, την τιμωρία των δραστών και την προστασία και αποκατάσταση των θυμάτων, όπως προβλέπεται, μεταξύ άλλων, στη Σύμβαση του Συμβουλίου της Ευρώπης για τη βία κατά των γυναικών και την ενδοοικογενειακή βία (Σύμβαση της Κωνσταντινούπολης). Τη Σύμβαση της Κωνσταντινούπολης έχουν υπογράψει όλα τα κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης, ενώ την έχουν κυρώσει 22 εξ αυτών, ανάμεσά τους και η χώρα μας. Παράλληλα, έχουν διαμορφώσει το θεσμικό τους πλαίσιο και έχουν αναπτύξει εξειδικευμένες υπηρεσίες, όπως συμβουλευτικά κέντρα, ξενώνες φιλοξενίας και τηλεφωνικές γραμμές υποστήριξης, ενώ εκπαιδεύουν το προσωπικό, ιδιαίτερα στις υπηρεσίες πρώτης γραμμής, όπως στην αστυνομία, την υγεία και τις κοινωνικές υπηρεσίες, για την αναγνώριση και την κατάλληλη διαχείριση της έμφυλης βίας.

Παρά τα θετικά βήματα, τα ποσοστά αναφοράς παραμένουν εξαιρετικά χαμηλά. Σύμφωνα με πρόσφατη έρευνα του Οργανισμού Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της ΕΕ (FRA), μόνο μία στις οκτώ επιζώσες έμφυλης βίας απευθύνεται στην αστυνομία, ενώ μόλις μία στις είκοσι επικοινωνεί με κάποια εξειδικευμένη δομή ή τηλεφωνική γραμμή SOS για βοήθεια και υποστήριξη.³ Οι λόγοι για αυτό εντοπίζονται στον φόβο, την έλλειψη πληροφόρησης, την κοινωνική πίεση και το στίγμα, ενώ πρόσθετοι παράγοντες, όπως η απόσταση από υπηρεσίες, οι γλωσσικές δυσκολίες και η οικονομική κατάσταση, περιθωριοποιούν περαιτέρω τις γυναίκες.

Η περίοδος της πανδημίας αποκάλυψε την έμφυλη βία ως μία από τις πιο τραγικές συνέπειες του κοινωνικού περιορισμού.⁴ Οι κλήσεις προς τηλεφωνικές γραμμές υποστήριξης θυμάτων βίας σημείωσαν αύξηση ως και πέντε φορές σε ορισμένες χώρες, με τον ΟΗΕ να κάνει λόγο για «κρυμμένη πανδημία».⁵ Η περιορισμένη κυκλοφορία και οι πολιτικές απομόνωσης που εφάρμοσαν τα κράτη για την αποφυγή διάδοσης του κορωνοϊού, σε συνδυασμό με την οικονομική ανασφάλεια είχαν ως αποτέλεσμα την αύξηση της ευπάθειας των γυναικών και την έκθεσή τους σε όλες τις μορφές έμφυλης και ενδοοικογενειακής βίας, ακριβώς λόγω του περιορισμού και της

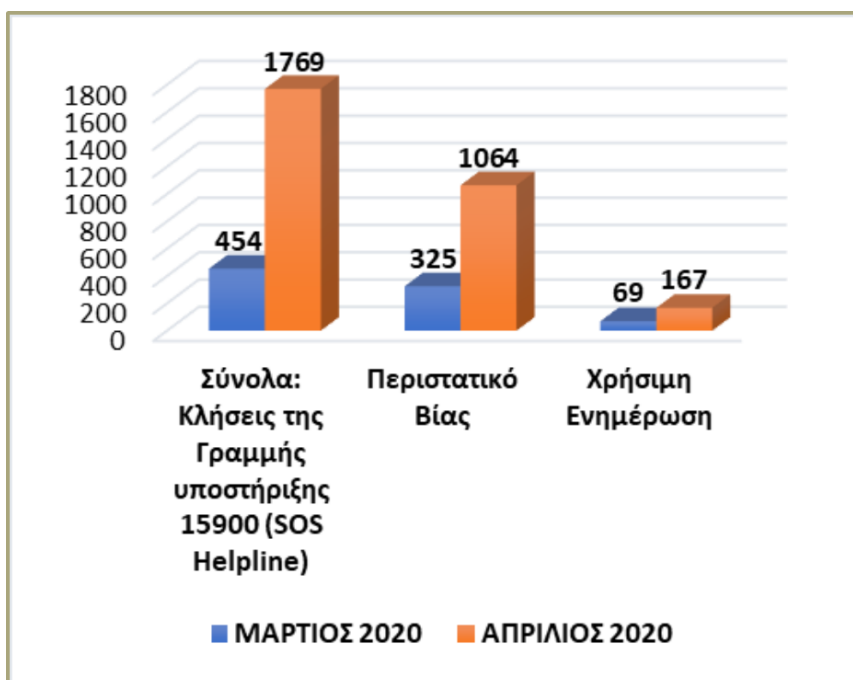
³ EIGE, “EU Gender-based Violence Survey”, 2025, διαθέσιμο σε: https://eige.europa.eu/newsroom/eu-gender-based-violence-survey?language_content_entity=en [πρόσβαση στις 20/05/2025].

⁴ ΓΓΙΑΔ, “1η Ετήσια έκθεση για τη Βία κατά των γυναικών”, 2020, σελ. 11.

⁵ UN Women, “The Shadow Pandemic: Violence against women during COVID-19”, διαθέσιμο σε: [response/https://www.unwomen.org/en/news/in-focus/in-focus-gender-equality-in-covid-19-violence-against-women-during-covid-19](https://www.unwomen.org/en/news/in-focus/in-focus-gender-equality-in-covid-19-violence-against-women-during-covid-19) [πρόσβαση στις 31/08/2025].

αναγκαστικής συνεχούς συγκατοίκησης με τον κακοποιητή τους.⁶

Ανάλογη αύξηση παρατηρήθηκε και στην χώρα μας με τις κλήσεις προς την 24ωρη Γραμμή SOS 15900 να υπερτριπλασιάζονται.⁷

Γράφημα 1: Στην Ελλάδα οι κλήσεις που καταγράφηκαν προς την 24ωρη Γραμμή SOS 15900 και αφορούσαν «περιστατικά βίας» αυξήθηκαν σε ποσοστό 227,4%, ενώ οι κλήσεις που αφορούσαν «την ενημέρωση» κατά 142% τον Απρίλιο του 2020 σε σχέση με τον Μάρτιο.⁸

Την ίδια περίοδο, η ραγδαία διάδοσή της Τεχνητής Νοημοσύνης (TN) σε εφαρμογές καθημερινής χρήσης ανέδειξε τις τεράστιες προοπτικές αλλά και τις προκλήσεις της. Η εκρηκτική εξέλιξη της TN προσέφερε στο ευρύ κοινό δυνατότητες που έως πρόσφατα είχαν μόνο εξειδικευμένοι επαγγελματίες, ενώ σε πολλές περιπτώσεις τις ξεπέρασε, προκαλώντας συναισθήματα θαυμασμού αλλά και φόβου.⁹

Ασφαλώς, δεν είναι οι νέες τεχνολογίες επικίνδυνες από τη φύση τους, αλλά καθίστανται αρνητικά ή θετικά φορτισμένες ανάλογα με τη χρήση τους, που με τη

⁶ ΓΓΙΑΔ, “1η Ετήσια έκθεση για τη Βία κατά των γυναικών”, ΓΓΙΑΔ, 2020. σελ. 11.

⁷ ΓΓΙΑΔ, “Διμηνιαίο Ενημερωτικό Δελτίο #1: Πολιτικές και Δράσεις της Γ.Γ.Ο.Π.Ι.Φ. για την Πρόληψη και την καταπολέμηση της Βίας κατά των Γυναικών στις Συνθήκες Πανδημίας του Covid-19. Ανάλυση Στατιστικών Στοιχείων από το Δίκτυο Δομών και της Γραμμής SOS 15900 της Γ.Γ.Ο.Π.Ι.Φ. Μάρτιος 2020- Απρίλιος 2020”, ΓΓΙΑΔ, 2020, σελ. 8.

⁸ ΓΓΙΑΔ, “Διμηνιαίο Ενημερωτικό Δελτίο #1: Πολιτικές και Δράσεις της Γ.Γ.Ο.Π.Ι.Φ. για την Πρόληψη και την καταπολέμηση της Βίας κατά των Γυναικών στις Συνθήκες Πανδημίας του Covid-19. Ανάλυση Στατιστικών Στοιχείων από το Δίκτυο Δομών και της Γραμμής SOS 15900 της Γ.Γ.Ο.Π.Ι.Φ. Μάρτιος 2020- Απρίλιος 2020”, ΓΓΙΑΔ, 2020, σελ. 8.

⁹ Φ. Παναγοπούλου Κουτνατζή, “Τεχνητή νοημοσύνη: Ο δρόμος προς έναν ψηφιακό συνταγματισμό – Μία ηθικο-συνταγματική θεώρηση”, 2023, σελ. 28.

σειρά της καθορίζει τον τρόπο που θα επιδράσουν στις διαδικασίες και τις δομές της κοινωνίας και του κράτους. Κατά συνέπεια, οι επιπτώσεις διαφέρουν ανάλογα με τους επιδιωκόμενους σκοπούς και το πλαίσιο εντός του οποίου αναπτύσσονται και επενεργούν.¹⁰

Πράγματι, από τη μία πλευρά, ο ταχέως αναπτυσσόμενος ψηφιακός νέος κόσμος δείχνει να έχει αποτελέσει εύφορο έδαφος για τη διευκόλυνση της άσκησης έμφυλης βίας και κακοποιητικών συμπεριφορών. Οι γυναίκες, τα νέα κορίτσια και τα άτομα που βιώνουν πολλαπλές διακρίσεις είναι ακόμη πιο ευάλωτες στις νέες μορφές βίας που συνδέονται με την ευρεία χρήση του διαδικτύου και των κοινωνικών μέσων, όπως ο διαδικτυακός εκφοβισμός, η μη συναινετική διάδοση προσωπικού περιεχομένου και η διαδικτυακή σεξουαλική παρενόχληση.¹¹

Από την άλλη πλευρά, η ΤΝ μπορεί να αξιοποιηθεί ως μέσο πρόληψης, ενδυνάμωσης και υποστήριξης των θυμάτων. Ήδη, τα τελευταία χρόνια, η πληροφορική και οι συναφείς τεχνολογίες έχουν αξιοποιηθεί για τον εκσυγχρονισμό των υπηρεσιών, διευκολύνοντας την πρόσβαση γυναικών, ιδίως σε απομακρυσμένες περιοχές, σε υποστήριξη και προστασία.

Η ΤΝ και οι ψηφιακοί βοηθοί (chatbots) προσφέρουν νέες δυνατότητες υποστήριξης για γυναίκες θύματα έμφυλης βίας, λειτουργώντας ως «πρώτη γραμμή» επικοινωνίας, η οποία είναι συνεχώς διαθέσιμη και ανώνυμη. Μέσω αυτών των έξυπνων εργαλείων, οι επιζώσες μπορούν να ενημερωθούν για τα δικαιώματά τους, να γνωρίσουν τις διαθέσιμες υπηρεσίες και να κατευθυνθούν σε εξειδικευμένους/ες επαγγελματίες, μειώνοντας την απομόνωση και το αίσθημα ανασφάλειας.

Η εφαρμογή "Sofia", για παράδειγμα, προσφέρει 24ωρη υποστήριξη μέσω μηνυμάτων, απαντώντας σε βασικά ερωτήματα χωρίς την ανάγκη φυσικής παρουσίας.¹² Μέσα από αντίστοιχες εφαρμογές, η τεχνολογία μπορεί να γεφυρώσει το κενό ανάμεσα στην επιζώσα έμφυλης βίας και την υποστήριξη που χρειάζεται.¹³

---

¹⁰ Λ. Μήτρου, "Μπορεί ο Αλγόριθμος...", 2023, σελ.17.

¹¹ ΓΓΙΑΔ, "4η Ετήσια έκθεση για τη Βία κατά των γυναικών", 2023, σελ.35.

¹² Spring ACT, "Sophia Chatbot - Spring ACT", 2023, διαθέσιμο σε: <https://springact.org/sophia-chatbot/> [πρόσβαση στις 14/06/2025].

¹³ Η διάκριση ανάμεσα στους όρους **θύμα** και **επιζώσα** είναι ουσιαστική, καθώς αντανakλά διαφορετικές προσεγγίσεις στην κατανόηση της έμφυλης και ενδοοικογενειακής βίας. Ο όρος θύμα, που υιοθετείται κυρίως από τα νομικά κείμενα, επικεντρώνεται στις επιπτώσεις της βίας και την αδυναμία αντίδρασης. Αντίθετα, ο όρος επιζώσα, τον οποίο προτιμούν φεμινιστικές συλλογικότητες και κοινωνικοί επιστήμονες, δίνει έμφαση στη δύναμη και στις

Ταυτόχρονα, όμως, οι εφαρμογές αυτές συνοδεύονται από προκλήσεις και κινδύνους που δεν μπορούν να αγνοηθούν, καθώς τίθενται ζητήματα που αφορούν την ασφαλή χρήση τους, την ενδεχόμενη παραβίαση της ιδιωτικότητας και των προσωπικών δεδομένων ή την εμφάνιση προκαταλήψεων στους αλγορίθμους.

Η παρούσα εργασία εξετάζει το ρόλο της τεχνητής νοημοσύνης στην πρόληψη και την καταπολέμηση της έμφυλης βίας, διερευνώντας τις δυνατότητες και τους περιορισμούς της, καθώς και τα ζητήματα δεοντολογίας και τα ηθικά διλήμματα που ανακύπτουν. Ειδικότερα, επικεντρώνεται στον ρόλο των ψηφιακών βοηθών (chatbots) στην ενίσχυση της υποστήριξης επιζωσών έμφυλης βίας και τις προκλήσεις που συνεπάγεται η χρήση τους. Το βασικό ερευνητικό ερώτημα που τίθεται είναι το εξής:

Μπορεί η τεχνητή νοημοσύνη να συμβάλει ουσιαστικά στην πρόληψη και την αντιμετώπιση της έμφυλης βίας ή ενέχει υπερβολικούς κινδύνους; Και αν ναι, με ποιους τρόπους και σε ποιο βαθμό;

Μπορούν οι ψηφιακοί βοηθοί να βελτιώσουν τις υπάρχουσες υπηρεσίες υποστήριξης επιζωσών έμφυλης βίας;

Ακολουθούν επιμέρους ερωτήματα που εστιάζουν:

- στη δεοντολογική και ασφαλή ενσωμάτωση της ΤΝ στα προγράμματα υποστήριξης,
- στα ηθικά διλήμματα και τις προκλήσεις που ανακύπτουν,
- στις προτάσεις ασφαλούς ενσωμάτωσης της για την αντιμετώπιση της έμφυλης βίας.

Για την απάντηση των παραπάνω, ακολουθήθηκε συστηματική ανασκόπηση της βιβλιογραφίας σε εθνικό, ευρωπαϊκό και διεθνές επίπεδο, με στόχο την καταγραφή των πολιτικών, του νομικού πλαισίου, καθώς και των τεχνολογικών εργαλείων που

στρατηγικές επιβίωσης του ατόμου.

Και οι δύο όροι περιγράφουν διαφορετικές πλευρές της εμπειρίας και ενδέχεται να συνυπάρχουν στην ταυτότητα του ατόμου. Για τις ανάγκες αυτής της εργασίας, θα χρησιμοποιούνται και οι δύο όροι, ανάλογα με το εκάστοτε πλαίσιο. βλ. Κ. Δρούγα, Μ. Παπαθανασίου, Αν. Τσονίδης, “Θύμα ή Επιζώσα; Η Ρητορική Κατασκευή Ταυτοτήτων στη Συμβουλευτική για την Κακοποίηση Γυναικών: Μια Ανάλυση Μελέτης”, ΚΕΘΙ, 2001.

συμβάλουν ή δύνανται να συμβάλουν στην πρόληψη και την καταπολέμηση της έμφυλης βίας. Η παρούσα μελέτη δεν φιλοδοξεί να καλύψει το ζήτημα στο σύνολό του, αλλά να αναδείξει την ανάγκη για περαιτέρω ερευνητική δραστηριότητα με στόχο την πληρέστερη κατανόηση και αξιολόγηση των δυνατοτήτων εφαρμογής της ΤΝ στον τομέα αυτό.

Για να γίνει καλύτερα αντιληπτός ο ρόλος της ΤΝ στην αντιμετώπιση της έμφυλης βίας, στο πρώτο κεφάλαιο θα γίνει μία εισαγωγή στην έκταση και τις επιπτώσεις της, ενώ στο δεύτερο, το τρίτο και το τέταρτο κεφάλαιο θα αναλυθεί το διεθνές, το ευρωπαϊκό και το εθνικό θεσμικό πλαίσιο αντίστοιχα, με έμφαση στη Σύμβαση της Κωνσταντινούπολης, η οποία αποτελεί κοινό σημείο αναφοράς.

Ακολουθεί, στο πέμπτο κεφάλαιο, μία εισαγωγή στην ΤΝ, με σκοπό την ανάδειξη των εφαρμογών της στην πρόληψη και καταπολέμηση της έμφυλης βίας, εστιάζοντας στους ψηφιακούς βοηθούς (chatbots), ως εργαλεία υποστήριξης των επιζωσών. Στο έκτο κεφάλαιο θα διερευνηθούν οι πιθανοί κίνδυνοι και οι ηθικές προκλήσεις που συνοδεύουν τη χρήση της ΤΝ, θα παρουσιαστεί το υφιστάμενο θεσμικό πλαίσιο, καθώς και οι προτάσεις για την ορθή, δεοντολογική και αποτελεσματική αξιοποίησή της για την αντιμετώπιση της βίας κατά των γυναικών. Στο έβδομο και τελευταίο κεφάλαιο, εκτίθενται τα ευρήματα της μελέτης και διατυπώνονται τα τελικά συμπεράσματα.

Επιχειρώντας να δώσουμε μία απάντηση στο ερευνητικό ερώτημα σχετικά με τη συμβολή της τεχνητής νοημοσύνης στην πρόληψη και την αντιμετώπιση της έμφυλης βίας, οι εφαρμογές που έχουν ήδη αναπτυχθεί μας δημιουργούν μία αίσθηση συγκρατημένης αισιοδοξίας. Η σύζευξη της τεχνητής νοημοσύνης και της έμφυλης βίας ανοίγει νέες δυνατότητες για την υποστήριξη των θυμάτων, προσφέροντας άμεση, ανώνυμη και προσβάσιμη βοήθεια. Η χρήση της μπορεί να διευκολύνει την επικοινωνία και την υποστήριξη των επιζωσών έμφυλης βίας με νέους, καινοτόμους τρόπους. Θα πρέπει, όμως, να τονίσουμε εξ αρχής ότι η ΤΝ μπορεί να λειτουργήσει ως υποστηρικτικό εργαλείο και όχι ως υποκατάστατο της ανθρώπινης επαγγελματικής βοήθειας. Παράλληλα, είναι σημαντικό να αναγνωρίσουμε τους κινδύνους που υπάρχουν, όπως σε σχέση με την προστασία προσωπικών δεδομένων ή την ακρίβεια των απαντήσεων. Η εξισορρόπηση αυτών των παραμέτρων απαιτεί ιδιαίτερη προσοχή, ώστε με υπευθυνότητα, συμμετοχικό σχεδιασμό και συνεχείς

βελτιώσεις, να εξασφαλιστεί ότι η ΤΝ θα λειτουργήσει αποτελεσματικά και με ασφάλεια για την προστασία των γυναικείων δικαιωμάτων και προς όφελος μίας ισότιμης κοινωνίας.

Κεφάλαιο 1: Έκταση και Επιπτώσεις της Έμφυλης Βίας

1.1 Έκταση της έμφυλης βίας

Η Βία κατά των Γυναικών αποτελεί ένα πολυδιάστατο και εκτεταμένο φαινόμενο, το οποίο δεν γνωρίζει κοινωνικά, οικονομικά ή εθνικά σύνορα. Καθημερινά, σε κάθε γωνιά του κόσμου, χιλιάδες γυναίκες κακοποιούνται ψυχολογικά και σωματικά από τον σύζυγο, τον σύντροφο ή μέλη της οικογένειας τους στην «ασφάλεια» του ίδιου τους του σπιτιού. Επιπλέον, πολλές γυναίκες πέφτουν θύματα επίμονης παρακολούθησης (stalking), σεξουαλικής παρενόχλησης, βιασμού, ακρωτηριασμού των γεννητικών οργάνων (ΑΓΓΟ), εξαναγκαστικού γάμου ή αναγκαστικής στέρωσης, καταστάσεις που αναδεικνύουν την πολυπλοκότητα και τη σοβαρότητα του φαινομένου. Οι γυναίκες και τα νεαρά κορίτσια έχουν περισσότερες πιθανότητες από τους άνδρες να παρενοχληθούν στο διαδίκτυο, το οποίο έχει αποτελέσει εύφορο έδαφος για τη διευκόλυνση της άσκησης έμφυλης βίας και κακοποιητικών συμπεριφορών, όπως ο διαδικτυακός εκφοβισμός, η μη συναινετική διάδοση προσωπικού περιεχομένου και η διαδικτυακή σεξουαλική παρενόχληση.¹⁴

Σύμφωνα με στοιχεία που έχει δημοσιεύσει ο Παγκόσμιος Οργανισμός Υγείας, περίπου **736 εκατομμύρια γυναίκες** - σχεδόν μία στις τρεις - **έχουν υποστεί βία από τον σύντροφο, σεξουαλική βία ή και τα δύο τουλάχιστον μία φορά στη ζωή τους**, σε παγκόσμιο επίπεδο.¹⁵ Για σχεδόν μία στις τέσσερις - περισσότερες από 640 εκατομμύρια γυναίκες - η βία έχει προέλθει από τον νυν ή τον πρώην σύζυγο ή τον σύντροφο τους. Στην πιο ακραία της μορφή, καταλήγει στη **γυναικοκτονία**, με **1 γυναίκα να σκοτώνεται κάθε 10 λεπτά από τον σύντροφο ή μέλη της οικογένειας της**.¹⁶

Στην Ευρωπαϊκή Ένωση (ΕΕ), τα δεδομένα είναι εξίσου ανησυχητικά. Η πανευρωπαϊκή έρευνα του Οργανισμού Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης (FRA, 2024) αναδεικνύει ότι:

¹⁴ ΓΓΙΑΔ, “4η Ετήσια έκθεση για τη Βία κατά των γυναικών”, 2023, σελ. 35.

¹⁵ UN Women, “Facts and figures: Ending violence against women”, 2024, διαθέσιμο σε: <https://www.unwomen.org/en/what-we-do/ending-violence-against-women/facts-and-figures#notes> [πρόσβαση στις 22/04/2025].

¹⁶ UN Women, “One woman or girl is killed every 10 minutes by their intimate partner or family member”, Δελτίο τύπου 25/11/2025 διαθέσιμο σε: <https://www.unwomen.org/en/news-stories/press-release/2024/11/one-woman-or-girl-is-killed-every-10-minutes-by-their-intimate-partner-or-family-member> [πρόσβαση στις 22/04/2025].

- ... 1 στις 3 γυναίκες στην ΕΕ-27 (30,7 %) έχει βιώσει σωματική ή/και σεξουαλική βία από την ηλικία των δεκαπέντε ετών.¹⁷
- ... 1 στις 5 γυναίκες (17,7%) έχει βιώσει σωματική βία ή απειλές και/ή σεξουαλική βία από έναν κοντινό της σύντροφο.¹⁸
- ... 1 στις 5 γυναίκες (18,6 %) έχει υπάρξει θύμα παρενοχλητικής παρακολούθησης (stalking) από την ηλικία των 15 ετών και άνω.¹⁹
- ... 1 στις 3 γυναίκες (30,8 %) έχει παρενοχληθεί σεξουαλικά στο χώρο εργασίας της.²⁰
- ... 1 στις 10 γυναίκες έχει υποστεί κάποια μορφή κυβερνοπαρενόχλησης.^{21,22}
- ...σε 366 δισεκατομμύρια Ευρώ έχει υπολογιστεί το ετήσιο κόστος της έμφυλης βίας και 289 εξ' αυτών της έμφυλης βίας κατά των γυναικών.²³

Αντίστοιχα είναι τα στοιχεία στην **Ελλάδα**. Σύμφωνα με έρευνα που διεξήγαγε το Εθνικό Κέντρο Κοινωνικών Ερευνών (ΕΚΚΕ, 2023) για τη Eurostat, σχεδόν 1 στις 3 γυναίκες δήλωσε ότι είχε υποστεί σωματική βία, 1 στις 5 σεξουαλική βία, ενώ

¹⁷ Συγκεκριμένα, το ποσοστό των γυναικών που έχουν βιώσει σωματική βία ή απειλές ή/και σεξουαλική βία από οποιονδήποτε δράστη στη διάρκεια της ζωής τους ήταν 30,7% και συμπεριλαμβάνει τη βία που έχει ασκηθεί σε συντροφική σε σχέση, καθώς και σε οποιοδήποτε πλαίσιο τόσο από άνδρες όσο και γυναίκες δράστες βλ. FRA, EIGE, Eurostat, "EU gender-based violence survey – Key results. Experiences of women in the EU-27", 2024, σελ.14.

¹⁸ Το 14,6% των γυναικών έχουν βιώσει βία από τον κοντινό τους σύντροφο περισσότερες από μία φορές, ενώ το 19,3% των γυναικών στην ΕΕ-27 έχουν βιώσει σωματική βία ή απειλές ή/και σεξουαλική βία από άτομο που ζει στο ίδιο σπίτι με εκείνες. Βλ. FRA, EIGE, Eurostat, 2024, σελ. 20.

¹⁹ Στις νεότερες γυναίκες το ποσοστό είναι ακόμη μεγαλύτερο (41,7%), με σχεδόν 2 στις 5 γυναίκες να έχουν βιώσει σεξουαλική παρενόχληση στους χώρους εργασίας τους στην ΕΕ. Βλ. FRA, EIGE, Eurostat, 2024, σελ. 28.

²⁰ FRA, "Βία κατά των γυναικών: πανευρωπαϊκή έρευνα - Τα αποτελέσματα με μια ματιά", 2014, σελ. 30.

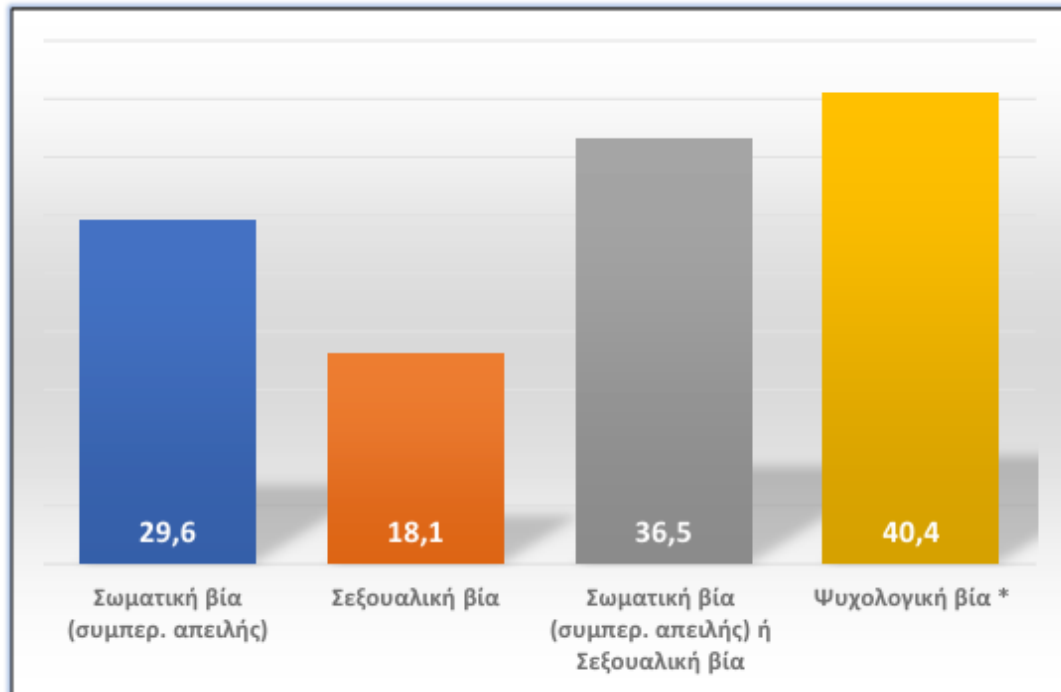
²¹ Το ποσοστό αυτό ποικίλει ανά χώρα, ανάλογα με την πρόσβαση στο διαδίκτυο και σχεδόν διπλασιάζεται στις πιο νέες ηλικίες. FRA, "Survey on Violence against Women in the EU", 2014, σελ. 104-105.

²² Το ποσοστό των γυναικών που έχουν δεχθεί κάποιες μορφές κυβερνοπαρενόχληση με βάση το φύλο σε κάποιες κατηγορίες όπως οι γυναίκες πολιτικοί ή δημοσιογράφοι ξεπερνάει το 50% και το 73% αντίστοιχα. βλ. UNESCO, "Your opinion doesn't matter, anyway: Exposing technology-facilitated gender-based violence in an era of generative AI".UNESCO,2023.σελ. 10

²³ EIGE, "The Costs of Gender-Based Violence in the European Union", διαθέσιμο σε: https://eige.europa.eu/gender-based-violence/costs-of-gender-based-violence?language_content_entity=en [πρόσβαση στις 05/05/2025].

ποσοστό 36,5% δήλωσε ότι έχει υποστεί σωματική ή σεξουαλική βία (Γράφημα 2).²⁴

Γράφημα 2: “Ποσοστό γυναικών (18-74 ετών) που έχουν υποστεί βία κατά τη διάρκεια της ενήλικης ζωής τους από οποιονδήποτε δράστη/ιδα, ανά μορφή βίας”.²⁵

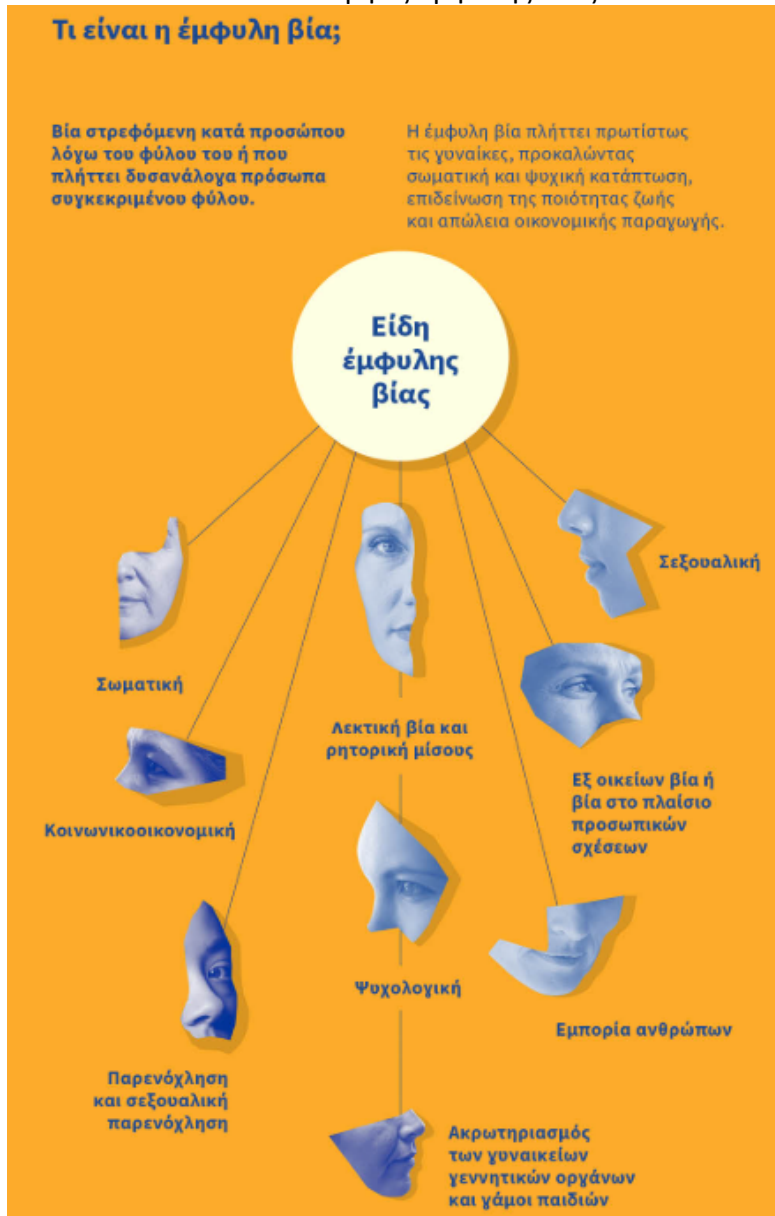
²⁴ Α.Γ.Παπαδόπουλος, Α. Καπέλλα, Δ. Κονδύλη, Α. Λιναρδής, Γ. Παπαδούδης, Α. Χατζηγιάννη, Α. Θεοφίλη, “Εμφυλη βία κατά των γυναικών και άλλες μορφές διαπροσωπικής βίας στην Ελλάδα (GBV-EL): Πρώτα αποτελέσματα της έρευνας”, 2023, σελ. 64.

²⁵ Παπαδόπουλος, Καπέλλα, Κονδύλη, Λιναρδής, Παπαδούδης, Χατζηγιάννη, Θεοφίλη, “Εμφυλη βία κατά των γυναικών και άλλες μορφές διαπροσωπικής βίας στην Ελλάδα (GBV-EL): Πρώτα αποτελέσματα της έρευνας”, 2023, σελ. 65.

1.2 Έμφυλη βία: Μορφές και Ορισμοί

Για να γίνει καλύτερα κατανοητό το φαινόμενο της έμφυλης βίας, με την αντιμετώπιση της οποίας καταπιάνεται η παρούσα μελέτη, είναι απαραίτητο να παρουσιαστούν οι βασικοί ορισμοί και οι κύριες μορφές της. Η συμφωνία σε έναν κοινά αποδεκτό ορισμό αποτελεί ένα σημαντικό βήμα για την αποτελεσματική πρόληψη και καταπολέμηση της.

Εικόνα 1: Μορφές Έμφυλης Βίας²⁶

Η **έμφυλη βία** ορίζεται ως η βία που ασκείται κατά ενός ατόμου εξαιτίας του φύλου, της ταυτότητας ή της έκφρασης φύλου του, ή η οποία πλήττει δυσανάλογα τα άτομα

²⁶

Ευρωπαϊκό Συμβούλιο, «Εξάλειψη της βίας κατά των γυναικών», διαθέσιμο σε: [Εξάλειψη της βίας κατά των γυναικών - Consilium](#) [πρόσβαση στις 19/08/2025].

συγκεκριμένου φύλου.²⁷ Οι όροι «έμφυλη βία» και «βία κατά των γυναικών» χρησιμοποιούνται συχνά εναλλακτικά, καθώς έχει αναγνωριστεί διεθνώς ότι οι γυναίκες και τα κορίτσια αποτελούν τη συντριπτική πλειονότητα των θυμάτων.²⁸ Παρ' όλα αυτά, είναι σημαντικό να επισημανθεί ότι θύματα μπορεί να είναι και άνδρες, ιδίως όταν δεν συμμορφώνονται με τα κυρίαρχα πρότυπα αρρενωπότητας, καθώς και άτομα της ΛΟΑΤΚΙ+ κοινότητας, τα οποία συχνά εκτίθενται σε πολλαπλές μορφές διακρίσεων και βίας.

Για τους σκοπούς της παρούσας μελέτης, οι όροι «έμφυλη βία» και «βία κατά των γυναικών» θα χρησιμοποιούνται εναλλακτικά, με την αναγνώριση ότι η βία αυτή έχει κυρίως ως στόχο τις γυναίκες, χωρίς να αποκλείονται και άλλες ομάδες θυμάτων.

Το 1995 η **Πλατφόρμα Δράσης του Πεκίνου** προσδιόρισε την έμφυλη βία ως κάθε πράξη που προκαλεί ή ενδέχεται να προκαλέσει σωματική, σεξουαλική ή ψυχολογική βλάβη ή πόνο στις γυναίκες, συμπεριλαμβανομένων των απειλών, του εξαναγκασμού ή της αυθαίρετης στέρησης της ελευθερίας. Αυτές οι πράξεις εκδηλώνονται τόσο στον δημόσιο όσο και στον ιδιωτικό τομέα και συνδέονται άμεσα με την ιστορική ανισότητα των φύλων και την καταπίεση των γυναικών σε κοινωνικό, οικονομικό και πολιτικό επίπεδο.²⁹

Η Πλατφόρμα υπογράμμισε τη σύνδεση της έμφυλης βίας με τις ιστορικές ανισότητες στις σχέσεις εξουσίας μεταξύ ανδρών και γυναικών, που έχουν οδηγήσει στην κυριαρχία των ανδρών και στην καταπίεση των γυναικών και τόνισε την ανάγκη καταπολέμησης αυτών των ανισοτήτων για την προστασία των γυναικείων δικαιωμάτων και την προώθηση της ισότητας.³⁰

Η **Σύμβαση της Κωνσταντινούπολης** χτίζει πάνω στα διεθνή κείμενα του ΟΗΕ, αναγνωρίζοντας τη δομική φύση της έμφυλης βίας, ως αιτία και αποτέλεσμα των άνισων σχέσεων εξουσίας μεταξύ γυναικών και ανδρών και προσδιορίζοντας τη βία κατά των γυναικών ως παραβίαση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και μορφή διάκρισης.³¹ Συμπληρώνει και ενισχύει τον ορισμό της έμφυλης βίας με την εισαγωγή

---

²⁷ ΓΓΙΑΔ, “1η Ετήσια έκθεση για τη Βία κατά των γυναικών”, 2020, σελ. 18

²⁸ Βλ. UN Committee on the Elimination of Discrimination Against Women (CEDAW), “CEDAW General Recommendation No. 19: Violence against women,” 1992.

²⁹ UN Women, “Beijing Declaration and Platform for Action”, United Nations, 1995, παρ. 113.

³⁰ UN Women, “Beijing Declaration and Platform for Action”, United Nations, 1995, παρ. 118.

³¹ Συμβούλιο της Ευρώπης, “Σύμβαση για την Πρόληψη και την Καταπολέμηση της Βίας κατά των Γυναικών και της Ενδοοικογενειακής Βίας”, 2011, (CETS No. 210).

για πρώτη φορά της οικονομικής βίας, η οποία περιορίζει τη δυνατότητα απόδρασης από μια κακοποιητική σχέση. Συγκεκριμένα στο άρθρο 3, ως **βία κατά των γυναικών** νοείται :

... «η παραβίαση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και μια μορφή διάκρισης κατά των γυναικών και εννοούνται όλες οι πράξεις βίας με βάση το φύλο που έχουν ή μπορεί να έχουν ως αποτέλεσμα, σωματική, σεξουαλική ψυχολογική ή οικονομική βλάβη ή πόνο στις γυναίκες, περιλαμβανομένων των απειλών για τέτοιες πράξεις του εξαναγκασμού ή της αυθαίρετης στέρησης της ελευθερίας, είτε στο δημόσιο ή τον ιδιωτικό βίο».

Ενώ ως **έμφυλη ή βία κατά των γυναικών με βάση το φύλο** νοείται «η βία η οποία έχει ως αντικείμενο τη γυναίκα για μόνο το λόγο ότι είναι γυναίκα ή η οποία επηρεάζει τη γυναίκα κατά τρόπο δυσανάλογο».

Αντίστοιχα, ο όρος **ενδοοικογενειακή βία** περιλαμβάνει «όλες τις πράξεις σωματικής, σεξουαλικής, ψυχολογικής ή οικονομικής βίας» οι οποίες συμβαίνουν α) μεταξύ συζύγων ή συντρόφων, η οποία έχει διαπιστωθεί πως επηρεάζει δυσανάλογα τις γυναίκες και β) μεταξύ γενεών που συμβαίνει συνήθως εναντίον του παιδιού ή του γονέα (κακοποίηση ηλικιωμένων) ή άλλων μελών της οικογένειας.³²

Πρέπει επίσης να τονιστεί ότι είναι η πρώτη διεθνής συνθήκη που προσδιορίζει το **φύλο** ως κοινωνικό και όχι μόνο βιολογικό, αναγνωρίζοντας ότι οι γυναίκες και οι άνδρες δεν έχουν απλώς βιολογικά χαρακτηριστικά θηλυκού ή αρσενικού γένους, αλλά ότι υπάρχει επίσης μία κοινωνικά δομημένη κατηγορία, το «φύλο», η οποία προσδίδει στις γυναίκες και στους άνδρες συγκεκριμένους ρόλους και συμπεριφορές. Έρευνες έχουν δείξει ότι ορισμένοι ρόλοι και συμπεριφορές μπορούν να συνεισφέρουν στην αποδοχή της βίας κατά των γυναικών. Η έννοια αυτή χρησιμοποιείται για να τονίσει ότι οι ανισότητες, τα στερεότυπα και η βία δεν προέρχονται από τις βιολογικές διαφορές μεταξύ των δύο φύλων αλλά από μια κοινωνική κατασκευή και άρα μπορεί να αλλάξει, με την αλλαγή των αντιλήψεων και των στάσεων σχετικά με το πώς γυναίκες και άνδρες πρέπει να είναι και να συμπεριφέρονται στην κοινωνία.³³

³² Council of Europe, Explanatory Report to the Council of Europe Convention on preventing and combating violence against women and domestic violence, 2011. Treaty Series - No. 210, σελ.7.

³³ Council of Europe, Explanatory Report to the Council of Europe Convention on preventing and combating violence against women and domestic violence, 2011. Treaty Series - No. 210, σελ. 8.

Οι μορφές και τα είδη βίας κατά των γυναικών³⁴, έτσι όπως ορίζονται από κείμενα θεσμικών οργάνων, σε διεθνές, ευρωπαϊκό και εθνικό επίπεδο έχουν ως εξής :

Ακρωτηριασμός γυναικείων γεννητικών οργάνων (ΑΓΓΟ): Εκτομή ή ακρωτηριασμός μέρους ή του συνόλου των γεννητικών οργάνων, ή εξαναγκασμός σε τέτοιες πράξεις.

Αναγκαστική έκτρωση και στείρωση: Ιατρικές πράξεις που διακόπτουν ή παύουν την αναπαραγωγική ικανότητα χωρίς συναίνεση.

Αναγκαστικός γάμος: Εξαναγκασμός σε σύναψη γάμου ή μεταφορά για τον ίδιο σκοπό.

Διαδικτυακή/ψηφιακή βία ή κυβερνοβία (Cyber violence)³⁵: Νέες μορφές έμφυλης βίας που σχετίζονται με τη χρήση ψηφιακών τεχνολογιών, όπως:

- **Διαδικτυακή παρακολούθηση (Cyberstalking):** Επαναλαμβανόμενη παρακολούθηση ή καταδίωξη που υπονομεύει την ασφάλεια του θύματος και προκαλεί φόβο ή άγχος.
- **Διαδικτυακή παρενόχληση (Cyberharassment):** Ανεπιθύμητα σεξουαλικά ή προσβλητικά μηνύματα, ακατάλληλες προσβάσεις σε ιστότοπους ή chat rooms, απειλές σωματικής/σεξουαλικής βίας και ρητορική μίσους βασισμένη στο φύλο ή σε άλλα χαρακτηριστικά.
- **Κυβερνοϋποκίνηση βίας ή μίσους:** Διάδοση περιεχομένου μέσω Τεχνολογιών Πληροφορικής και Επικοινωνίας (ΤΠΕ) που υποκινεί βία ή μίσος κατά ομάδων ή ατόμων με βάση το φύλο
- **Μη συναινετική κοινοχρησία/παραποίηση προσωπικού υλικού ή Μη συναινετική πορνογραφία (Non-consensual pornography / Revenge porn):** Διάθεση ή τροποποίηση εικόνων, βίντεο ή άλλου προσωπικού υλικού μέσω

³⁴ ΓΓΙΑΔ, “1η Ετήσια έκθεση για τη Βία κατά των γυναικών”, 2020, σελ. 17-20.

³⁵ Η πρόσφατη ευρωπαϊκή Οδηγία (ΕΕ) 2024/1385 ποινικοποιεί τις νέες αυτές μορφές αδικημάτων, αντανakλώντας τις σύγχρονες κοινωνικές και τεχνολογικές προκλήσεις. Η συμπερίληψη αυτών των μορφών βίας δείχνει ότι η έμφυλη βία επεκτείνεται πλέον και στον ψηφιακό χώρο, όπου η τεχνολογία διευκολύνει την κακοποιητική δράση και δημιουργεί πρόσθετες δυσκολίες στην πρόληψη και προστασία των θυμάτων. Η ποινικοποίηση αυτών των πράξεων συνδέεται άμεσα με τις παραδοσιακές μορφές βίας, όπως η σεξουαλική βία, η ψυχολογική βία και η παρακολούθηση ή παρενόχληση. Βλ. Οδηγία (ΕΕ) 2024/1385 άρθρα 3-9.

ΤΠΕ, χωρίς συναίνεση, με πιθανή σοβαρή ψυχολογική βλάβη, με σκοπό το κέρδος, την ταπείνωση ή σοβαρή βλάβη στην πραγματική ζωή του θύματος.³⁶

Εμπορία και σωματεμπορία γυναικών και κοριτσιών: Περιλαμβάνει σεξουαλική και οικονομική εκμετάλλευση, όπως πορνεία, πορνογραφία, καταναγκαστική εργασία, προσυμφωνημένο γάμο ή στρατολόγηση για εχθροπραξίες ή για σεξουαλικές και άλλες υπηρεσίες σε καταστάσεις πολέμου.³⁷

Οικονομική βία: Στέρηση πρόσβασης σε οικονομικούς πόρους ή περιορισμός της οικονομικής ανεξαρτησίας.

Παρενοχλητική παρακολούθηση (stalking): Επαναλαμβανόμενη παρακολούθηση ή προσπάθεια επαφής που προκαλεί φόβο ή περιορίζει τη ζωή του θύματος. Μπορεί να περιλαμβάνει προσπάθειες επαφής με κάθε μέσο, κατάχρηση των προσωπικών δεδομένων, καθώς και απειλές κατά του θύματος ή κοντινού της/του προσώπου.³⁸

Σεξουαλική βία: Μη συναινετικές σεξουαλικές πράξεις, συμπεριλαμβανομένου του βιασμού.

Σεξουαλική παρενόχληση: Ανεπιθύμητη σεξουαλική συμπεριφορά που προσβάλλει την αξιοπρέπεια και δημιουργεί κλίμα φόβου, ντροπής ή εχθρότητας. Μπορεί να εκδηλωθεί στον χώρο εργασίας, αλλά και στην εκπαίδευση, τον αθλητισμό, τη θρησκεία, σε κοινωνικά ιδρύματα και γενικά σε κάθε χώρο όπου οι σχέσεις εξουσίας ή ιεραρχίας καθιστούν τα άτομα πιο ευάλωτα στη θυματοποίηση.

Σωματική βία: Πρόκληση σωματικής βλάβης, από εκδορές και χτυπήματα έως σοβαρούς τραυματισμούς ή περιορισμό της ελευθερίας, και στη χειρότερη μορφή της, τη **γυναικοκτονία**, τη δολοφονία δηλαδή γυναικών και κοριτσιών εξαιτίας του

---

³⁶ Ο όρος μη συναινετική κοινοχρησία/παραποίηση προσωπικού υλικού, που χρησιμοποιεί η Οδηγία 1385/2024/ΕΕ είναι προτιμότερος, καθώς στις περισσότερες περιπτώσεις ο λόγος δεν είναι η εκδίκηση αλλά το κέρδος ή η ευχαρίστηση. Βλ. Οδηγία (ΕΕ) 2024/1385.

³⁷ Όπως επισημαίνει το Ευρωπαϊκό Ινστιτούτο για την Ισότητα των Φύλων(EIGE) οι γυναίκες και τα κορίτσια θύματα trafficking αντιμετωπίζουν μεγαλύτερες δυσκολίες πρόσβασης σε βοήθεια, καθώς οι συνέπειες για αυτές είναι συνήθως βαρύτερες σε σχέση με τα θύματα άνδρες και αγόρια. Γι' αυτό, είναι αναγκαία η εφαρμογή πολιτικών και προγραμμάτων που ενσωματώνουν την ισότητα των φύλων στην πρόληψη και την καταπολέμηση της εμπορίας. βλ. EIGE, “εμπορία και σωματεμπορία γυναικών και κοριτσιών”, διαθέσιμο σε: https://eige.europa.eu/publications-resources/thesaurus/terms/1448?language_content_entity=el [πρόσβαση 30/08/2025].

³⁸ EIGE, “παρενοχλητική παρακολούθηση”, διαθέσιμο σε: https://eige.europa.eu/publications-resources/thesaurus/terms/1445?language_content_entity=el [πρόσβαση 30/08/2025].

φύλου τους.³⁹

Ψυχολογική βία: Συμπεριφορά που πλήττει σοβαρά την ψυχολογική ακεραιότητα, μέσω απειλών ή καταναγκασμού. Περιλαμβάνει πράξεις, όπως εξαναγκαστικό έλεγχο, τακτικές απομόνωσης, απειλές, λεκτική βία, εκφοβισμό, προσβολές, ταπείνωση και συνδέεται συχνά με την παρενόχληση ή το stalking.

1.3 Επιπτώσεις της έμφυλης βίας

Η έμφυλη βία έχει βαθιές και μακροχρόνιες συνέπειες στη σωματική, ψυχική, σεξουαλική και αναπαραγωγική υγεία των γυναικών. Οι γυναίκες που έχουν βιώσει βία παρουσιάζουν αυξημένα ποσοστά κατάθλιψης, διαταραχών άγχους, ανεπιθύμητων κυήσεων, σεξουαλικά μεταδιδόμενων λοιμώξεων και HIV.⁴⁰

Στις **σωματικές συνέπειες** της έμφυλης βίας, περιλαμβάνονται σοβαροί τραυματισμοί, απώλεια της ακοής ή της όρασης καθώς και προβλήματα που αφορούν την αναπαραγωγική υγεία των γυναικών. Δεν είναι σπάνιο ο κακοποιητικός σύντροφος να ασκεί βία κατά τη διάρκεια της εγκυμοσύνης, με αποτέλεσμα τη βλάβη ή την απώλεια του εμβρύου. Σε προηγούμενες έρευνες είχε βρεθεί πως η ενδοοικογενειακή βία αποτελεί τη συχνότερη αιτία τραυματισμού των γυναικών, συχνότερη ακόμη από τα τροχαία ατυχήματα και τις ληστείες μαζί.⁴¹

Στην πιο ακραία μορφή της καταλήγει σε γυναικοκτονία με **140 γυναίκες να σκοτώνονται καθημερινά από τον σύντροφο ή ένα μέλος της οικογένειάς τους**. Το 2023 σε όλο τον κόσμο, ο εκτιμώμενος αριθμός των γυναικών που σκοτώθηκαν από συντρόφους τους ή μέλη της οικογένειάς τους έφτασε τις **51.100**, υψηλότερος κατά 5% σε σχέση με το 2022 των 48.800 θυμάτων.⁴²

Επίσης, ιδιαίτερα σημαντικές είναι **οι ψυχολογικές επιπτώσεις** της έμφυλης βίας. Όσο η βία γίνεται συχνότερη και εντονότερη, τόσο επιδεινώνεται η ψυχολογική

³⁹ EIGE, “γυναικοκτονία”, διαθέσιμο σε: http://eige.europa.eu/publicationsresources/thesaurus/terms/1192?language_content_entity=el [πρόσβαση 30/08/2025].

⁴⁰ UN Women, “Facts and figures: Ending violence against women”, 2024, διαθέσιμο σε: <https://www.unwomen.org/en/what-we-do/ending-violence-against-women/facts-and-figures#notes> [πρόσβαση στις 22/03/2025].

⁴¹ Γενική Γραμματεία Ισότητας των Φύλων, (ΓΓΙΦ), “Βία κατά των γυναικών - Οδηγός Συμβουλευτικής για τη βία”, 2017, σελ. 21-22.

⁴² Η αύξηση των γυναικοκτονιών που έχουν καταγραφεί δεν σημαίνει απαραίτητα ότι αυξήθηκαν τα θύματα, αλλά οφείλεται κυρίως στη διαθεσιμότητα των δεδομένων σε επίπεδο κρατών. Βλ. UN Women, “Facts and figures: Ending violence against women”, 2024, διαθέσιμο σε: <https://www.unwomen.org/en/what-we-do/ending-violence-against-women/facts-and-figures#notes> [πρόσβαση στις 22/04/2025].

επιβάρυνση των γυναικών. Οι επιζώσες έχουν συχνά αναφέρει ψυχοσωματικά συμπτώματα, όπως ταχυκαρδία ή δύσπνοια, κατάθλιψη, αγχώδεις διαταραχές, προβλήματα ύπνου, μετατραυματικό στρες (PTSD), ακόμη και σκέψεις αυτοκτονίας.⁴³ Το “σύνδρομο της κακοποιημένης γυναίκας” που περιγράφουν οι Stork και Flitcraft περιλαμβάνει επαναλαμβανόμενους τραυματισμούς, κοινωνική απομόνωση και ψυχικές διαταραχές.⁴⁴ Έρευνες δείχνουν ότι περίπου το 37% των κακοποιημένων γυναικών παρουσιάζουν συμπτώματα κατάθλιψης, ενώ 1 στις 10 υποφέρει από σοβαρή ψυχολογική κατάπτωση. Άλλες μελέτες ανεβάζουν τα ποσοστά ελαφριάς κατάθλιψης στο 70 - 80% και σοβαρής κατάθλιψης στο 30 - 55%, επισημαίνοντας τη συνύπαρξη ψυχολογικών και σωματικών προβλημάτων σε σημαντικό ποσοστό των θυμάτων.⁴⁵

Οι άμεσες και έμμεσες συνέπειες της βίας κατά των γυναικών στα παιδιά που ζουν στο ίδιο περιβάλλον καταδεικνύουν πόσο λάθος είναι η προτροπή της παραμονής σε μία κακοποιητική σχέση για το “καλό των παιδιών”. Σύμφωνα με έρευνες, στο 30 - 60% των περιπτώσεων όπου ο σύζυγος κακοποιεί τη σύζυγό του, κακοποιεί και τα παιδιά.⁴⁶ Ακόμη, όμως και εάν δεν τους έχει ασκηθεί σωματική βία, η έκθεση των παιδιών σε τέτοιες συνθήκες αυξάνει τον κίνδυνο εμφάνισης ψυχικών τραυμάτων, μαθησιακών δυσκολιών και αναπαραγωγής της βίας στην ενήλικη ζωή τους.⁴⁷

Το οικονομικό κόστος της έμφυλης βίας

Η βία κατά των γυναικών οδηγεί συχνά στην κοινωνική απομόνωση των θυμάτων, στη διακοπή των κοινωνικών σχέσεων και στη δυσκολία πρόσβασης στην αγορά εργασίας ή την εκπαίδευση. Σε ευρύτερο επίπεδο, επιβαρύνει τόσο τις ίδιες τις γυναίκες όσο και τα παιδιά τους, τις οικογένειές τους, τις κοινότητες που διαβιούν και την κοινωνία στο σύνολο της. Οι επιπτώσεις είναι πολλαπλές και το κόστος είναι τόσο άμεσο όσο και έμμεσο, όπως για υπηρεσίες υγείας, δικαστικές και κοινωνικές υπηρεσίες, απώλεια εισοδήματος ως άμεση συνέπεια της βίας αλλά και ως αποτέλεσμα των ψυχολογικών επιπτώσεων που αυτή επιφέρει στα θύματα, καθώς

---

⁴³ ΓΓΙΦ, “Βία κατά των γυναικών - Οδηγός Συμβουλευτικής για τη βία”, 2017, σελ. 21-22.

⁴⁴ ΓΓΙΦ, “Βία κατά των γυναικών - Οδηγός Συμβουλευτικής για τη βία”, 2017, σελ. 22.

⁴⁵ ΓΓΙΦ, “Βία κατά των γυναικών - Οδηγός Συμβουλευτικής για τη βία”, 2017, σελ. 22.

⁴⁶ White, Smith, Koss και Figueredo, 2000, σε ΓΓΙΦ, “Βία κατά των γυναικών - Οδηγός Συμβουλευτικής για τη βία”, 2017, σελ. 22.

⁴⁷ ΓΓΙΦ, “Βία κατά των γυναικών - Οδηγός Συμβουλευτικής για τη βία”, 2017, σελ. 22.

και δευτερογενείς επιπτώσεις στα παιδιά.⁴⁸ Ένα αυξανόμενο σώμα ερευνών έχει επικεντρωθεί στην καταγραφή και τη διάσταση αυτών των συνεπειών επιχειρώντας να εκτιμήσει το οικονομικό κόστος της έμφυλης βίας.

Σε έκθεση του 2014, το Ευρωπαϊκό Ινστιτούτο για την Ισότητα των Φύλων (EIGE), ανέλυσε τις εκτεταμένες οικονομικές συνέπειες της έμφυλης βίας στην ΕΕ, με έμφαση στη συντροφική βία.⁴⁹ Η ανάλυση του Ινστιτούτου καταδεικνύει ότι οι επιπτώσεις αυτές εκτείνονται σε πολλαπλά επίπεδα της κοινωνικής και οικονομικής ζωής, επιβαρύνοντας άμεσα και μακροπρόθεσμα τόσο τα ίδια τα θύματα όσο και τους θεσμούς και το κράτος. Το κόστος καταγράφεται και αναλύεται σε επτά βασικούς τομείς:

1. **Απώλεια Οικονομικής Παραγωγικότητας:** Περιλαμβάνει τον χρόνο απουσίας από την εργασία, τις χαμένες θέσεις εργασίας, καθώς και τη μείωση της επαγγελματικής απόδοσης εξαιτίας σωματικών ή ψυχικών συνεπειών της βίας. Η απώλεια παραγωγικότητας περιλαμβάνει και τις μη αμειβόμενες εργασίες και έχει ευρείες επιπτώσεις στην οικονομία και την κοινωνία στο σύνολο της.⁵⁰ Έρευνες δείχνουν ότι περίπου το 37% των κακοποιημένων γυναικών παρουσιάζουν συμπτώματα κατάθλιψης, ενώ 1 στις 10 υποφέρει από σοβαρή ψυχολογική κατάπτωση. Άλλες μελέτες ανεβάζουν τα ποσοστά ελαφριάς κατάθλιψης στο 70-80% και σοβαρής κατάθλιψης στο 30-55%, επισημαίνοντας τη συνύπαρξη ψυχολογικών και σωματικών προβλημάτων σε σημαντικό ποσοστό των θυμάτων.
2. **Υπηρεσίες Υγείας:** Περιλαμβάνει τα άμεσα και τα μακροπρόθεσμα κόστη. Τα **άμεσα κόστη** συνδέονται με τη σωματική και τη σεξουαλική βία και αφορούν την επείγουσα ιατρική φροντίδα που απαιτείται μετά από σωματικούς τραυματισμούς, όπως η αντιμετώπιση σε τμήματα επειγόντων περιστατικών των νοσοκομείων και των κέντρων υγείας, η φροντίδα αυτοτραυματισμών και οι ιατροδικαστικές υπηρεσίες για καταγραφή και αξιολόγηση των τραυμάτων.

---

⁴⁸ UN Women, «Facts and figures: Ending violence against women», 2024, Διαθέσιμο σε: <https://www.unwomen.org/en/what-we-do/ending-violence-against-women/facts-and-figures#notes> [πρόσβαση στις 22/04/2025].

⁴⁹ EIGE, «Estimating the Costs of Gender-Based Violence in the European Union», 2014, Διαθέσιμο σε: <https://eige.europa.eu/publications/costs-of-gender-based-violence> [πρόσβαση στις 12/07/2025].

⁵⁰ EIGE, «Estimating the Costs of Gender-Based Violence in the European Union», 2014, σελ. 30 - 37.

Τα **μακροπρόθεσμα κόστη** σχετίζονται με τις χρόνιες ψυχικές και σωματικές συνέπειες της βίας, όπως το άγχος, η κατάθλιψη, το μετατραυματικό στρες και οι χρόνιες ασθένειες, όπως καρδιοαγγειακές παθήσεις. Περιλαμβάνουν, επίσης, την ανάγκη για πρωτοβάθμια φροντίδα και για ψυχολογικές και ψυχιατρικές υπηρεσίες.⁵¹

3. **Νομικός Τομέας:** Το σύστημα δικαιοσύνης επιβαρύνεται σημαντικά για να διαχειριστεί υποθέσεις έμφυλης βίας. Οι σχετικές δαπάνες είναι πολλές και σύνθετες και οι περισσότερες μελέτες πλέον τις περιλαμβάνουν στις αναλύσεις τους, ώστε να υπολογιστεί το συνολικό κόστος της έμφυλης βίας για την κοινωνία. Διακρίνεται στο ποινικό και στο αστικό σύστημα δικαιοσύνης, με το πρώτο να αποτελεί τη μερίδα του λέοντος της σχετικής επιβάρυνσης.⁵² Περιλαμβάνει τα κόστη αστυνομικών υπηρεσιών, νομικής βοήθειας, δικαστικών διαδικασιών και φυλάκισης των δραστών αλλά και τα έξοδα για τη διεκδίκηση προστατευτικών μέτρων, διαζυγίων και υποθέσεων επιμέλειας τέκνων.⁵³
4. **Κοινωνική Πρόνοια:** Αφορά την παροχή στεγαστικής και οικονομικής στήριξης προς τα θύματα, τη χρηματοδότηση ξενώνων φιλοξενίας και προγραμμάτων προσωρινής στέγασης, την παροχή οικονομικών επιδομάτων καθώς και την υποστήριξη και προστασία των παιδιών που έχουν υποστεί ή έχουν υπάρξει μάρτυρες έμφυλης βίας. Η έμφυλη βία οδηγεί σε σημαντικές δαπάνες για την κοινωνική πρόνοια, ενώ συχνά, ειδικά όταν συνυπάρχει κακοποίηση ανηλίκων, η υποστήριξη πρέπει να επεκταθεί σε όλη την οικογένεια.⁵⁴
5. **Προσωπικά Κόστη:** Πρόκειται για τις δαπάνες που επιβαρύνουν άμεσα τα θύματα, όπως η αποκατάσταση υλικών ζημιών που προκαλούν οι δράστες, τα έξοδα μετακόμισης, η ενίσχυση της προσωπικής ασφάλειας και τα νομικά έξοδα που δεν καλύπτονται από κρατικούς μηχανισμούς.⁵⁵
6. **Εξειδικευμένες Υπηρεσίες:** Περιλαμβάνουν αφενός τις εξειδικευμένες υποστηρικτικές δομές, όπως Συμβουλευτικά Κέντρα, Ξενώνες Φιλοξενίας και

⁵¹ EIGE, “Estimating the Costs of Gender-Based Violence in the European Union”, 2014, σελ 38-50.

⁵² Ευρωπαϊκό Συμβούλιο, “Εξάλειψη της βίας κατά των γυναικών”, διαθέσιμο σε: [Εξάλειψη της βίας κατά των γυναικών - Consilium](#) [πρόσβαση στις 19/08/2025].

⁵³ EIGE, “Estimating the Costs of Gender-Based Violence in the European Union”, 2014, σελ 54-69.

⁵⁴ EIGE, “Estimating the Costs of Gender-Based Violence in the European Union”, 2014, σελ 70-79.

⁵⁵ EIGE, “Estimating the Costs of Gender-Based Violence in the European Union”, 2014, σελ. 80-82.

Τηλεφωνικές Γραμμές, όσο και το κόστος για κρατικές παρεμβάσεις, όπως η χάραξη εθνικών στρατηγικών και σχεδίων δράσης, η πρόληψη, η εκπαίδευση, η συλλογή δεδομένων και η έρευνα.⁵⁶

7. **Σωματικές και Συναισθηματικές Επιπτώσεις:** Πρόκειται για την πιο αμφιλεγόμενη και η πιο δύσκολη στην εκτίμηση κατηγορία, καθώς προσπαθεί να ποσοτικοποιήσει το κόστος της αποφυγής σωματικής και συναισθηματικής βλάβης. Για το σκοπό αυτό, χρησιμοποιούνται εξειδικευμένοι δείκτες όπως τα Έτη Ζωής που Χάθηκαν (YLL) και τα Έτη Ζωής Προσαρμοσμένα στην Αναπηρία (DALYs), καθώς και μεθόδων όπως η «προθυμία για πληρωμή» (Willingness to Pay).⁵⁷ Σε βιομηχανοποιημένες χώρες, έχει υπολογιστεί ότι ο βιασμός και η ενδοοικογενειακή βία στερούν από τις γυναίκες έως και πέντε υγιή έτη ζωής κατά την αναπαραγωγική τους ηλικία.⁵⁸

Σίγουρα οι επιπτώσεις της έμφυλης βίας στη ζωή των γυναικών και ο πόνος που επιφέρει δεν μπορούν να αποτιμηθούν στο σύνολο τους με χρηματική αξία. Όμως, η εκτίμηση του οικονομικού κόστους της έμφυλης βίας και η ανάλυση των σχετικών δημόσιων δαπανών, μπορεί να αναδείξει την έκταση του φαινομένου και την επίδραση του στις ζωές όλων. Ταυτόχρονα, καταδεικνύει το **κόστος της αδράνειας** από τη μη συμπερίληψη της αντιμετώπισης της έμφυλης βίας στις οικονομικές προτεραιότητες. Το EIGE υπογραμμίζει ότι η αναγνώριση αυτών των οικονομικών επιπτώσεων αφενός συμβάλλει στη λήψη πιο τεκμηριωμένων αποφάσεων και αφετέρου υποστηρίζει την ανάπτυξη ολοκληρωμένων πολιτικών για την καταπολέμηση της έμφυλης βίας. Επιπλέον, σημειώνει πως οι τρέχουσες εκτιμήσεις είναι πιθανό να υποτιμούν το πραγματικό κόστος λόγω ανεπαρκών δεδομένων και έρευνας:

... σε σχεδόν **290 δισεκατομμύρια ευρώ** έχει υπολογιστεί το **ετήσιο κόστος της έμφυλης βίας κατά των γυναικών**. Το αντίστοιχο κόστος για την **Ελλάδα** αγγίζει τα **7 δισεκατομμύρια ευρώ**.⁵⁹

⁵⁶ EIGE, "Estimating the Costs of Gender-Based Violence in the European Union", 2014, σελ. 83-91.

⁵⁷ EIGE, «Estimating the Costs of Gender-Based Violence in the European Union», 2014, σελ. 91-96.

⁵⁸ ΓΓΙΦ, "Βία κατά των γυναικών - Οδηγός Συμβουλευτικής για τη βία", 2017, σελ. 22.

⁵⁹ EIGE, "The Costs of Gender-Based Violence in the European Union" 2021, σελ. 22.

Εικόνα 2: Ετήσιο Κόστος της Έμφυλης Βίας στην Ευρωπαϊκή Ένωση.

Πηγή: Ευρωπαϊκό Συμβούλιο⁶⁰

Σημειώνεται πως τα στατιστικά στοιχεία που αφορούν τα ποσοστά βίας πρέπει να ερμηνεύονται με προσοχή, καθώς η έμφυλη βία συχνά ασκείται σε στενές προσωπικές σχέσεις, γεγονός που δυσκολεύει τα θύματα να αποκαλύψουν τις εμπειρίες τους ή να ζητήσουν βοήθεια, συμπεριλαμβανομένης της καταγγελίας στην αστυνομία. Επιπλέον, υπάρχει σημαντικός “σκοτεινός αριθμός” μη καταγεγραμμένων περιστατικών, λόγω φόβου για τον θύτη, κοινωνικού στιγματισμού ή ανησυχίας μήπως κατηγορηθούν τα ίδια τα θύματα.⁶¹ Σύμφωνα με την πιο πρόσφατη έρευνα που διεξήγαγε ο FRA σε συνεργασία με το EIGE, **μόλις 1 στις 8 γυναίκες που έχει υποστεί έμφυλη βία απευθύνεται στην αστυνομία, 1 στις 5 ζητά ιατρική βοήθεια και μόλις 1 στις 20 αναζητά υποστήριξη από εξειδικευμένες δομές, όπως**

⁶⁰ Ευρωπαϊκό Συμβούλιο, “Εξάλειψη της βίας κατά των γυναικών”, διαθέσιμο σε: <https://www.consilium.europa.eu/el/infographics/figures-gender-based-violence> [πρόσβαση στις 19/08/2025].

⁶¹ FRA, EIGE, Eurostat, «EU gender-based violence survey – Key results. Experiences of women in the EU-27», 2024, σελ.32.

συμβουλευτικά κέντρα ή ξενώνες φιλοξενίας, ή επικοινωνεί με τηλεφωνικές γραμμές βοήθειας.⁶²

Η ανησυχητικά χαμηλή αναφορά περιστατικών καθιστά επιτακτική την ανάγκη για ενίσχυση της ενημέρωσης, της ευαισθητοποίησης και της πρόσβασιμότητας σε υποστηρικτικές δομές, καθώς οι έμφυλες διακρίσεις και ο κοινωνικός αποκλεισμός συνεχίζουν να λειτουργούν ως εμπόδια στην καταπολέμηση της βίας και στην προστασία των θυμάτων. Ταυτόχρονα, υπογραμμίζει την ανάγκη για αναζήτηση καινοτόμων λύσεων, όπως η τεχνητή νοημοσύνη, για να καλυφθούν τα κενά στην υποστήριξη των θυμάτων έμφυλης βίας.

---

⁶² EIGE, « FRA, EIGE, Eurostat, «EU gender-based violence survey», 2024, Διαθέσιμο σε: [EU Gender-based Violence Survey | European Institute for Gender Equality](#), [πρόσβαση 5/5/2025].

Κεφάλαιο 2: Διεθνές Θεσμικό Πλαίσιο για την Έμφυλη Βία

*«Η βία κατά των γυναικών είναι η έκφραση της ιστορικά διαπιστωμένης ανισότητας στις σχέσεις ισχύος μεταξύ ανδρών και γυναικών, που οδήγησε στην κυριαρχία των ανδρών επί των γυναικών και στις διακρίσεις κατά των γυναικών, με αποτέλεσμα την παρεμπόδιση της ανάπτυξης των γυναικών, συγχρόνως δε αποτελεί έναν από τους πρώτους κοινωνικούς μηχανισμούς στους οποίους οφείλεται η υποταγή των γυναικών στους άνδρες».*⁶³

Εικόνα 3: Η Ελεανόρ Ρούζβελτ κρατά μια αφίσα της Οικουμενικής Διακήρυξης των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου. Lake Success, Νέα Υόρκη, Νοέμβριος 1949. Φωτογραφία του ΟΗΕ.⁶⁴

Εισαγωγή

Παρά τη μεγάλη έκταση και τις δυσμενείς συνέπειες της, η έμφυλη βία παρέμενε για πολλά χρόνια, αόρατη, καθώς θεωρούνταν ιδιωτική υπόθεση. Για να μπορέσει να αναγνωριστεί ως μία πραγματική ανάγκη της κοινωνίας και να εισέλθει στη διεθνή ατζέντα και στις κρατικές πολιτικές, χρειάστηκε η επίμονη προσπάθεια γυναικείων οργανώσεων με την υποστήριξη και δημοφιλών προσωπικοτήτων, όπως η Έλεανορ Ρούσβελτ που έβαλαν στη δημόσια συζήτηση ζητήματα που ως

⁶³ ΟΗΕ, UN Women, Πλατφόρμα Δράσης του Πεκίνου, 1995, παρ. 118.

⁶⁴ UN, “Η Ελεανόρ Ρούζβελτ κρατά μια αφίσα της Οικουμενικής Διακήρυξης των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου”, διαθέσιμο σε:
<https://www.un.org/en/observances/human-rights-day/women-who-shaped-the-universal-declaration>

τότε θεωρούνταν ιδιωτικά ή ζητήματα κουλτούρας.⁶⁵ Ειδικότερα, το ζήτημα της βίας κατά των γυναικών και της ενδοοικογενειακής βίας, έχει αναδειχθεί όλο και περισσότερο τα τελευταία περίπου τριάντα χρόνια, έχοντας εξελιχθεί από ένα ιδιωτικό ζήτημα σε ζήτημα παραβίασης ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Ακολουθώντας, η αναγνώριση της βίας κατά των γυναικών ως παραβίαση ανθρωπίνων δικαιωμάτων, έθεσε emphaticά την ευθύνη των κρατών για την αποτελεσματική αντιμετώπισή της.

2.1 Η αναγνώριση της βίας κατά των γυναικών και η εισαγωγή της στις δημόσιες πολιτικές - το Σύστημα του ΟΗΕ

Σε διεθνές επίπεδο, εξαιρετικής σημασίας θεωρείται η Σύμβαση για την εξάλειψη όλων των μορφών διακρίσεων κατά των γυναικών των Ηνωμένων Εθνών (CEDAW), η οποία ψηφίστηκε από τη Γενική Συνέλευση του ΟΗΕ το 1979, και εισήγαγε ένα σύστημα διεθνών προτύπων για τον προσδιορισμό της έμφυλης ισότητας.⁶⁶

Το 1989, η Επιτροπή για την εξάλειψη των διακρίσεων κατά των γυναικών των Ηνωμένων Εθνών (Επιτροπή CEDAW) επεσήμανε τη σύνδεση της βίας κατά των γυναικών με τις διακρίσεις λόγω φύλου και την ανάγκη ενσωμάτωσης της στη CEDAW.⁶⁷ Αυτό έγινε στις αρχές της δεκαετίας του '90, με τη Γενική Σύσταση υπ' αριθμ. 19 της Επιτροπής CEDAW, η οποία όρισε την έμφυλη βία ως μορφή διάκρισης.⁶⁸ Ακολούθησε το 1995 η Πλατφόρμα δράσης του Πεκίνου, όπου έγινε η τέταρτη και σημαντικότερη Σύσκεψη του ΟΗΕ για τις Γυναίκες, με 47.000 συμμετοχές και τη συναίνεση 189 κρατών. Η **Πλατφόρμα δράσης του Πεκίνου** επιβεβαίωσε την «οικουμενική και αδιαίρετη φύση των γυναικείων ανθρωπίνων δικαιωμάτων», κάνοντας ιδιαίτερη μνεία στη βία κατά των γυναικών, στις διάφορες πτυχές της ζωής τους (υγεία, πολεμικές συγκρούσεις, κοκ).⁶⁹ Περαιτέρω, ανέδειξε τη βία κατά των γυναικών ως έκφραση της ιστορικής ανισότητας μεταξύ των φύλων και ως βασικό εμπόδιο στην επίτευξη της ισότητας.⁷⁰

⁶⁵ J. Steans, "Φύλο και Διεθνείς Σχέσεις", [μτφ. Βασιλάκη Ρ., επιμέλεια Καραγιαννοπούλου Χ.], 2016, σελ. 108.

⁶⁶ UN General Assembly, "Convention on the Elimination of All Forms of Discrimination Against Women", 18 December 1979, United Nations, Treaty Series, vol. 1249, σελ. 13, διαθέσιμο σε: <https://www.refworld.org/docid/3ae6b3970.html> [πρόσβαση στις 22/03/2025].

⁶⁷ UN General Assembly, "Convention on the Elimination of All Forms of Discrimination Against Women", 18 December 1979, United Nations, Treaty Series, vol. 1249, σελ. 13, διαθέσιμο σε: <https://www.refworld.org/docid/3ae6b3970.html> [πρόσβαση στις 23/03/2025].

⁶⁸ UN Committee on the Elimination of Discrimination Against Women (CEDAW), "CEDAW General Recommendation No. 19: Violence against women", 1992, διαθέσιμο σε: <https://www.refworld.org/docid/52d920c54.html> [πρόσβαση στις 23/03/2025].

⁶⁹ Steans, 2016, σελ.111-112.

⁷⁰ UN Women, "Beijing Declaration and Platform for Action", United Nations, 1995, παρ. 112 -123.

Έκτοτε, η έννοια της έμφυλης βίας έχει ενταχθεί στις διεθνείς πολιτικές και τα προγράμματα δράσης των οργανισμών του ΟΗΕ, όπως Συμβούλιο Ασφαλείας, UN Women, UN Human Rights, η UNICEF, η UNAIDS, η UNESCO, και η ILO.⁷¹ Η δημιουργία του UN Women το 2010, με σκοπό την ισότητα των φύλων και την ενδυνάμωση των γυναικών, ενίσχυσε αυτήν την προσπάθεια, καθιστώντας τον τερματισμό της βίας κατά των γυναικών μια από τις βασικές προτεραιότητές του.⁷² Σε αυτό το πλαίσιο, ο αρμόδιος οργανισμός για τα ανθρώπινα δικαιώματα, UN Human Rights, προωθεί την εξάλειψη της έμφυλης βίας και των διακρίσεων λόγο φύλου, προστατεύει τα σεξουαλικά και αναπαραγωγικά δικαιώματα των γυναικών και υποστηρίζει το έργο γυναικείων οργανώσεων που υπηρετούν αυτούς τους σκοπούς.⁷³

Λόγω της πολυπλοκότητας των εκφάνσεων της έμφυλης βίας, απαιτείται συχνά η συνεργασία οργανισμών με διαφορετικές αρμοδιότητες, ώστε να διασφαλιστεί μια ολοκληρωμένη προσέγγιση. Για παράδειγμα, η καταπολέμηση της εμπορίας ανθρώπων (human trafficking)⁷⁴ συνδέεται άμεσα με τις παραβιάσεις ανθρωπίνων δικαιωμάτων, τη μετανάστευση και την πορνεία, και αποτελεί αντικείμενο αρμοδιότητας ξεχωριστών οργανισμών του ΟΗΕ, όπως ο UN Women, το UN Human Rights, η UNICEF και η ILO. Αυτοί οι οργανισμοί επιδιώκουν την εξάλειψη της εκμετάλλευσης και την προστασία των θυμάτων, προωθώντας δράσεις που αντιμετωπίζουν την ριζική αιτία του προβλήματος, παρέχοντας τα κατάλληλα νομικά και κοινωνικά μέτρα υποστήριξης.⁷⁵

Το 1994 το Συμβούλιο Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων των ΗΕ (πρώην Επιτροπή Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων) αποφάσισε να διορίσει Ειδική Εισηγήτρια για τη βία κατά των γυναικών και των κοριτσιών, αναγνωρίζοντας τη βία κατά των γυναικών ως παραβίαση ανθρωπίνων δικαιωμάτων και σημαντικό εμπόδιο στην ισότητα των φύλων. Η Ειδική Εισηγήτρια συλλέγει πληροφορίες από κυβερνήσεις, οργανισμούς και ΜΚΟ, προτείνει μέτρα εξάλειψης της βίας, συνεργάζεται με άλλους μηχανισμούς του ΟΗΕ και υιοθετεί μια ολιστική προσέγγιση που λαμβάνει υπόψη κοινωνικούς, πολιτικούς και πολιτιστικούς παράγοντες, με ιδιαίτερη έμφαση στις διαβουλεύσεις με την κοινωνία των πολιτών, οι οποίες συμβάλλουν καθοριστικά στο έργο της.⁷⁶

---

⁷¹ Μ. Στρατηγάκη “Πολιτικές ισότητας των φύλων, ΟΗΕ, Ευρωπαϊκή Ένωση, Ελλάδα”, 1η έκδοση, 2021, σελ. 67.

⁷² Συγκεκριμένα, ο τερματισμός της βίας κατά των γυναικών αποτελεί τον τρίτο από τους δέκα τομείς που έχουν αναγνωριστεί από τον ΟΗΕ, ως θεμελιώδους σημασίας για την ισότητα των φύλων. βλ. Μ. Στρατηγάκη, 2021, σελ. 68-69.

⁷³ Στρατηγάκη, 2021, σελ.70.

⁷⁴ Η εμπορία ανθρώπων αποτελεί μία μορφή βίας κατά των γυναικών και των κοριτσιών, όπως αναγνωρίζεται στο Άρθρο 6 της Σύμβασης του ΟΗΕ για την Εξάλειψη όλων των Μορφών Διακρίσεων κατά των Γυναικών (CEDAW).

⁷⁵ Στρατηγάκη, 2021, σελ.74.

⁷⁶ Η εντολή της Ειδικής Εισηγήτριας για τη βία κατά των γυναικών και των κοριτσιών, τις αιτίες και τις συνέπειες της, θεσπίστηκε το 1994 με την απόφαση 1994/45 από την τότε Επιτροπή Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων του ΟΗΕ, ανανεώθηκε το 2003 (απόφαση 2003/45) και συνεχίζει να ισχύει μέχρι σήμερα υπό

Αξίζει να σημειωθεί πως το Συμβούλιο Ασφαλείας του ΟΗΕ έχει αναγνωρίσει πως ο βιασμός κατά τη διάρκεια των πολεμικών συγκρούσεων αποτελεί έγκλημα πολέμου, ενισχύοντας τη διεθνή καταπολέμηση τέτοιων εγκλημάτων, με την εφαρμογή αυστηρών κανόνων και στοχευμένων στρατηγικών για την προστασία των θυμάτων. Εξίσου σημαντική υπήρξε η ένταξη των σεξουαλικών εγκλημάτων στο Καταστατικό του Διεθνούς Ποινικού Δικαστηρίου το 2002, καθώς ενισχύει την απόδοση δικαιοσύνης για τα θύματα, υπογραμμίζοντας τη δέσμευση της διεθνούς κοινότητας για την εξάλειψη της έμφυλης βίας.⁷⁷

Η επίτευξη της ισότητας των φύλων εμπεριέχεται στην Ατζέντα του 2030, αποτελώντας τον πέμπτο από τους 17 Στόχους Βιώσιμης Ανάπτυξης (ΣΒΑ), που εγκρίθηκαν από τη Γενική Συνέλευση των Ηνωμένων Εθνών τον Σεπτέμβριο του 2015, ενισχύοντας τις παγκόσμιες προσπάθειες για την εξάλειψη της βίας και των διακρίσεων κατά των γυναικών στην ιδιωτική και τη δημόσια σφαίρα, συμπεριλαμβανομένης της εμπορίας ανθρώπων καθώς και της σεξουαλικής και κάθε άλλου είδους εκμετάλλευσης.⁷⁸

Εικόνα 4: Ατζέντα 2030. Στόχοι Βιώσιμης Ανάπτυξης. Στόχος 5: Ισότητα των Φύλων⁷⁹

την εποπτεία του Συμβουλίου Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων. βλ. United Nations, UN Human Rights, “Special Rapporteur on violence against women and girls”, διαθέσιμο σε:

<https://www.ohchr.org/en/special-procedures/sr-violence-against-women> [πρόσβαση 24/08/2025].

⁷⁷ Στρατηγάκη, 2021, σελ.75-76.

⁷⁸ Ηνωμένα Έθνη, Περιφερειακό Κέντρο Πληροφόρησης ΟΗΕ, “Στόχος 5: Ισότητα των φύλων”, διαθέσιμο σε:

<https://unric.org/el/%cf%83%cf%84%ce%bf%cf%87%ce%bf%cf%83-5-%ce%b9%cf%83%ce%bf%cf%84%ce%b7%cf%84%ce%b1-%cf%84%cf%89%ce%bd-%cf%86%cf%85%ce%bb%cf%89%ce%bd/> [πρόσβαση στις 23/07/2025].

⁷⁹ Ηνωμένα Έθνη, Περιφερειακό Κέντρο Πληροφόρησης ΟΗΕ, “Στόχος 5: Ισότητα των φύλων”, διαθέσιμο σε:

<https://unric.org/el/%cf%83%cf%84%ce%bf%cf%87%ce%bf%cf%83-5-%ce%b9%cf%83%ce%bf%cf%84%ce%b7%cf%84%ce%b1-%cf%84%cf%89%ce%bd-%cf%86%cf%85%ce%bb%cf%89%ce%bd/> [πρόσβαση στις 23/07/2025].

2.2 Η Σύμβαση της Κωνσταντινούπολης

Σε Ευρωπαϊκό επίπεδο, προεξέχοντα ρόλο έχει το Συμβούλιο της Ευρώπης, το οποίο έχει σαν βασική αποστολή τη διαφύλαξη και την προστασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Αναγνωρίζοντας ότι η βία κατά των γυναικών θίγει άμεσα τα ανθρώπινα δικαιώματα, ανέλαβε μια σειρά πρωτοβουλιών για την αντιμετώπιση της, ήδη από το 1993. Με τη Σύσταση Rec (2002) 5 πρότεινε μια ολοκληρωμένη στρατηγική για την πρόληψη της βίας κατά των γυναικών και την προστασία των θυμάτων στα κράτη μέλη του.⁸⁰

Η εκστρατεία που πραγματοποιήθηκε το 2005 για την καταπολέμηση της βίας κατά των γυναικών, αποκάλυψε ελλείψεις στις υπηρεσίες και τη νομοθεσία, αναδεικνύοντας την ανάγκη για ένα νομικά δεσμευτικό εργαλείο. Το 2008 συστάθηκε ειδική επιτροπή (CAHVIO)⁸¹ για την προετοιμασία της Σύμβασης της Κωνσταντινούπολης, η οποία αποτέλεσε σημαντικό βήμα για την ενίσχυση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων των γυναικών και την προστασία των θυμάτων ενδοοικογενειακής βίας.⁸²

Η Σύμβαση του Συμβουλίου της Ευρώπης για την Πρόληψη και την Καταπολέμηση της Βίας κατά των Γυναικών και της Ενδοοικογενειακής Βίας (Σύμβαση της Κωνσταντινούπολης) εγκρίθηκε και τέθηκε προς υπογραφή στην Κωνσταντινούπολη, στις 11 Μαΐου 2011.⁸³ Τέθηκε σε ισχύ την 1η Αυγούστου 2014, τρία χρόνια αργότερα, αποτυπώνοντας την ανάγκη για νομική δέσμευση των κρατών μελών του Συμβουλίου της Ευρώπης και την πολιτική τους δέσμευση να τηρήσουν τις αξίες που κατοχυρώνει η σύμβαση. Η Ελλάδα ήταν μία από τις πρώτες χώρες που την υπέγραψαν το 2011 και την κύρωσε το 2018 με τον ν.4531/2018. Τον Ιούνιο του 2023, η Ευρωπαϊκή Ένωση προσχώρησε στη Σύμβαση, με την εφαρμογή της να τίθεται σε ισχύ τον Οκτώβριο του ίδιου

---

⁸⁰ Council of Europe, “Explanatory Report to the Council of Europe Convention on preventing and combating violence against women and domestic violence”, 2011. Treaty Series - No. 210, σελ.2.

⁸¹ Μέλη της επιτροπής (CAHVIO) ήταν εκπρόσωποι κυβερνήσεων των κρατών-μελών του Συμβουλίου της Ευρώπης, που ήταν εμπειρογνώμονες σε θέματα ισότητας των φύλων και ανθρωπίνων δικαιωμάτων και νομικοί, ενώ συμμετείχαν ως παρατηρητές (χωρίς δικαίωμα ψήφου), εκπρόσωποι οργάνων του Συμβουλίου της Ευρώπης, διεθνών οργανισμών και ΜΚΟ. Την Ελλάδα εκπροσώπησε η εκλιπούσα Δώρα Κατσιβαρδάκου εκ μέρους της Γενικής Γραμματείας Ισότητας των Φύλων, του αρμόδιου κρατικού φορέα, βλ. Council of Europe “Explanatory Report to the Council of Europe Convention on preventing and combating violence against women and domestic violence”, 2011. Treaty Series - No. 210, σελ.2-3 και ΓΓΙΑΔ, “2η Ετήσια έκθεση για τη Βία κατά των γυναικών”, 2021, σελ. 20 -21.

⁸² Council of Europe, “Explanatory Report to the Council of Europe Convention on preventing and combating violence against women and domestic violence”, 2011. Treaty Series - No. 210, σελ. 2-4.

⁸³ Council of Europe, «Key facts about the Istanbul Convention», 2021, διαθέσιμο σε: <https://www.coe.int/en/web/istanbul-convention/key-facts> [πρόσβαση στις 23/03/2025].

έτους.⁸⁴

Η Σύμβαση της Κωνσταντινούπολης αναγνωρίζει ότι η βία κατά των γυναικών αποτελεί εκτεταμένη και συστηματική παραβίαση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, με ρίζες στις ιστορικά άνισες σχέσεις εξουσίας και τις διακρίσεις λόγω φύλου. Τονίζει τη δομική φύση αυτής της βίας, η οποία όχι μόνο απορρέει από την ανισότητα μεταξύ ανδρών και γυναικών, αλλά και τη διαιωνίζει, εμποδίζοντας την πλήρη συμμετοχή και πρόοδο των γυναικών. Για την αντιμετώπισή της, η Σύμβαση καλεί τα κράτη να προωθήσουν την ισότητα των φύλων και να ενδυναμώσουν τις γυναίκες μέσω στοχευμένων πολιτικών και δράσεων.

Στηρίζεται σε τέσσερις βασικούς πυλώνες **(4 Π)**:

- 1. Πρόληψη**
- 2. Προστασία**
- 3. Ποινική δίωξη δραστών**
- 4. Πολιτικές**

Η Σύμβαση αποτελεί το πρώτο νομικά δεσμευτικό διεθνές κείμενο που ορίζει τις διάφορες μορφές έμφυλης και ενδοοικογενειακής βίας (σωματική, ψυχολογική, σεξουαλική, οικονομική), καθιστώντας σαφές ότι η βία κατά των γυναικών σε όλες τις μορφές της αποτελεί παραβίαση ανθρωπίνων δικαιωμάτων και μορφή διάκρισης κατά των γυναικών.⁸⁵ Καλύπτει το κενό στην προστασία των γυναικών και ενθαρρύνει την επέκταση της προστασίας και σε άλλες μορφές ενδοοικογενειακής βίας. Παρέχει επίσης τον ορισμό με βάση το φύλο της βίας κατά των γυναικών, ως *“τη βία εναντίον μιας γυναίκας επειδή είναι γυναίκα ή που επηρεάζει τις γυναίκες δυσανάλογα”* (άρθρο 3).⁸⁶

---

⁸⁴ Με την προσχώρηση της ΕΕ, και λίγο αργότερα την κύρωση της από τη Λετονία, ο αριθμός των κυρώσεων της Σύμβασης έφτασε τις 39, σε σύνολο 46 υπογραφών (το μόνο μέλος του Συμβουλίου της Ευρώπης που δεν έχει υπογράψει είναι το Αζερμπαϊτζάν). βλ. Council of Europe, “Convention on preventing and combating violence against women and domestic violence” (CETS No. 210), Status as of 09/08/2025, διαθέσιμο σε: <https://www.coe.int/en/web/conventions/full-list?module=signatures-by-treaty&treatynum=210>, [πρόσβαση στις 9/8/2025].

⁸⁵ Οι ορισμοί περιλαμβάνονται στο άρθρο 3 της Σύμβασης. Σημειώνεται, ότι για πρώτη φορά αναγνωρίζεται η οικονομική βία, δηλαδή, η αποστέρηση των γυναικών από οικονομικούς πόρους, που τις καθιστά εξαρτημένες και τις υποχρεώνει να παραμείνουν σε κακοποιητικές σχέσεις. βλ. Council of Europe, *Explanatory Report to the Council of Europe Convention on preventing and combating violence against women and domestic violence*, 2011. Treaty Series - No. 210, σελ.7-9.

⁸⁶ Το φύλο αποδίδεται ως οι «κοινωνικά δομημένοι ρόλοι, συμπεριφορές, ιδιότητες» που σε μία κοινωνία θεωρούνται κατάλληλοι για άντρες και γυναίκες (άρθρο 3).

Θεσπίζει νέα ποινικά αδικήματα, όπως ο ακρωτηριασμός γυναικείων γεννητικών οργάνων (ΑΓΓΟ), η μη εμφανής παρακολούθηση ή παρενόχληση (Stalking), ο καταναγκαστικός γάμος, η καταναγκαστική έκτρωση και στείρωση. Διευκρινίζει, ότι ο πολιτισμός, τα έθιμα, η θρησκεία ή η τιμή δεν μπορούν να χρησιμοποιηθούν ως δικαιολογία για τη βία. Περιλαμβάνει, επίσης, μέτρα για την προστασία των θυμάτων και την παροχή υπηρεσιών υποστήριξης, όπως Συμβουλευτικά Κέντρα και Ξενώνες Φιλοξενίας, και την υποχρέωση για 24ωρη Γραμμή βοήθειας, ενώ ζητά να εκτιμηθεί η διάσταση του φύλου στον τομέα του ασύλου και της μετανάστευσης.

Η Σύμβαση προωθεί τη διεθνή συνεργασία, καθώς και τη συνεργασία μεταξύ των διαφόρων φορέων σε εθνικό επίπεδο. Επιπλέον, η Σύμβαση διαθέτει μηχανισμό παρακολούθησης, ο οποίος διασφαλίζει την τήρηση των νομικά δεσμευτικών προτύπων και παρέχει ένα σαφές κανονιστικό πλαίσιο για την προστασία των γυναικών και των κοριτσιών. Ο μηχανισμός παρακολούθησης βασίζεται σε δύο πυλώνες:

1. Την Ομάδα εμπειρογνομόνων για την καταπολέμηση της βίας κατά των γυναικών και της ενδοοικογενειακής βίας (GREVIO), ένα σώμα ανεξάρτητων εμπειρογνομόνων και
2. Την Επιτροπή των Μερών, πολιτικό όργανο που αποτελείται από αντιπροσώπους των συμβαλλομένων Μερών της Σύμβασης.

Το νομικό αυτό πλαίσιο αποτελεί σημαντική πρόοδο προς την εξάλειψη της έμφυλης βίας. Τα κράτη μέρη αναλαμβάνουν τη νομική υποχρέωση να αλλάξουν τους νόμους τους, να θεσμοθετήσουν νέα ποινικά αδικήματα, να δημιουργήσουν υποστηρικτικές δομές και να ακολουθήσουν μια συντονισμένη και αποτελεσματική δράση, σε ένα πλαίσιο μηδενικής ανοχής απέναντι στη βία κατά των γυναικών και την ενδοοικογενειακή βία.

Κεφάλαιο 3: Θεσμικό Πλαίσιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης για τη Βία κατά των Γυναικών και την Ισότητα των Φύλων

Εισαγωγή

Η ισότητα μεταξύ γυναικών και ανδρών, καθώς και η απαγόρευση κάθε μορφής διάκρισης λόγω φύλου, αποτελούν θεμελιώδεις αξίες που βρίσκονται στον πυρήνα της ταυτότητας της Ευρωπαϊκής Ένωσης και διατρέχουν το σύνολο της ευρωπαϊκής έννομης τάξης.

Κατοχυρώνονται ρητά στο άρθρο 2 της Συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση (ΣΕΕ), όπου προσδιορίζονται ως αξίες πάνω στις οποίες θεμελιώνεται η Ένωση, καθώς και στο άρθρο 3, παρ. 3 ΣΕΕ και το άρθρο 8 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΣΛΕΕ), ως βασικός στόχος και αξία της Ένωσης που πρέπει να υλοποιείται σε όλες τις δραστηριότητες της. Παράλληλα, στον Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΧΘΔΕΕ) και ειδικότερα στα άρθρα 21 και 23 αναγνωρίζονται, ως κατοχυρωμένα θεμελιώδη δικαιώματα, η απαγόρευση των διακρίσεων λόγω φύλου, όπως και η εξασφάλιση της ισότητας μεταξύ γυναικών και ανδρών.

Η Ευρωπαϊκή Ένωση (ΕΕ) αναγνωρίζει ότι η βία κατά των γυναικών συνιστά σοβαρή παραβίαση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και ανασταλτικό παράγοντα για την επίτευξη της ουσιαστικής ισότητας των φύλων, καθώς αφενός αποτελεί απειλή για την ασφάλεια, την ελευθερία και την αξιοπρέπεια των γυναικών, και αφετέρου υπονομεύει τις αξίες της δημοκρατίας, του κράτους δικαίου και της κοινωνικής συνοχής, στις οποίες εδράζεται η ΕΕ.

Για τους λόγους αυτούς, η ΕΕ έχει αναπτύξει ένα πολυεπίπεδο νομικό και πολιτικό πλαίσιο για την πρόληψη και καταπολέμηση της έμφυλης βίας. Το πλαίσιο αυτό βασίζεται σε διεθνείς δεσμεύσεις, ευρωπαϊκές οδηγίες, στρατηγικά σχέδια δράσης και μηχανισμούς υποστήριξης, τα οποία αποσκοπούν στην εξάλειψη της βίας κατά των γυναικών, την ενδυνάμωση των θυμάτων, την ποινική δίωξη των δραστών και τη συστημική πρόληψη της έμφυλης ανισότητας. Με αυτόν τον τρόπο, η ΕΕ προσπαθεί να διασφαλίσει ότι οι γυναίκες και τα κορίτσια μπορούν να ζουν χωρίς φόβο, απολαμβάνοντας ίσα δικαιώματα και ευκαιρίες.

3.1 Νομική Θεμελίωση της Ισότητας των Φύλων

Η αρχή της ισότητας μεταξύ γυναικών και ανδρών ενσωματώθηκε στο πρωτογενές δίκαιο της ΕΕ με τη Συνθήκη του Άμστερνταμ, ενώ με τη Συνθήκη της Λισσαβώνας κατοχυρώνεται πλέον ρητά στα

άρθρα 2 και 3 ΣΕΕ καθώς και στο άρθρο 8 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΣΛΕΕ), το οποίο ορίζει ότι η Ένωση οφείλει να επιδιώκει την εξάλειψη των ανισοτήτων και να προωθεί την ισότητα των φύλων σε όλες τις πολιτικές της.

Ταυτόχρονα, τα άρθρα 10 και 19 ΣΛΕΕ αναφέρουν ρητά πως η ΕΕ οφείλει, σε όλες τις πολιτικές και δράσεις της, να επιδιώκει την καταπολέμηση των διακρίσεων, συμπεριλαμβανομένων αυτών λόγω φύλου καθώς ότι αναλαμβάνει να νομοθετήσει για αυτό τον σκοπό στο πλαίσιο των αρμοδιοτήτων της. Ακόμη, το άρθρο 157, παρ. 4 ΣΛΕΕ επιτρέπει τη λήψη θετικών μέτρων υπέρ του υποεκπροσωπούμενου φύλου, με στόχο είτε να διευκολυνθεί η επαγγελματική του ένταξη, είτε να αντιμετωπιστούν μειονεκτήματα που συναντά στην εργασία.

Επιπλέον, στο άρθρο 83, παρ. 1 ΣΛΕΕ προβλέπεται η δυνατότητα ποινικοποίησης σοβαρών μορφών διακρατικού εγκλήματος, μέσω Οδηγιών, γεγονός που άνοιξε το δρόμο για την ένταξη της έμφυλης βίας στο ευρωπαϊκό ποινικό δίκαιο.

Ο Χάρτης των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της ΕΕ έχει δεσμευτική νομική ισχύ από το 2009 με την κύρωση της Συνθήκης της Λισσαβώνας και προβλέπει, μεταξύ άλλων την απαγόρευση κάθε διάκρισης, συμπεριλαμβανομένης της διάκρισης λόγω φύλου (άρθρο 21) και την αναγνώριση της ισότητας ανδρών και γυναικών σε όλους τους τομείς, με ρητή αναφορά στη λήψη θετικών μέτρων για την επίτευξή της (άρθρο 23).⁸⁷

Η θεσμική ενσωμάτωση αυτών των δικαιωμάτων λειτουργεί ως βάση για τη θέσπιση ειδικότερων νομικών εργαλείων κατά της έμφυλης βίας.

Στο πλαίσιο αυτό, η Οδηγία 2006/54/ΕΚ εδραιώνει την αρχή της ίσης μεταχείρισης ανδρών και γυναικών στον χώρο εργασίας και εμπεριέχει ρητή απαγόρευση της σεξουαλικής παρενόχλησης ως μορφής διακριτικής μεταχείρισης, αναγνωρίζοντας την ανάγκη για πρόληψη και προστασία σε επίπεδο εργασιακού περιβάλλοντος. Περαιτέρω, η Οδηγία 2023/970/ΕΕ, ενίσχυσε την εφαρμογή της «αρχής της ισότητας της αμοιβής», η οποία κατοχυρώνεται στο άρθρο 157 ΣΛΕΕ, και την απαγόρευση των διακρίσεων που προβλέπεται στο άρθρο 4 της οδηγίας 2006/54/ΕΚ.⁸⁸

---

⁸⁷ Το δεύτερο εδάφιο του άρθρου 23 του ΧΘΔΕΕ επαναδιατυπώνει, με πιο σύντομο τρόπο, το άρθρο 157, παρ. 4 ΣΛΕΕ, χωρίς όμως να το τροποποιεί. βλ. ΧΘΔΕΕ, άρθρο 52, παρ. 2, και Επεξήγηση σχετικά με το άρθρο 23 : Ισότητα γυναικών και ανδρών.

⁸⁸ Οδηγία (ΕΕ) 2023/970, της 10ης Μαΐου 2023 για την ενίσχυση της εφαρμογής της αρχής της ισότητας της αμοιβής μεταξύ ανδρών και γυναικών για όμοια εργασία ή για εργασία της αυτής αξίας, μέσω της μισθολογικής διαφάνειας και μηχανισμών επιβολής (L 132/21, 17.05.2023).

Τέλος, οι Οδηγίες 1499/2024/ΕΕ και 1500/2024/ΕΕ⁸⁹, προβλέπουν την ενδυνάμωση των εθνικών φορέων ισότητας, θέτοντας ελάχιστα πρότυπα για τη λειτουργία τους, με σκοπό τη βελτίωση της αποτελεσματικότητάς τους και τη διασφάλιση της ανεξαρτησίας τους, προκειμένου να ενισχυθεί η εφαρμογή της αρχής της ίσης μεταχείρισης, όπως απορρέει από τις οδηγίες 2006/54/ΕΚ και 2010/41/ΕΕ.⁹⁰

3.2 Η Κύρωση της Σύμβασης της Κωνσταντινούπολης από την ΕΕ

Η Σύμβαση της Κωνσταντινούπολης αποτελεί το πρώτο διεθνώς δεσμευτικό νομικό κείμενο που αντιμετωπίζει την βία κατά των γυναικών ως μορφή διάκρισης και παραβίαση ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Η ΕΕ την υπέγραψε το 2017 και την κύρωσε τον Ιούνιο του 2023, μετά από μακροχρόνιες θεσμικές διαβουλεύσεις και αφού κάμφθηκαν οι πολιτικές αντιστάσεις ορισμένων κρατών μελών.⁹¹ Η κύρωση της Σύμβασης στέλνει ένα ισχυρό μήνυμα δέσμευσης και αποφασιστικότητας από πλευράς ΕΕ για τον τερματισμό της βίας κατά των γυναικών και της ενδοοικογενειακής βίας. Είχαν προηγηθεί πολλαπλά καλέσματα προς αυτή την κατεύθυνσή από το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, καθώς και η σύμφωνη γνώμη του Δικαστηρίου της ΕΕ για την υπογραφή της.⁹²

Πρέπει να σημειωθεί πως η κύρωση από την ΕΕ δεν αντικαθιστά την ανάγκη εθνικής κύρωσης από κάθε κράτος-μέλος, η οποία παραμένει προϋπόθεση για την πλήρη εφαρμογή της Σύμβασης. Η ΕΕ δεσμεύεται πλέον από κανόνες για την πρόληψη και την καταπολέμηση της βίας κατά των γυναικών και της ενδοοικογενειακής βίας στους τομείς της δικαστικής συνεργασίας σε ποινικές υποθέσεις,

---

⁸⁹ Οδηγία (ΕΕ) 2024/1500, της 14ης Μαΐου 2024 σχετικά με πρότυπα για τους φορείς ισότητας στον τομέα της ίσης μεταχείρισης και των ίσων ευκαιριών μεταξύ γυναικών και ανδρών σε θέματα εργασίας και απασχόλησης, και για την τροποποίηση των οδηγιών 2006/54/ΕΚ και 2010/41/ΕΕ, (ΕΛ, Σειρά L, 29.05.2024).

⁹⁰ Όπως επισημαίνει ο Συνήγορος του Πολίτη, που αποτελεί τον ελληνικό φορέα ισότητας, οι δύο οδηγίες προβλέπουν τη με πόρους και αρμοδιότητες ενίσχυση του φορέα και έχουν ορίζοντα ενσωμάτωσης για τα κράτη μέλη, τον Ιούνιο 2026. βλ. Συνήγορος του Πολίτη, “Ίση Μεταχείριση. Ειδική Έκθεση 2024”, 2025, σελ. 7-9.

⁹¹ Με τις αποφάσεις (ΕΕ) 2023/1075 και 2023/1076 επικυρώθηκε η Σύμβαση εξ ονόματος της ΕΕ. Είχαν προηγηθεί οι αποφάσεις (ΕΕ) 2017/865 και 2017/866 για την εξουσιοδότηση της υπογραφής της. Βλ. ΕΥ, EUR-Lex home, “Summaries of EU legislation, Προσχώρηση της ΕΕ στη σύμβαση της Κωνσταντινούπολης”, 2023, διαθέσιμο σε: <https://eur-lex.europa.eu/EL/legal-content/summary/eu-accession-to-the-istanbul-convention.html> [πρόσβαση στις 9/8/2025].

⁹² Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, Αίθουσα Τύπου, “Βία κατά των γυναικών: η ΕΕ να κυρώσει τη Σύμβαση της Κωνσταντινούπολης”, 2023, διαθέσιμο σε: <https://www.europarl.europa.eu/news/el/press-room/20230210IPR74805/via-kata-ton-gunaiikon-i-ee-na-kurosei-ti-sumvasi-tis-konstantinoupolis> [Πρόσβαση στις 01/08/2025].

σε θέματα ασύλου και μη επαναπροώθησης, όπως και όσον αφορά τα θεσμικά όργανα και τη δημόσια διοίκηση της ΕΕ.⁹³ Έως σήμερα, 22 κράτη-μέλη έχουν κυρώσει τη Σύμβαση, ενώ ορισμένα (όπως η Ουγγαρία και η Βουλγαρία) συνεχίζουν να αντιτίθενται στην ενσωμάτωσή της στο εθνικό τους δίκαιο.⁹⁴ Τα πέντε κράτη μέλη που δεν έχουν ακόμη κυρώσει τη σύμβαση δεσμεύονται μόνο από το κεκτημένο της ΕΕ, το οποίο εφαρμόζει μέρος αυτής. Για την πλήρη προστασία των δικαιωμάτων των γυναικών, είναι απαραίτητο να την κυρώσουν και τα ίδια.

3.3 Η Οδηγία (ΕΕ) 2024/1385 για την καταπολέμηση της βίας κατά των γυναικών και της εξ οικείων βίας⁹⁵

Η Οδηγία 2024/1385/ΕΕ αποτελεί το πρώτο ολοκληρωμένο νομικό εργαλείο που παρέχει ένα ενιαίο πλαίσιο για την καταπολέμηση της βίας κατά των γυναικών και της ενδοοικογενειακής βίας την αποτελεσματική πρόληψη της στην ΕΕ. Ενισχύει την προστασία των θυμάτων, εναρμονίζοντας τις εθνικές νομοθεσίες και συμπληρώνοντας προγενέστερες οδηγίες, όπως η 2011/36/ΕΕ και η 2011/93/ΕΕ, καθώς και η οδηγία 2012/29/ΕΕ για τα δικαιώματα των θυμάτων.⁹⁶

Η Οδηγία βασίζεται στις αρχές της Σύμβασης της Κωνσταντινούπολης και ανταποκρίνεται στις σύγχρονες μορφές βίας, θεσπίζοντας ελάχιστους κανόνες για την ποινικοποίηση αδικημάτων και θέσπισης ποινών στους τομείς της γενετήσιας εκμετάλλευσης γυναικών και παιδιών, καθώς και της εγκληματικότητας στον κυβερνοχώρο. Συγκεκριμένα, καλύπτει μορφές βίας όπως ο ΑΓΓΟ, ο καταναγκαστικός γάμος, η μη συναινετική κοινοχρησία υλικού προσωπικής φύσης ή παραποιημένου υλικού, η παρενοχλητική κυβερνοπααρακολούθηση και κυβερνοπαρενόχληση, η κυβερνοϋποκίνηση βίας ή μίσους και η ηθική αυτοουργία στα παραπάνω (άρθρα 3-9). Παράλληλα, προβλέπει μέτρα προστασίας, υποστήριξης και πρόσβασης στη δικαιοσύνη για όλα τα θύματα κάθε

⁹³ Τον Ιανουάριο του 2025 η GREVIO ξεκίνησε τη βασική αξιολόγηση της εφαρμογής της Σύμβασης από την ΕΕ, που οφείλει να υποβάλει επίσημη έκθεση για τα μέτρα εφαρμογής. Η Επιτροπή, ως συντονιστής, έχει αναλάβει να διανείμει το ερωτηματολόγιο στα θεσμικά όργανα και να υποβάλει την τελική Έκθεση στη GREVIO έως τον Νοέμβριο του 2025. βλ ΕΕ, “2025 report on gender equality in the EU”, 2025, σελ. 4-5.

⁹⁴ Η Λετονία ήταν η τελευταία χώρα της ΕΕ που κύρωσε τη Σύμβαση της Κωνσταντινούπολης το 2024. Έχουν υπογράψει αλλά δεν έχουν κυρώσει προς το παρόν τη Σύμβαση πέντε χώρες της ΕΕ (Βουλγαρία, Τσεχία, Ουγγαρία, Λιθουανία και Σλοβακία), βλ. Council of Europe, “Convention on preventing and combating violence against women and domestic violence” (CETS No. 210), Status as of 09/08/2025, διαθέσιμο σε: <https://www.coe.int/en/web/conventions/full-list?module=signatures-by-treaty&treatynum=210>, [πρόσβαση στις 9/8/2025].

⁹⁵ Οδηγία (ΕΕ) 2024/1385 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 14ης Μαΐου 2024, για την καταπολέμηση της βίας κατά των γυναικών και της εξ οικείων βίας, ΕΛ σειρά L, 2024/1385, 24/05/2024.

⁹⁶ Βλ. παράγραφο 4 του προοιμίου της Οδηγίας 2024/1385/ΕΕ.

μορφής έμφυλης και ενδοοικογενειακής βίας, όπως επείγουσες εντολές απαγόρευσης για τους δράστες και άμεση αφαίρεση παράνομου διαδικτυακού υλικού. Τα κράτη μέλη οφείλουν να ενισχύσουν τις δομές υποστήριξης, όπως ξενώνες φιλοξενίας, τηλεφωνικές γραμμές βοήθειας και ειδικά κέντρα για την υποστήριξη θυμάτων σεξουαλικής βίας και την υποστήριξη για θυμάτων ΑΓΓΟ. Οφείλουν, επίσης, να διασφαλίσουν την προσβασιμότητα και την άμεση διαθεσιμότητα των υποστηρικτικών δομών αυτών, καθώς και τη δυνατότητα διαδικτυακής επικοινωνίας των θυμάτων με τις σχετικές υπηρεσίες.

Επιπλέον, η Οδηγία προβλέπει την ατομική αξιολόγηση του κινδύνου για τα θύματα, την προστασία των παιδιών από τον βίαιο γονέα και την πρόσβαση των θυμάτων σε αποζημίωση. Ιδιαίτερη έμφαση δίνεται στην προώθηση της αρχής της συναίνεσης στις σεξουαλικές σχέσεις, καθώς και στον περιορισμό της χρήσης προσωπικών δεδομένων των θυμάτων στις ποινικές διαδικασίες. Τέλος, η Οδηγία θέτει τις βάσεις για μια συντονισμένη, θυματοκεντρική προσέγγιση σε ευρωπαϊκό επίπεδο, προβλέποντας εθνικά σχέδια δράσης για την πρόληψη της βίας κατά των γυναικών και της ενδοοικογενειακής βίας έως το 2029, υποχρεωτική εκπαίδευση επαγγελματιών και συστηματική συλλογή αξιόπιστων δεδομένων. Η πλήρης και έγκαιρη ενσωμάτωσή της στο εθνικό δίκαιο αποτελεί κρίσιμο βήμα για την καθιέρωση πολιτικών μηδενικής ανοχής στην έμφυλη βία και την εμπέδωση της ισότητας ως θεμελιώδους αρχής του κράτους δικαίου στην ΕΕ.⁹⁷

3.4 Συμπληρωματικά Νομοθετικά και Πολιτικές

Πέραν των δύο προαναφερθέντων κομβικών νομικών εργαλείων, η ΕΕ έχει λάβει άλλα νομοθετικά μέτρα, συμπεριλαμβανομένης της υιοθέτησης της οδηγίας για την ισότητα στην απασχόληση (**Οδηγία 2006/54/ΕΚ**), η οποία απαγορεύει τη **σεξουαλική παρενόχληση** στην εργασία.⁹⁸ Επιπλέον, η **Οδηγία 2011/36/ΕΕ**, όπως τροποποιήθηκε με την οδηγία 2024/1712/ΕΕ είναι η κύρια νομική πράξη της Ένωσης για την **πρόληψη και την καταπολέμηση της εμπορίας ανθρώπων** και για την προστασία των θυμάτων.⁹⁹ Η **Οδηγία 2011/99/ΕΕ** προβλέπει την **Ευρωπαϊκή Εντολή Προστασίας**, ένα νομικό εργαλείο που βοηθά στην εξασφάλιση ότι τα θύματα βίας με βάση το φύλο και άλλες μορφές βίας που προστατεύονται από εθνικά μέτρα προστασίας σε ένα κράτος μέλος της ΕΕ,

⁹⁷ Τα κράτη-μέλη οφείλουν να ενσωματώσουν την Οδηγία στο εθνικό τους δίκαιο έως τις 14/06/2027 και να ενημερώσουν σχετικά την Επιτροπή. Βλ. Άρθρο 49 της Οδηγίας 2024/1385/ΕΕ.

⁹⁸ Οδηγία 2006/54/ΕΚ της 5ης Ιουλίου 2006 για την εφαρμογή της αρχής των ίσων ευκαιριών και της ίσης μεταχείρισης ανδρών και γυναικών σε θέματα εργασίας και απασχόλησης, L 204/23, 27/06/2006.

⁹⁹ Οδηγία 2024/1712/ΕΕ της 13ης Ιουνίου 2024 για την τροποποίηση της οδηγίας 2011/36/ΕΕ για την πρόληψη και την καταπολέμηση της εμπορίας ανθρώπων και για την προστασία των θυμάτων της, (ΕΛ σειρά L, 26/06/2024).

παραμένουν προστατευμένα αν αποφασίσουν να ταξιδέψουν ή να μετακομίσουν σε άλλο κράτος-μέλος.¹⁰⁰

Σε επίπεδο πολιτικών, η **Στρατηγική της ΕΕ για την Ισότητα των Φύλων 2020-2025** καθορίζει τις προτεραιότητες της Ένωσης στον τομέα της ισότητας των φύλων, με την εξάλειψη της έμφυλης βίας και των στερεοτύπων που τη συντηρούν να αποτελεί βασικό στόχο και τον πρώτο άξονα στρατηγικής.¹⁰¹ Το 2024, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή επιβεβαίωσε τη δέσμευσή της σε αυτούς τους στόχους, αναγγέλλοντας την προετοιμασία νέας στρατηγικής μετά το 2025 για την ισότητα, με στόχο την περαιτέρω ενίσχυση των δικαιωμάτων των γυναικών σε όλη την Ευρωπαϊκή Ένωση.¹⁰² Παράλληλα, προωθήθηκε η ιδέα ενός Οδικού Χάρτη για τα Δικαιώματα των Γυναικών, ο οποίος παρουσιάστηκε τον Μάρτιο του 2025, με αφορμή την 8η Μάρτη, Διεθνή Ημέρα Γυναικών.¹⁰³

Ιδιαίτερα σημαντικός είναι ο ρόλος του **Ευρωπαϊκού Ινστιτούτου για την Ισότητα των Φύλων (EIGE)** το οποίο έχει σαν αποστολή την ανεξάρτητη έρευνα και την ανταλλαγή βέλτιστων πρακτικών για την προώθηση της ισότητας των φύλων και την εξάλειψη των διακρίσεων λόγω φύλου στην έρευνα, τη συλλογή στατιστικών δεδομένων και τεκμηρίωση πολιτικών.¹⁰⁴

Το 2024, η ΕΕ διοργάνωσε δύο σημαντικές συναντήσεις για την πρόληψη της έμφυλης βίας. Η πρώτη επικεντρώθηκε στη συμμετοχή νέων ανδρών μέσω εκπαίδευσης και ψηφιακών μέσων, ενώ

---

¹⁰⁰ Η Οδηγία αφορά όλα τα είδη βίας, άλλα στην πράξη, η Ευρωπαϊκή Εντολή Προστασίας έχει χρησιμοποιηθεί κυρίως για την προστασία θυμάτων βίας κατά των γυναικών, ενώ μετά την υιοθέτηση της Οδηγίας 2024/1385/ΕΕ καθώς και την κύρωση της Σύμβασης της Κωνσταντινούπολης από την ΕΕ αναμένεται να αύξηση του αριθμού τους. βλ. EIGE, “The European Protection Order – Overview for victim support services”, 2025.

¹⁰¹ European Commission, “Communication from the Commission to the European Parliament, the Council, the Economic and Social Committee and the Committee of the Regions, A Union of Equality: Gender Equality Strategy 2020-2025”, 5.3.2020, COM(2020) 152 final.

¹⁰² Αναγνωρίζοντας τη ανησυχητική έκταση της βίας κατά των γυναικών η Επιτροπή ενισχύει δέσμευσή της για την προστασία των δικαιωμάτων των γυναικών σε όλους τους τομείς και την καταπολέμηση της βίας λόγω φύλου, καθώς και την ενδυνάμωση των γυναικών στην πολιτική και την αγορά εργασίας, σε όλη την ΕΕ στην νέα Στρατηγική Ισότητας των Φύλων για μετά το 2025. βλ. European Commission, “Communication from the Commission to the European Parliament, the Council, the Economic and Social Committee and the Committee of the Regions, A Union of Equality: Gender Equality Strategy 2020-2025”, 7.3.2025 COM(2025) 97 final.

¹⁰³ Ο οδικός χάρτης περιλαμβάνει οχτώ αρχές που είναι συνδεδεμένες με τα γυναικεία δικαιώματα. Η πρώτη εξ' αυτών αναφέρεται στην Ελευθερία από τη βία με βάση το φύλο και το δικαίωμα κάθε γυναίκας ή κοριτσιού στην ασφάλεια στη μεταχείριση με αξιοπρέπεια, τόσο διαδικτυακά όσο και εκτός διαδικτύου, στη δημόσια και ιδιωτική ζωή. βλ. European Commission, “Annex communication from the Commission to the European Parliament, the Council, the Economic and Social Committee and the Committee of the Regions, “A roadmap for Women’s Rights”, 7.3.2025, COM(2025) 97 final ANNEX, σελ. 2.

¹⁰⁴ Ευρωπαϊκή Ένωση, “Ευρωπαϊκό Ινστιτούτο για την Ισότητα των Φύλων (EIGE)”, διαθέσιμο σε: <https://european-union.europa.eu/institutions-law-budget/institutions-and-bodies/search-all-eu-institutions-and-bodies/european-institute-gender-equality-eige-el>, [πρόσβαση στις 12/08/2025].

η δεύτερη εξέτασε θέματα μη συναίνεσης σε προσωπικές εικόνες και το διαδικτυακό λόγο μίσους.¹⁰⁵ Παράλληλα, δημοσιεύθηκαν τα αποτελέσματα της έρευνας του EIGE για την έμφυλη βία με βάση τα δεδομένα και από τα 27 κράτη μέλη, καταδεικνύοντας πως και στην ΕΕ η έμφυλη βία εξακολουθεί να είναι μία ζοφερή πραγματικότητα, καθώς 1 στις 3 γυναίκες έχει βιώσει σωματική ή σεξουαλική βία, ενώ το 1/5 έχει υποστεί ενδοοικογενειακή βία. Επιπλέον, η έρευνα ανέδειξε το πρόβλημα της μη αναφοράς περιστατικών βίας, καθώς μόνο το 1/8 των θυμάτων καταγγέλλουν τη βία στις αρχές.¹⁰⁶

Η ΕΕ συνεχίζει να χρηματοδοτεί έργα με έμφαση στη στήριξη δράσεων για την προστασία θυμάτων, την πρόληψη ενδοοικογενειακής βίας και την καταπολέμηση της βίας στο διαδίκτυο. Επιπλέον, ενισχύθηκε η στρατηγική κατά της παιδικής σεξουαλικής κακοποίησης (CSA), με νέες νομοθετικές προτάσεις και συνεργασίες για την προστασία των παιδιών και την καταπολέμηση της διαδικτυακής κακοποίησης.¹⁰⁷

Από το 2022, η ΕΕ ενεργοποίησε τον πανευρωπαϊκό αριθμό υποστήριξης 116016, που συνδέει εθνικές γραμμές βοήθειας για θύματα έμφυλης και ενδοοικογενειακής βίας. Η γραμμή ενισχύει την εφαρμογή των δικαιωμάτων των γυναικών και αποτελεί ένα από τα πιο προσβάσιμα εργαλεία βοήθειας σε όλα τα κράτη-μέλη, προσφέροντας ανώνυμη και δωρεάν υποστήριξη 24/7, σε όλες τις γλώσσες, με άμεση παραπομπή σε διαθέσιμες υπηρεσίες.¹⁰⁸

Η Ευρωπαϊκή Ένωση προωθεί ενεργά την ισότητα των φύλων και τα δικαιώματα των γυναικών διεθνώς, τόσο στις διμερείς και πολυμερείς της σχέσεις όσο και μέσω πολιτικών διαλόγων και χρηματοδότησης. Το σχέδιο δράσης της ΕΕ για την ισότητα των φύλων και την ενδυνάμωση των

---

¹⁰⁵ European Union, “2025 report on gender equality in the EU”, 2025, σελ. 5-7.

¹⁰⁶ Για την έρευνα και την έκθεση συνεργάστηκαν η Eurostat, η FRA και η EIGE. Συμμετείχαν 114.023 γυναίκες από όλα τα κράτη μέλη, οι οποίες έδωσαν συνέντευξη σχετικά με τις εμπειρίες τους. Η έκθεση επικεντρώνεται στην επικράτηση διαφόρων μορφών βίας κατά των γυναικών στην ΕΕ. Περιλαμβάνει επίσης δεδομένα σχετικά με τις εμπειρίες βίας των γυναικών, συμπεριλαμβανομένων των συνεπειών της βίας και των επαφών με διαφορετικές υποστηρικτικές υπηρεσίες. Τα αναλυτικά στοιχεία αναμένεται να δημοσιευτούν εντός του 2025. European Institute for Gender Equality (2025). “EU Gender-based Violence Survey”, διαθέσιμο σε:

https://eige.europa.eu/newsroom/eu-gender-based-violence-survey?language_content_entity=en

[πρόσβαση στις 20/05/2025].

¹⁰⁷ Προβλέφθηκε προϋπολογισμός 24,5 εκατ. ευρώ για 30 επιλεγμένα έργα με έμφαση στη στήριξη δράσεων για την προστασία θυμάτων, την πρόληψη ενδοοικογενειακής βίας και την καταπολέμηση της βίας στο διαδίκτυο. Βλ. European Union, “2025 report on gender equality in the EU”, 2025, σελ. 5-7.

¹⁰⁸ European Commission, “Funding of and awareness-raising on gender-based violence”, διαθέσιμο σε: https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/policies/justice-and-fundamental-rights/gender-equality/gender-based-violence/funding-and-awareness-raising-gender-based-violence_en [πρόσβαση στις 13/08/2025] & European Council, “EU measures to end violence against women”, διαθέσιμο σε: <https://www.consilium.europa.eu/en/policies/eu-measures-end-violence-against-women/> [πρόσβαση στις 13/08/2025].

γυναικών στις εξωτερικές σχέσεις (GAP III) στοχεύει στην υλοποίηση των διεθνών δεσμεύσεων και κυρίως του ΣΒΑ 5 για την ισότητα των φύλων. Στο ίδιο πλαίσιο η Στρατηγική για Γυναίκες, Ειρήνη και Ασφάλεια ενδυναμώνει τις γυναίκες για βιώσιμη ειρήνη και ανάπτυξη.¹⁰⁹

Η ΕΕ έχει εξελιχθεί σε σημαντικό θεσμικό πυλώνα για την καταπολέμηση της έμφυλης βίας, συνδυάζοντας νομικές και πολιτικές παρεμβάσεις που καλύπτουν από την ποινική δίωξη μέχρι την πρόληψη και τη φροντίδα των θυμάτων. Η κύρωση της Σύμβασης της Κωνσταντινούπολης και η Οδηγία 2024/1385/ΕΕ αποδεικνύουν την αυξανόμενη θεσμική βούληση για ενοποίηση των εθνικών πολιτικών υπό έναν κοινό ευρωπαϊκό προσανατολισμό.

Ωστόσο, η πλήρης εφαρμογή αυτών των μέτρων προϋποθέτει τη συνεχή πολιτική δέσμευση των κρατών-μελών, τη στήριξη της κοινωνίας και την ενεργή συμμετοχή των γυναικών σε όλα τα επίπεδα λήψης αποφάσεων.

---

¹⁰⁹ European Commission, “Annex communication from the Commission to the European Parliament , the Council, the Economic and Social Committee and the Committee of the Regions, “A roadmap for Women’s Rights”, 7.3.2025 COM(2025) 97 final ANNEX, σελ. 1.

Κεφάλαιο 4: Θεσμικό πλαίσιο και πολιτικές για την έμφυλη βία στην Ελλάδα

Εισαγωγή

Στην Ελλάδα η αρχή της ισότητας των φύλων κατοχυρώνεται στο Σύνταγμα, ήδη από το 1975, και συγκεκριμένα στο άρθρο 4, παρ. 2, το οποίο ορίζει ότι «οι Έλληνες και οι Ελληνίδες έχουν ίσα δικαιώματα και υποχρεώσεις». Το άρθρο 22, διασφαλίζει το δικαίωμα της ίσης αμοιβής στην εργασία «ανεξάρτητα από φύλο ή άλλη διάκριση». Περαιτέρω το άρθρο 116, παρ.2 ορίζει πως «Δεν αποτελεί διάκριση λόγω φύλου η λήψη θετικών μέτρων για την προώθηση της ισότητας μεταξύ ανδρών και γυναικών. Το Κράτος μεριμνά για την άρση των ανισοτήτων που υφίστανται στην πράξη, ιδίως σε βάρος των γυναικών».

Στην προσπάθεια να αντιμετωπιστεί η ανισότητα των φύλων έχουν ληφθεί νομοθετικές πρωτοβουλίες για την αναθεώρηση του οικογενειακού δικαίου, την ενίσχυση της προστασίας της μητρότητας, καθώς και για την καταπολέμηση της βίας κατά των γυναικών. Επιπλέον, η Ελλάδα έχει κυρώσει διεθνείς συμβάσεις, όπως τη Σύμβαση για την Εξάλειψη Όλων των Μορφών Διακρίσεων κατά των Γυναικών (CEDAW), η οποία ενσωματώθηκε στην ελληνική νομοθεσία με τον Ν. 1342/83.¹¹⁰

4.1 Νομικό πλαίσιο για την καταπολέμηση της Έμφυλης Βίας

Ειδικότερα, όσον αφορά την καταπολέμηση της βίας κατά των γυναικών, το θεσμικό πλαίσιο στη χώρα μας ενσωματώνει τη διεθνή και ευρωπαϊκή νομοθεσία. Κομβικής σημασίας είναι η κύρωση της Σύμβασης της Κωνσταντινούπολης και η εφαρμογή των υποχρεώσεων που προκύπτουν από αυτήν με τον Νόμο 4531/2018, όπως και η ενσωμάτωση των βασικών της διατάξεων, η οποία επέφερε τροποποιήσεις στον Νόμο 3500/2006 για την αντιμετώπιση της ενδοοικογενειακής βίας, στον Ποινικό Κώδικα (ΠΚ) και σε άλλες διατάξεις. Ο **Νόμος 3500/2006** ήταν ο πρώτος νόμος που θέσπισε αυτοτελές νομικό πλαίσιο για την καταπολέμηση της ενδοοικογενειακής βίας, αναγνωρίζοντας ότι πρόκειται για φαινόμενο που πλήττει κυρίως τις γυναίκες και δεν αποτελεί

¹¹⁰

Στρατηγάκη, 2021, σελ 138-139 & 146.

ιδιωτική υπόθεση, αλλά σοβαρό κοινωνικό πρόβλημα που θίγει θεμελιώδη δικαιώματα.¹¹¹

Ο **Νόμος 4531/2018** κύρωσε τη **Σύμβαση της Κωνσταντινούπολης** και τροποποίησε τον Νόμο 3500/2006 για την ενδοοικογενειακή βία, ενισχύοντας την ποινική νομοθεσία και θεσμοθετώντας για πρώτη φορά την ποινικοποίηση εγκλημάτων κατά των γυναικών, όπως ο ΑΓΓΟ και η παραμονευτική καταδίωξη. Επιπλέον, τροποποιήθηκαν διατάξεις για την αποζημίωση θυμάτων, τη μη χορήγηση αδειών οπλοκατοχής σε θύτες και την προστασία αλλοδαπών θυμάτων ενδοοικογενειακής βίας. Η Γενική Γραμματεία Ισότητας των Φύλων (μετέπειτα Γενική Γραμματεία Ισότητας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων) ορίστηκε ως αρμόδια αρχή για την παρακολούθηση της εφαρμογής της Σύμβασης στην Ελλάδα.¹¹²

Ο **Νόμος 4604/2019** εισήγαγε το πρώτο ολοκληρωμένο θεσμικό πλαίσιο για την **ουσιαστική ισότητα των φύλων και την καταπολέμηση της έμφυλης βίας**, θεσπίζοντας τον Εθνικό Μηχανισμό για την Ισότητα των Φύλων. Ο **Εθνικός Μηχανισμός για την Ισότητα των Φύλων** αποτελείται από το σύνολο των φορέων σε κεντρικό, περιφερειακό και τοπικό επίπεδο, που είναι αρμόδιοι για τον σχεδιασμό, την εφαρμογή και την παρακολούθηση πολιτικών ισότητας των φύλων (άρθρο 4). Σε κεντρικό επίπεδο, ο Εθνικός Μηχανισμός περιλαμβάνει τη Γενική Γραμματεία Ισότητας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων (ΓΓΙΑΔ), το Κέντρο Ερευνών για θέματα Ισότητας (ΚΕΘΙ), τις μονάδες ισότητας των Υπουργείων και τον Συνήγορο του Πολίτη (Τομέας Ίσης Μεταχείρισης), σε περιφερειακό επίπεδο τις Περιφερειακές Επιτροπές Ισότητας, τα Γραφεία Ισότητας των Περιφερειών και την Ένωση Περιφερειών Ελλάδας και σε τοπικό επίπεδο τις Δημοτικές Επιτροπές Ισότητας, τις κοινωνικές υπηρεσίες των Δήμων και την Κεντρική Ένωση Δήμων Ελλάδας (ΚΕΔΕ). Ο Εθνικός Μηχανισμός στοχεύει στην προώθηση της ισότητας και στην αντιμετώπιση διακρίσεων λόγω φύλου, ταυτότητας φύλου ή σεξουαλικού προσανατολισμού.

Η Γενική Γραμματεία Ισότητας των Φύλων ορίστηκε αρμόδια αρχή για τον συντονισμό, την εφαρμογή και την αξιολόγηση των σχετικών πολιτικών, σύμφωνα με τις αρχές της Σύμβασης της Κωνσταντινούπολης. Στα άρθρα 25-30 προβλέπεται η λειτουργία **Δικτύου Δομών** (Συμβουλευτικά Κέντρα, Ξενώνες, Γραμμή SOS κ.λπ.) για την πρόληψη και αντιμετώπιση της βίας και των πολλαπλών διακρίσεων κατά των γυναικών.¹¹³

Ο **Νόμος 4808/2021** κύρωσε τη **Σύμβαση 190** της Διεθνούς Οργάνωσης Εργασίας (ILO), και αποτελεί ένα νόμο-πλαίσιο για την **προστασία από τη βία και παρενόχληση στον κόσμο της**

¹¹¹ ΓΓΙΑΔ, “5η Ετήσια έκθεση για τη Βία κατά των γυναικών”, 2024, σελ.40-43.

¹¹² ΓΓΙΑΔ, “1η Ετήσια έκθεση για τη Βία κατά των γυναικών”, 2020, σελ.15-16.

¹¹³ ΓΓΙΑΔ, “1η Ετήσια έκθεση για τη Βία κατά των γυναικών”, 2020, σελ.15.

εργασίας. Στοχεύει στη δημιουργία ενός ασφαλούς και αξιοπρεπούς εργασιακού περιβάλλοντος, θεσπίζοντας μηχανισμούς πρόληψης και καταγγελίας, μεταξύ των οποίων η σύσταση Αυτοτελούς Τμήματος στο ΣΕΠΕ, για την παρακολούθηση των καταγγελιών, σε συνεργασία με τη Γενική Γραμματεία Ισότητας και τον Συνήγορο του Πολίτη.¹¹⁴

Με τον **Νόμο 4947/2022** και συγκεκριμένα στο άρθρο 38 (άρθρο 346 ΠΚ) προβλέπεται το αδίκημα της εκδικητικής πορνογραφίας (revenge porn¹¹⁵, δηλαδή της δημοσιοποίησης ή απειλής δημοσιοποίησης οπτικοακουστικού υλικού με γενετήσιο περιεχόμενο χωρίς συναίνεση. Προβλέπονται αυστηρές ποινές, ιδιαίτερα όταν η πράξη γίνεται μέσω διαδικτύου, αφορά ανήλικο ή συνοδεύεται από εκβιασμό ή οικονομικό όφελος. Αν από την πράξη προκληθεί απόπειρα ή αυτοκτονία του θύματος, οι ποινές κλιμακώνονται σε κάθειρξη έως και 10 έτη.¹¹⁶

Με τον **Νόμο 5089/2024** εκτείνεται η προστασία κατά των διακρίσεων πέρα από την εργασία, καλύπτοντας και τους τομείς της κοινωνικής πρόνοιας, φορολογίας, εκπαίδευσης, στέγασης και παροχής αγαθών και υπηρεσιών. Παράλληλα, ο Νόμος τροποποιεί το οικογενειακό δίκαιο, αίροντας διακρίσεις κατά των ΛΟΑΤΚΙ+ ατόμων και διασφαλίζοντας τα δικαιώματα των παιδιών ομόφυλων ζευγαριών.¹¹⁷

Με τον **Νόμο 5090/2024** επήλθαν εκτεταμένες τροποποιήσεις στον Νόμο 3500/2006, ενισχύοντας σημαντικά το πλαίσιο για την αντιμετώπιση της ενδοοικογενειακής βίας. Αναγνωρίζεται ως ποινικό αδίκημα η ψυχολογική βία εις βάρος ανηλίκου, προστίθενται αδικήματα όπως ο βιασμός και η κατάχρηση ανίκανου προς αντίσταση, ενώ προβλέπονται περιοριστικά μέτρα για τους δράστες (π.χ. απομάκρυνση από την κατοικία, συμμετοχή σε θεραπευτικά προγράμματα). Ενισχύεται η ποινική διαμεσολάβηση, καθιερώνεται αποζημίωση για οικονομικά αδύναμα θύματα, ενώ καθίσταται υποχρεωτική η αναφορά περιστατικών από επαγγελματίες. Τέλος, εισάγεται ατομική αξιολόγηση κινδύνου για την προστασία των θυμάτων από περαιτέρω βία και δευτερογενή θυματοποίηση.¹¹⁸

Ο **Νόμος 5172/2025** αποτελεί τον πιο πρόσφατο νόμο, με τον οποίο **ενσωματώνεται η Οδηγία 2024/1385/ΕΕ**. Στόχος του νόμου είναι η αποτελεσματικότερη πρόληψη, η ποινική αντιμετώπιση της βίας κατά των γυναικών και η ενίσχυση της προστασίας των θυμάτων. Ορίζεται η επέκταση της έννοιας του «συντρόφου» κατά την εφαρμογή του Νόμου 3500/2006 και εντάσσεται η

¹¹⁴ ΓΓΙΑΔ, “2η Ετήσια έκθεση για τη Βία κατά των γυναικών”, 2021, σελ.27.

¹¹⁵ Ο όρος «μη συναινετική πορνογραφία» είναι προτιμότερος καθώς στις περισσότερες περιπτώσεις ο λόγος δεν είναι η εκδίκηση αλλά το κέρδος ή η ευχαρίστηση. Στην Οδηγία 2024/1385 ο αντίστοιχος όρος είναι «μη συναινετική κοινοχρησία υλικού προσωπικής φύσης ή παραποιημένου υλικού».

¹¹⁶ ΓΓΙΑΔ, “3η Ετήσια έκθεση για τη Βία κατά των γυναικών”, 2022, σελ.23.

¹¹⁷ Α. Ποττάκης, “Ίση Μεταχείριση. Ειδική Έκθεση 2024”, Συνήγορος του Πολίτη, 2025, σελ. 7-9.

¹¹⁸ ΓΓΙΑΔ, “5η Ετήσια έκθεση για τη Βία κατά των γυναικών”, 2024, σελ.40-43.

παρακολούθηση ή αθέμιτη καταδίωξη μέλους οικογένειας στο πεδίο της ενδοοικογενειακής βίας. Εισάγονται νέες διατάξεις που αφορούν τον ΑΓΓΟ, τον καταναγκαστικό γάμο, τη μη συναινετική πορνογραφία, την κυβερνοπαρενόχληση, καθώς και τη διεύρυνση της υποχρέωσης αναφοράς περιστατικών βίας από επαγγελματίες. Επιπλέον, προβλέπονται νέες διαδικασίες καταγγελίας, ενισχυμένα περιοριστικά μέτρα και αναθεωρήσεις στον τρόπο διερεύνησης και εκδίκασης υποθέσεων ενδοοικογενειακής βίας.¹¹⁹

Ωστόσο, ο νόμος έχει δεχθεί κριτική, από την αντιπολίτευση¹²⁰ και φορείς της κοινωνίας των πολιτών όπως η Ένωση Δικαστών και Εισαγγελέων¹²¹ και το Κέντρο Διοτίμα¹²², για την αποσπασματική ενσωμάτωση της Οδηγίας και την υπέρμετρη έμφαση στην ποινική καταστολή. Επισημαίνεται, επίσης, η απουσία ουσιαστικής διαβούλευσης με εξειδικευμένους φορείς και οργανώσεις, η χρήση ασαφών όρων και η εισαγωγή διατάξεων που, κατά νομικούς φορείς, προκαλούν ζητήματα συνταγματικότητας και δίκαιης δίκης.

4.2 Πολιτικές: Ο ρόλος της Γενικής Γραμματείας Ισότητας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, το Δίκτυο δομών και ο Συνήγορος του Πολίτη

Οι πολιτικές ισότητας στην Ελλάδα αναπτύχθηκαν κυρίως τη δεκαετία του '80 με την ίδρυση του **Συμβουλίου Ισότητας** των δύο φύλων παρά τω πρωθυπουργό το 1982, ως το πρώτο θεσμικό όργανο για την ισότητα στην Ελλάδα, με στόχο να συντονίσει τις δράσεις υπέρ της ισότητας ανδρών-γυναικών, σε μια περίοδο που η Ελλάδα εναρμονιζόταν με τις πολιτικές της τότε ΕΟΚ.¹²³

119 Lawspot, “Δημοσιεύθηκε ο νόμος με τα μέτρα αντιμετώπισης νέων μορφών βίας κατά των γυναικών και την προστασία των ανηλίκων (Ν. 5172/2025)”, 2025, διαθέσιμο σε: <https://www.lawspot.gr/nomika-nea/dimosieythike-o-nomos-me-ta-metra-antimetopisis-neon-morfon-vias-kata-ton-gynaikon-kai-tin-protasi-a-ton-anelekton> [πρόσβαση στις 11/08/2025].

120 [European Parliament, “Shortcomings in the transposition of European Directive \(EU\) 2024/1385 into Greek national legislation on combating violence against women and domestic violence”, διαθέσιμο σε: \[Parliamentary question | Shortcomings in the transposition of European Directive \\(EU\\) 2024/1385 into Greek national legislation on combating violence against women and domestic violence | E-000366/2025 | European Parliament\]\(#\) \[πρόσβαση 20/08/2025\].](#)

121 <https://daily.nb.org/nomika-nea/enosi-dikaston-kai-eisangeleon-katathetei-paratitiseis-gia-to-n-s-tou-yπουργείου-dikaiosynis/> [πρόσβαση 20/08/2025].

122 Διοτίμα, “Άλλη μια χαμένη ευκαιρία! Για το ν/σ του υπ. Δικαιοσύνης”, 2025, διαθέσιμο σε: <https://diotima.org.gr/alli-mia-chameni-evkairia-gia-to-schedio/> [πρόσβαση στις 12/08/2025].

123 ΓΠΑΔ, “Νομικό Πλαίσιο”, διαθέσιμο σε: <https://isotita.gr/systasi-skopos-antikeimeno/>
[πρόσβαση στις 17/07/2025].

Το **1985** ιδρύεται η **Γενική Γραμματεία Ισότητας των Φύλων (ΓΓΙΦ)** και υπάγεται στο Υπουργείο Προεδρίας της Κυβέρνησης, ενώ το 1988 η ΓΓΙΦ αναβαθμίστηκε και εξελίχθηκε σε κεντρικό φορέα χάραξης πολιτικής για την ισότητα, με καθοριστικό ρόλο στην πρόληψη και προστασία από την έμφυλη βία.

Στη δεκαετία του **1990** εφαρμόζονται τα πρώτα **εθνικά προγράμματα δράσης για την ισότητα** και αναπτύσσονται πολιτικές για την ισότητα στην εργασία, την εκπαίδευση και την κοινωνία. Από το **2000** ξεκινά η υποστήριξη των πολιτικών και δράσεων της ΓΓΙΦ μέσα από την υλοποίηση έργων ΕΣΠΑ με στόχο κυρίως την ενίσχυση της συμμετοχής των γυναικών στην επιχειρηματικότητα, στην πολιτική και στην έρευνα.

Το **2010** η Γενική Γραμματεία Ισότητας των Φύλων εξασφαλίζει τη συγχρηματοδότηση για την υλοποίηση εθνικού προγράμματος με σκοπό την **καταπολέμηση της έμφυλης και ενδοοικογενειακής βίας** και αναπτύσσει σημαντικές συνεργασίες με διεθνείς οργανισμούς (UN Women, ΟΗΕ, Συμβούλιο της Ευρώπης, Ευρωπαϊκή Επιτροπή κλπ).

Το **2019** η ΓΓΙΦ μετονομάζεται σε Γενική Γραμματεία Οικογενειακής Πολιτικής & Ισότητας των Φύλων και μεταφέρεται στο Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικών Υποθέσεων.¹²⁴ Η αλλαγή αυτή προκάλεσε συζητήσεις και αντιδράσεις, καθώς θεωρήθηκε ότι «αποδυναμώνει» την ορατότητα της ισότητας ως αυτόνομο ζήτημα.¹²⁵

Το **2023** μετονομάστηκε σε **Γενική Γραμματεία Ισότητας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων** και μεταφέρθηκε στο νεοσύστατο Υπουργείο Κοινωνικής Συνοχής και Οικογένειας. Εξακολουθεί να αποτελεί τον αρμόδιο κρατικό φορέα για το σχεδιασμό, την παρακολούθηση και την αξιολόγηση

¹²⁴ Με το Π.Δ. 84/2019 η Γενική Γραμματεία Ισότητας των Φύλων καταργήθηκε και στη θέση της συστάθηκε η Γενική Γραμματεία Οικογενειακής Πολιτικής και Ισότητας των Φύλων, ενώ είχε προηγηθεί η μεταφορά της από το Υπουργείο Εσωτερικών, στο Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικών Υποθέσεων. Στη συνέχεια, με το Π.Δ. 3/2021 μετονομάστηκε σε Γενική Γραμματεία Δημογραφικής και Οικογενειακής Πολιτικής και Ισότητας των φύλων. Τέλος, με το Π.Δ. 77/2023, μετονομάστηκε σε Γενική Γραμματεία Ισότητας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων (ΓΓΙΑΔ), ενώ μεταφέρθηκε στο νεοσύστατο Υπουργείο Κοινωνικής Συνοχής και Οικογένειας. Η ΓΓΙΑΔ είναι ο αρμόδιος κυβερνητικός φορέας για τον σχεδιασμό, την υλοποίηση και την παρακολούθηση της εφαρμογής των πολιτικών για την ισότητα μεταξύ γυναικών και ανδρών σε όλους τους τομείς. Ταυτόχρονα, αποτελεί την αρμόδια δημόσια υπηρεσία για την πρόληψη και καταπολέμηση της έμφυλης βίας. βλ. ΓΓΙΑΔ, “Νομικό Πλαίσιο”, διαθέσιμο σε:

<https://isotita.gr/systasi-skopos-antikeimeno/> [πρόσβαση στις 17/07/2025].

¹²⁵ Socialpolicy.gr, “Υπέρ της παραμονής της ισότητας των φύλων ως διακριτής πολιτικής και της επιστροφής ΓΓΙΦ και του ΚΕΘΙ στο Υπουργείο Εσωτερικών”, 2021, διαθέσιμο σε: <https://socialpolicy.gr/2021/01/%CF%85%CF%80%CE%AD%CF%81-%CF%84%CE%B7%CF%82-%CF%80%CE%B1%CF%81%CE%B1%CE%BC%CE%BF%CE%BD%CE%AE%CF%82-%CF%84%CE%B7%CF%82-%CF%B9%CF%83%CF%8C%CF%84%CE%B7%CF%84%CE%B1%CF%82-%CF%84%CF%89%CE%BD-%CF%86%CF%8D.html> και “Οι Πρώην Γενικές Γραμματείες Ισότητας κατά της Υποβάθμισης της Γενικής Γραμματείας Ισότητας των Φύλων”, 2021 διαθέσιμο σε: <https://socialpolicy.gr/2021/01/%CE%BF%CE%B9-%CF%80%CF%81%CF%8E%CE%B7%CE%BD-%CE%B3%CE%B5%CE%BD%CE%B9%CE%BA%CE%AD%CF%82-%CE%B3%CF%81%CE%B1%CE%BC%CE%BC%CE%B1%CF%84%CE%B5%CE%AF%CF%82-%CE%B9%CF%83%CF%8C%CF%84%CE%B7%CF%84%CE%B1%CF%82.html> [πρόσβαση στις 26/08/2025].

των πολιτικών ισότητας της χώρας. Είναι επίσης ο κατεξοχήν αρμόδιος φορέας για την Πρόληψη και Καταπολέμηση της Βίας κατά των Γυναικών.¹²⁶

Το 1994 ιδρύθηκε το **Κέντρο Ερευνών για Θέματα Ισότητας (ΚΕΘΙ)**, με αποστολή την προώθηση της ισότητας των φύλων μέσω ερευνών και δράσεων. Μέσα από μελέτες, εκπαιδευτικά προγράμματα και συμβουλευτικές υπηρεσίες, έχει αναπτύξει παρεμβάσεις σε τομείς όπως η έμφυλη βία, η εκπαίδευση, η εργασία και η πολιτική συμμετοχή. Αποτελεί μαζί με τη ΓΓΙΑΔ μέρος του Εθνικού Μηχανισμού για την Ισότητα των Φύλων και διαδραματίζει καθοριστικό ρόλο στην αντιμετώπιση της έμφυλης βίας, έχοντας την επιστημονική και οργανωτική εποπτεία για το Δίκτυο δομών.¹²⁷

Η Γενική Γραμματεία Ισότητας εφαρμόζει από το 2010, το «Εθνικό Πρόγραμμα για την Πρόληψη και Καταπολέμηση της βίας κατά των γυναικών» το οποίο έχει δύο διαστάσεις, α) τη διάσταση των νομοθετικών παρεμβάσεων και β) τη διάσταση της ανάπτυξης των υποδομών.

Οι πολιτικές και δράσεις του προγράμματος αυτού, το 2010 αποτέλεσαν τον βασικό άξονα του Εθνικού Προγράμματος για την Ουσιαστική Ισότητα των Φύλων (2010-2013), που στη συνέχεια εντάχθηκε στα Εθνικά Σχέδια Δράσης για την Ισότητα των Φύλων (ΕΣΔΙΦ) 2016-2020 και 2021-25.

Η πρόληψη και καταπολέμηση έμφυλης και ενδοοικογενειακής βίας, αποτελεί τον πρώτο από τους τέσσερις άξονες και εξειδικεύεται σε τέσσερις στόχους, με την εφαρμογή των προβλέψεων της Σύμβασης της Κωνσταντινούπολης να αποτελεί τον πρώτο εξ αυτών, καθώς η ΓΓΙΑΔ έχει οριστεί από την ελληνική πολιτεία ως ο αρμόδιος φορέας για τον συντονισμό, την υλοποίηση, την παρακολούθηση και την αξιολόγηση των μέτρων και πολιτικών που υιοθετούνται στο πεδίο που καλύπτει η Σύμβαση.¹²⁸ Στο πλαίσιο αυτό, το 2023 πραγματοποιήθηκε η πρώτη αξιολόγηση της χώρας μας από την Επιτροπή GREVIO, ενώ το 2024 συγκροτήθηκε διυπουργική Ομάδα Διοίκησης Έργου για την εφαρμογή των συστάσεων της Επιτροπής.

Οι υπόλοιποι στόχοι του πρώτου άξονα είναι η ενίσχυση και αναβάθμιση του Δικτύου δομών, η καταπολέμηση της βίας στην εργασία και η καταπολέμηση άλλων μορφών βίας. Προβλέπεται επίσης, η υλοποίηση δράσεων όπως εισήγηση προτάσεων για νομοθετικές παρεμβάσεις, ενημέρωσης και ευαισθητοποίησης, ανάπτυξη νέων μέτρων και εργαλείων και εκπόνηση έρευνας

¹²⁶ Με τον Ν.4604/2019 για την «Προώθηση της ουσιαστικής Ισότητας των φύλων, πρόληψη και καταπολέμηση της έμφυλης βίας», η ΓΓΙΑΔ ορίζεται αρμόδια για την εποπτεία των 65 δομών του Εθνικού Δικτύου για την πρόληψη και καταπολέμηση της βίας κατά των γυναικών και των γυναικών που υφίστανται πολλαπλές διακρίσεις.

¹²⁷ ΓΓΙΑΔ, “3η Ετήσια έκθεση για τη Βία κατά των γυναικών”, 2022, σελ.82-86.

¹²⁸ ΓΓΙΑΔ, “Εθνικό Σχέδιο Δράσης για την Ισότητα των Φύλων 2021-25”, 2021 <https://isotita.gr/esdif-2021-2025/> [πρόσβαση στις 05/04/2025].

για το μέγεθος και τις μορφές της έμφυλης βίας στον κυβερνοχώρο στην Ελλάδα.

Αυτή τη στιγμή βρίσκεται σε πλήρη λειτουργία ένα **ολοκληρωμένο δίκτυο 65 δομών σε όλη τη χώρα για την πρόληψη και αντιμετώπιση όλων των μορφών βίας** (ενδοοικογενειακή βία, σεξουαλική παρενόχληση, βιασμός, εμπορία γυναικών με στόχο τη σεξουαλική εκμετάλλευση). Το Δίκτυο περιλαμβάνει την **24ωρη Τηλεφωνική Γραμμή SOS 15900, 44 Συμβουλευτικά Κέντρα και 20 Ξενώνες Φιλοξενίας γυναικών θυμάτων βίας** και προσφέρει υπηρεσίες υποστήριξης των γυναικών θυμάτων βίας και πολλαπλών διακρίσεων.

Στις εξυπηρετούμενες του δικτύου παρέχονται υπηρεσίες όπως ψυχολογική και κοινωνική στήριξη, νομική συμβουλευτική και νομική βοήθεια, συμβουλευτική απασχόλησης και προώθησης στην αγορά εργασίας, υπηρεσίες παραπομπής σε ξενώνες, στις αστυνομικές και εισαγγελικές αρχές, στο δικαστήριο, σε νοσοκομεία ή κέντρα υγείας, σε φορείς κοινωνικής πολιτικής, σε φορείς απασχόλησης, σε φορείς φύλαξης και υποστήριξης παιδιών, καθώς και ασφαλή διαμονή και σίτιση στους ξενώνες φιλοξενίας του δικτύου.

Για το έτος **2023**, εξυπηρετήθηκαν συνολικά **4.656 γυναίκες** από τα Συμβουλευτικά Κέντρα, ενώ **φιλοξενήθηκαν 562 άτομα: 279 γυναίκες και 283 παιδιά** στους Ξενώνες Φιλοξενίας του δικτύου δομών της ΓΓΙΑΔ. Η επικρατέστερη μορφή βίας για την περίοδο αναφοράς ήταν η ενδοοικογενειακή βία σε ποσοστό 85%, η σεξουαλική παρενόχληση αποτέλεσε το 2%, ο βιασμός το 1%, ενώ το 5% αφορούσε άλλο είδος βίας, το δε 7% δεν αποκάλυψε αυτά τα στοιχεία. Την ίδια περίοδο η **24ωρη Γραμμή 15900** δέχτηκε **8.575 κλήσεις**, εκ των οποίων οι **5.796 (68%)** αφορούσαν «Περιστατικά Βίας» και οι **1.609 (19%)** «Χρήσιμη Ενημέρωση», ενώ συνολικά **1.144 (13%)** κλήσεις ήταν μη σχετικές. Την περίοδο αναφοράς, η **ενδοοικογενειακή βία** αποτελεί το μεγαλύτερο ποσοστό **(89%)** από όλες τις μορφές έμφυλης βίας που καταγράφηκαν στην Γραμμή SOS 15900, για το 2023.¹²⁹

Η Γενική Γραμματεία Ισότητας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων (ΓΓΙΑΔ), σε συνεργασία με άλλους φορείς, υλοποιεί σημαντικές δράσεις για την πρόληψη και αντιμετώπιση της έμφυλης και ενδοοικογενειακής βίας. Από το 2021, στο πλαίσιο συνεργασίας με τη Δημόσια Υπηρεσία Απασχόλησης (ΔΥΠΑ), εντάχθηκαν γυναίκες θύματα βίας σε προγράμματα απασχόλησης. Το 2024 ξεκίνησε η κοινή δράση «Ανεξάρτητη, Δυνατή, Ελεύθερη» για την ενίσχυση της οικονομικής ανεξαρτησίας τους, ενώ έχουν πλέον πρόσβαση και στο Ειδικό Βοήθημα Ευάλωτων Ομάδων της ΔΥΠΑ.¹³⁰ Επίσης, με στόχο την κάλυψη έκτακτων αναγκών φιλοξενίας, η ΓΓΙΑΔ υπέγραψε το 2024

¹²⁹ ΓΓΙΑΔ, “5η Ετήσια έκθεση για τη Βία κατά των γυναικών”, 2024, σελ.172-199.

¹³⁰ Στόχος της συνεργασίας είναι να δημιουργήσει νέες ευκαιρίες απασχόλησης και να ενισχύσει την οικονομική ανεξαρτησία των γυναικών που επιθυμούν να απομακρυνθούν από το κακοποιητικό τους περιβάλλον. Βλ. ΓΓΙΑΔ, “5η Ετήσια έκθεση για τη Βία κατά των γυναικών”, 2024, σελ.79-83.

μνημόνιο συνεργασίας με την Πανελλήνια Ομοσπονδία Ξενοδόχων, εξασφαλίζοντας προσωρινή δωρεάν διαμονή σε κακοποιημένες γυναίκες και τα παιδιά τους.¹³¹

Κατόπιν συνεργασίας του Υπουργείου Κοινωνικής Συνοχής και Οικογένειας με το Υπουργείο Προστασίας του Πολίτη, το Υπουργείο Ψηφιακής Διακυβέρνησης και την εταιρία VODAFONE, δημιουργήθηκε η ειδική εφαρμογή «**Panic button**», με σκοπό να βοηθήσει τις γυναίκες που βρίσκονται σε άμεσο κίνδυνο να καλούν άμεση βοήθεια, με ασφαλή για αυτές τρόπο. Το Panic Button είναι μια δωρεάν ψηφιακή εφαρμογή που παρέχεται σε γυναίκες θύματα ενδοοικογενειακής βίας, με σκοπό την άμεση και ασφαλή ειδοποίηση της Ελληνικής Αστυνομίας σε περίπτωση κινδύνου για τη ζωή ή τη σωματική τους ακεραιότητα. Η εφαρμογή εγκαθίσταται σε κινητά τηλέφωνα (smartphones), ανεξαρτήτως παρόχου κινητής τηλεφωνίας, και επιτρέπει με το πάτημα ενός κουμπιού την αποστολή σήματος κινδύνου στις αρμόδιες αρχές. Αρχικά λειτούργησε πιλοτικά σε Αττική και Θεσσαλονίκη, με ενημέρωση των δικαιούχων μέσω των Συμβουλευτικών Κέντρων και της Ελληνικής Αστυνομίας. Τον Ιούνιο του 2024 η εφαρμογή επεκτάθηκε σε όλη την Ελλάδα και καλύπτει όλες τις κατηγορίες που υπάγονται στην ενδοοικογενειακή βία.¹³²

Στο πλαίσιο των υποχρεώσεων που απορρέουν από το άρθρο 51 της Σύμβασης, της Κων/πολης η ΓΓΙΑΔ υλοποίησε έργο με τίτλο: «**Οριζόντιο εργαλείο εκτίμησης κινδύνου ενδο-οικογενειακής βίας**» (**Risk Assessment Tool**) για τις γυναίκες θύματα έμφυλης βίας και ενδοοικογενειακής βίας, με σκοπό την εκτίμηση του επιπέδου υποτροπής περιστατικών βίας στο στενό τους περιβάλλον. Το εργαλείο θα εφαρμοστεί και να αξιοποιηθεί σταδιακά από όλες τις υπηρεσίες υποδοχής γυναικών θυμάτων βίας και ενδοοικογενειακής βίας (στο πλαίσιο της διατομεακής συνεργασίας Υπουργείων Κοινωνικής Συνοχής και Οικογένειας, Προστασίας του Πολίτη και Δικαιοσύνης) σύμφωνα με τα οριζόμενα στο άρθρο 131 του ν. 5090/2024.

Στον τομέα της εκπαίδευσης, σε συνεργασία με το Υπουργείο Παιδείας, γίνονται παρουσιάσεις σε σχολεία δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, με θέμα την αναγνώριση της βίας στις εφηβικές σχέσεις, ενώ σε συνεργασία με το νοσοκομείο «Έλενα Βενιζέλου» υλοποιούνται παρουσιάσεις για τη σεξουαλική αγωγή και την αντισύλληψη σε μαθητές/τριες.

Σημαντική πηγή πληροφόρησης αποτελούν οι Ετήσιες Εκθέσεις για τη Βία κατά των Γυναικών της ΓΓΙΑΔ. Τον Νοέμβριο του 2024 δημοσιεύτηκε η 5η Ετήσια Έκθεση, η οποία αφορά τις δράσεις για

¹³¹ ΓΓΙΑΔ, “5η Ετήσια έκθεση για τη Βία κατά των γυναικών”, 2024, σελ.83-84.

¹³² ΓΓΙΑΔ, “5η Ετήσια έκθεση για τη Βία κατά των γυναικών”, 2024, σελ.77-79.

την πρόληψη και την αντιμετώπιση της έμφυλης βίας με αναλυτικά στατιστικά στοιχεία από τον Ιανουάριο του 2023 έως τον Σεπτέμβριο του 2024. Η έκθεση εστιάζει ιδιαίτερα στις γεωπολιτικές συγκρούσεις σε σχέση με την αύξηση της έμφυλης βίας, τις επιπτώσεις αυτής στις ζωές των γυναικών και την αντιμετώπιση της. Περιλαμβάνει, επίσης, την παρουσίαση των εξελίξεων στο θέμα της έμφυλης βίας σε νομοθετικό και πολιτικό επίπεδο, των δράσεων και πρωτοβουλιών της ΓΓΙΑΔ και των φορέων του Εθνικού μηχανισμού για την ισότητα των φύλων, καθώς και των στατιστικών στοιχείων του Παρατηρητηρίου Ισότητας και των Δομών του Δικτύου για την πρόληψη και καταπολέμηση της έμφυλης βίας.¹³³

Ο Συνήγορος του Πολίτη

Ο Συνήγορος του Πολίτη, ιδρύθηκε το 1997, ως ανεξάρτητη διοικητική αρχή και διαδραματίζει κρίσιμο ρόλο στον τομέα της προώθησης της ίσης μεταχείρισης και της καταπολέμησης των διακρίσεων.¹³⁴ Ο **Τομέας Ίσης Μεταχείρισης**, αποτελεί μέρος του Εθνικού Μηχανισμού για την Ισότητα των Φύλων και έχει την αρμοδιότητα να παρακολουθεί και να παρεμβαίνει σε περιπτώσεις άνισης μεταχείρισης στον δημόσιο και ιδιωτικό τομέα με βάση το φύλο, τη φυλή, την αναπηρία, τον σεξουαλικό προσανατολισμό, την ταυτότητα φύλου και άλλους προστατευόμενους λόγους.¹³⁵ Ο Συνήγορος λειτουργεί διαμεσολαβητικά, και παράλληλα προληπτικά, προωθώντας την ισότητα και την αποδόμηση διακρίσεων μέσα από ενημερωτικές δράσεις και ετήσιων ειδικών εκθέσεων που εκδίδει.

Σύμφωνα με την ετήσια έκθεση του 2024, καταγράφηκαν 933 αναφορές, παρουσιάζοντας μικρή αύξηση σε σχέση με το προηγούμενο έτος. **Η πλειονότητα των καταγγελιών (52%) αφορούσε διακρίσεις λόγω φύλου**, κυρίως στον χώρο της εργασίας, ενώ ακολουθούν οι διακρίσεις λόγω αναπηρίας (26%), με εστίαση και πάλι στην απασχόληση. Περίπου τα 2/3 των αναφορών, ποσοστό 71%, αφορούσε τον δημόσιο τομέα και μόλις 29% τον ιδιωτικό, εκ των οποίων το 82% αφορούσε εργατικές διαφορές, κυρίως για λόγους φύλου και σεξουαλικής παρενόχλησης. Παρότι, η Αρχή είχε θετική έκβαση στο 70% των βάσιμων υποθέσεων, η χαμηλή αναφορά άλλων μορφών διάκρισης και η άνιση συμμετοχή του ιδιωτικού τομέα φανερώνουν σημαντικά περιθώρια βελτίωσης.¹³⁶

Για την καλύτερη και αμεσότερη εξυπηρέτηση των πολιτών, **ο Συνήγορος διαθέτει πλέον**

¹³³ ΓΓΙΑΔ, “5η Ετήσια έκθεση για τη Βία κατά των γυναικών”, 2024.

¹³⁴ Βλ, ιδρυτικός νόμος για τον Συνήγορο του Πολίτη: Νόμος 2477/1997 / Α-59, “Συνήγορος του Πολίτη, Σώμα Επιθεωρητών-Ελεγκτών Δημ.Διοίκησης”, 1997.

¹³⁵ ΓΓΙΑΔ, “1η Ετήσια έκθεση για τη Βία κατά των γυναικών”, 2020, σελ. 21.

¹³⁶ Συνήγορος του Πολίτη, “Ίση Μεταχείριση. Ειδική Έκθεση 2024”, 2025, σελ.10-11.

εφαρμογή για κινητά (Android και iOS), που επιτρέπει την ηλεκτρονική υποβολή αναφορών και την παρακολούθηση της εξέλιξής τους, την προσωποποιημένη ενημέρωση για θέματα που αφορούν τον πολίτη καθώς και ενημέρωση για τις σχετικές υπηρεσίες.¹³⁷

Οι ετήσιες εκθέσεις του Συνηγόρου, όπως αυτή του 2024, αναδεικνύουν διαχρονικές στρεβλώσεις και αγκυλώσεις, ιδιαίτερα στη λειτουργία του δημόσιου τομέα, καθώς και επίμονες εστίες διακρίσεων στον ιδιωτικό. Παράλληλα, θέτουν επίμονα ερωτήματα για τις στερεοτυπικές αντιλήψεις και τις κοινωνικές πρακτικές που συντηρούν την άνιση μεταχείριση. Το σταθερό προβάδισμα των διακρίσεων λόγω φύλου, οι οποίες αποτελούσαν 1 στις 2 αναφορές, επιβεβαιώνει την ανάγκη για συστηματικότερη πρόληψη και θεσμικές παρεμβάσεις.

---

¹³⁷ Συνήγορος του Πολίτη, “ΔΕΛΤΙΟ ΤΥΠΟΥ Ο Συνήγορος του Πολίτη σε «εφαρμογή» για φορητές συσκευές”, 5 Απριλίου 2024.

Κεφάλαιο 5: Εισαγωγή στην Τεχνητή Νοημοσύνη και τις εφαρμογές της για την αντιμετώπιση της έμφυλης βίας

5.1 Εισαγωγή στην Τεχνητή Νοημοσύνη

Ήταν το 1997 όταν ο υπερυπολογιστής Deep blue προκάλεσε παγκόσμια αίσθηση, κερδίζοντας τον παγκόσμιο πρωταθλητή στο σκάκι, Γκάρι Κασπάροφ. Η νίκη αυτή ήταν μια ιστορική στιγμή για την τεχνητή νοημοσύνη, κυρίως σε συμβολικό επίπεδο, καθώς έδειξε για πρώτη φορά ότι οι μηχανές, χρησιμοποιώντας τεράστια υπολογιστική ισχύ και ειδικά προγραμματισμένους αλγόριθμους, είναι ικανές να ξεπεράσουν τον άνθρωπο σε σύνθετα νοητικά παιχνίδια όπως το σκάκι. Η αντίδραση του Κασπάροφ, ο οποίος δήλωσε ότι εξαπατήθηκε, χαρακτηρίζοντας τη νικητήρια κίνηση του υπολογιστή “ανθρώπινη”, υπονοούσε ακριβώς το αδιανόητο μίας συμπεριφοράς που θυμίζει άνθρωπο από έναν υπολογιστή.¹³⁸ Με τους ταχύτατους ρυθμούς που αναπτύσσεται η τεχνολογία, ο Deep Blue, σήμερα φαντάζει παρωχημένος, και με τις σύγχρονες προδιαγραφές δύσκολα θα χαρακτηριζόταν ως τεχνητή νοημοσύνη.¹³⁹ Η πραγματική “έκρηξη” της τεχνητής νοημοσύνης ήρθε λίγα χρόνια αργότερα, με τη μηχανική μάθηση (Machine Learning, ML), τα μεγάλα μοντέλα γλώσσας (Large Language Model - LLMs), την ανάπτυξη νευρωνικών δικτύων και την εμφάνιση ψηφιακών βοηθών, όπως το Chat Gpt, το Gemini και το Meta AI.¹⁴⁰

Η Τεχνητή Νοημοσύνη (TN) δεν είναι απλώς μια ακόμη τεχνολογική εξέλιξη, αποτελεί ίσως την πιο καθοριστική πρόκληση του 21ου αιώνα, ικανή να επανακαθορίσει την ίδια τη σχέση ανθρώπου - μηχανής. Είναι μία τεχνολογία “gatekeeper”, δηλαδή, μία τεχνολογία κομβικής σημασίας, που

¹³⁸ Η Μηχανή του Χρόνου, “Πως ο υπερ- υπολογιστής της IBM νίκησε τον Κασπάροφ με μια ...ανθρώπινη κίνηση. Ο Ρώσος πρωταθλητής στο σκάκι δήλωσε ότι τον εξαπάτησαν...”, διαθέσιμο σε: <http://www.mixanitouxronou.gr/pos-o-yper-y-pologistis-tis-ivm-nikise-ton-kasparof-me-mia-anthropini-kinisi-o-rosos-protathlitis-sto-skaki-dilose-oti-ton-exapatisan-alla-den-egine-alli-revans/> [πρόσβαση στις 12/08/2025].

¹³⁹ Παρά το γεγονός ότι το Deep Blue αποτέλεσε ορόσημο, με τις σημερινές προδιαγραφές δεν θα ονομαζόταν TN, αφού δεν μάθαινε από την εμπειρία, σε αντίθεση με σύγχρονα μοντέλα όπως το ChatGPT, που βασίζονται σε επιτηρούμενη και ενισχυτική μάθηση. Ένα ενδιάμεσο και ιδιαίτερα σημαντικό παράδειγμα αποτελεί το AlphaGo, το οποίο συνδύασε μη επιτηρούμενη και ενισχυτική μάθηση για να πετύχει πρωτοφανή αποτελέσματα στο παιχνίδι Go. βλ. Γ. Παπαιωάννου, “AlphaGo: Ένα ντοκιμαντέρ για την νίκη της Τεχνητής Νοημοσύνης στο πανάρχαιο παιχνίδι «Γκο»”, 2018, διαθέσιμο σε: <https://www.lifo.gr/now/tech-science/alphago-ena-ntokimanter-gia-tin-niki-tis-tehnetis-noimosynis-sto-panarhaio> [πρόσβαση στις 18/08/2025].

¹⁴⁰ Αν και η μηχανική μάθηση συχνά ταυτίζεται με την TN, αποτελεί υπο-πεδίο της και αναφέρεται στην ικανότητα των συστημάτων TN να μαθαίνουν από την εμπειρία. Συγκεκριμένα, αντί του αυστηρού προγραμματισμού, το σύστημα TN εκπαιδεύεται να “μαθαίνει” από το “περιβάλλον” του, εντοπίζοντας μοτίβα και σχέσεις μέσω αλγορίθμων που αναλύουν τα δεδομένα και μεταβάλλουν/προσαρμόζουν τη συμπεριφορά τους αναλόγως. βλ. Λ. Μήτρου, “Μερικές εισαγωγικές σκέψεις”, σε Λ. Μήτρου(επιμ.), “Μπορεί ο Αλγόριθμος...” , 2023, σελ.23-24.

κρατάει τα κλειδιά που μπορούν να οδηγήσουν σε μία εκθετικού ρυθμού ανάπτυξη, ικανή να φέρει την ευημερία.¹⁴¹ Οι ορισμοί ποικίλλουν, αλλά όλοι συγκλίνουν στο ότι **η ΤΝ περιγράφει συστήματα ικανά να αναλάβουν λειτουργίες που παραδοσιακά συνδέονται με την ανθρώπινη σκέψη**, όπως η αντίληψη, η κατανόηση και η λήψη αποφάσεων, λειτουργίες δηλαδή που συνδέονται με κάποια ικανότητα ευφυΐας.¹⁴² Σύμφωνα με τον ιστότοπο της Εγκυκλοπαίδειας Μπριτάνικα:

*“Τεχνητή νοημοσύνη (ΤΝ), είναι η ικανότητα ενός ψηφιακού υπολογιστή ή ενός ρομπότ ελεγχόμενου από υπολογιστή για την εκτέλεση εργασιών που συνήθως συνδέονται με ευφυή όντα. Ο όρος εφαρμόζεται συχνά στο έργο της ανάπτυξης συστημάτων προικισμένων με τις διανοητικές διαδικασίες χαρακτηριστικές των ανθρώπων, όπως η ικανότητα να επιδεικνύουν λογική, να ανακαλύπτουν νόημα, να γενικεύουν ή να μαθαίνουν από την εμπειρία του παρελθόντος.”*¹⁴³

Η τεχνητή νοημοσύνη διακρίνεται τόσο ως προς τον **τρόπο εκπαίδευσης/μάθησης** των μοντέλων της, όσο και ως προς την αυτονομία και το εύρος λειτουργίας της. Αναφορικά με τη μάθηση, διακρίνεται σε **“επιτηρούμενη”**, όπου οι αλγόριθμοι εκπαιδεύονται με βάση συγκεκριμένα δεδομένα (π.χ. εικόνες με σωστές απαντήσεις), και **“μη επιτηρούμενη”**, όπου οι αλγόριθμοι δεν είναι αυστηρά καθορισμένοι, αλλά ανιχνεύουν μόνοι τους συσχετίσεις χωρίς ανθρώπινη καθοδήγηση.¹⁴⁴ Ειδικότερα, η **μηχανική μάθηση** είναι *“μια διαδικασία που επιτρέπει στους υπολογιστές να μαθαίνουν αυτόνομα, εντοπίζοντας μοτίβα και λαμβάνοντας αποφάσεις που βασίζονται σε δεδομένα.”*¹⁴⁵

Παράλληλα, η ΤΝ διαχωρίζεται σε **“περιορισμένη”**, όπως ο ορθογραφικός έλεγχος ή το σύστημα Deep Blue, που σχεδιάστηκε αποκλειστικά για να παίζει σκάκι, και σε **“ισχυρή”**, που προσομοιώνει την ανθρώπινη νοημοσύνη, διαθέτοντας ευελιξία, κατανόηση και αυτονομία (όπως θεωρητικά θα είχε ένα σύστημα γενικής τεχνητής νοημοσύνης).¹⁴⁶

Επιπλέον, ο όρος **“παραγωγική τεχνητή νοημοσύνη”** αναφέρεται στην ικανότητα αυτών των μοντέλων, να παράγουν νέο περιεχόμενο, όπως κείμενα (π.χ. ChatGpt, Gemini), εικόνες (π.χ. Dall-e) ή ήχο ανάλογα με τα δεδομένα ή τις προτροπές που δέχονται.¹⁴⁷ Σε μελλοντικό χρόνο αναμένεται

¹⁴¹ Λ. Μήτρου, “Μερικές εισαγωγικές σκέψεις”, σε Λ. Μήτρου(επιμ.), “Μπορεί ο Αλγόριθμος...”, 2023, σελ.11.

¹⁴² Φ. Παναγοπούλου Κουτνατζή, “Τεχνητή νοημοσύνη: Ο δρόμος προς έναν ψηφιακό συνταγματισμό – Μία ηθικο-συνταγματική θεώρηση”, 2023, σελ. 132 και Britannica, “Τεχνητή Νοημοσύνη”, διαθέσιμο σε <https://www.britannica.com/technology/artificial-intelligence> [πρόσβαση στις 02/08/2025].

¹⁴³ Britannica, “Τεχνητή Νοημοσύνη”, διαθέσιμο σε: <https://www.britannica.com/technology/artificial-intelligence> [πρόσβαση στις 02/08/2025].

¹⁴⁴ Φ. Παναγοπούλου Κουτνατζή, “Τεχνητή νοημοσύνη: Ο δρόμος προς έναν ψηφιακό συνταγματισμό – Μία ηθικο-συνταγματική θεώρηση”, 2023, σελ. 33.

¹⁴⁵ Britannica, “Τεχνητή Νοημοσύνη”, διαθέσιμο σε: <https://www.britannica.com/technology/What-Is-Machine-Learning> [πρόσβαση στις 03/08/2025].

¹⁴⁶ Φ. Παναγοπούλου Κουτνατζή, “Τεχνητή νοημοσύνη: Ο δρόμος προς έναν ψηφιακό συνταγματισμό – Μία ηθικο-συνταγματική θεώρηση”, 2023, σελ. 34-35.

¹⁴⁷ UNESCO, “Your opinion doesn’t matter, anyway: Exposing technology-facilitated gender-based violence in an

η μετεξέλιξη της σε γενική ΤΝ, ένα υποθετικό είδος τεχνητής νοημοσύνης που θα μπορεί να κάνει ό,τι ένας άνθρωπος: να μαθαίνει, να λύνει προβλήματα, να σκέφτεται και να προσαρμόζεται σε νέα δεδομένα, όμως με πολύ μεγαλύτερη ταχύτητα.¹⁴⁸ Τέλος, η υπερνοημοσύνη (Artificial Superintelligence) αναφέρεται σε μια νοημοσύνη που θα είναι πολύ πιο έξυπνη από τον άνθρωπο, σε όλους τους τομείς.¹⁴⁹

Ήδη, η ΤΝ έχει αρχίσει να μεταμορφώνει τον τρόπο που εργαζόμαστε, επικοινωνούμε και μαθαίνουμε. Η ΤΝ έχει καταφέρει να επιλύει εξειδικευμένα προβλήματα με αποτελεσματικότητα που συχνά ξεπερνά τις ανθρώπινες ικανότητες, αξιοποιώντας την ταχύτητα και την αδιάκοπη λειτουργία της. Από την ιατρική διάγνωση έως την επεξεργασία φυσικής γλώσσας και τις αυτόματες μεταφράσεις, οι εφαρμογές της είναι πλέον ενσωματωμένες στην καθημερινότητα.¹⁵⁰ Παράλληλα, οι εξελίξεις στη μηχανική μάθηση και στα γλωσσικά μοντέλα έχουν καταστήσει δυνατή την ανάπτυξη προηγμένων εικονικών βοηθών (chatbots), που επικοινωνούν με τον άνθρωπο με τρόπο όλο και πιο φυσικό, παρέχοντας πληροφορίες, υποστήριξη ή ακόμα και συναισθηματικά χρωματισμένες απαντήσεις.¹⁵¹

Οι εφαρμογές της ΤΝ δεν περιορίζονται στη βιομηχανία ή την οικονομία, αλλά επεκτείνονται σε κρίσιμους κοινωνικούς τομείς, όπως η υγεία, η εκπαίδευση, η κοινωνική πρόνοια και η προστασία ευάλωτων πληθυσμών. Σε αυτούς τους τομείς, η τεχνολογία μπορεί να διαδραματίσει καθοριστικό ρόλο στη βελτίωση της ποιότητας των παρεχόμενων υπηρεσιών, στη διευκόλυνση της λήψης τεκμηριωμένων αποφάσεων και στην ενίσχυση της προσβασιμότητας. Τα τελευταία χρόνια η ΤΝ, αναδεικνύεται ολοένα και περισσότερο ως εργαλείο με σημαντικές δυνατότητες στην πρόληψη και καταπολέμηση της έμφυλης βίας.

Η απίστευτη ισχύς της ΤΝ συνεπάγεται και μεγάλη ευθύνη. Όπως έχει υπογραμμιστεί, η τεχνολογία δεν είναι από μόνη της ουδέτερη: η κοινωνική της επίδραση εξαρτάται από τον τρόπο σχεδιασμού, ανάπτυξης και χρήσης της.¹⁵² Ακολούθως, η συζήτηση γύρω από την ΤΝ συνοδεύεται τόσο από ενθουσιασμό όσο και από φόβο, καθώς κινείται ανάμεσα σε υπεραισιόδοξες προσδοκίες και τεχνοφοβικές ανησυχίες.¹⁵³ Ερωτήματα όπως αν η ΤΝ μπορεί να έχει νομική προσωπικότητα ή ευθύνη, ή κατά πόσο μπορεί να υποκαταστήσει τον άνθρωπο σε κρίσιμους τομείς, που εύλογα θέτει η Φερενίκη Παναγοπούλου-Κουτνατζή, παραμένουν ανοιχτά και προκαλούν έντονες ηθικές

---

era of generative AI”, UNESCO, 2023, σελ. 10, 33.

¹⁴⁸ Μήτρου, 2023, σελ. 12-13.

¹⁴⁹ Μήτρου, 2023, σελ. 13.

¹⁵⁰ Φ. Παναγοπούλου Κουτνατζή, 2023, σελ. 45 και Α. Πάνος, 2023, σελ. 18.

¹⁵¹ Α. Πάνος, “Τα μυστικά του ChatGPT: Από το Α έως το Ω”, 2023, Εκδόσεις Δίσιγμα, σελ. 9.

¹⁵² Λ. Μήτρου, 2023, σελ.17.

¹⁵³ Φ. Παναγοπούλου Κουτνατζή, “Τεχνητή νοημοσύνη: Ο δρόμος προς έναν ψηφιακό συνταγματισμό – Μία ηθικο-συνταγματική θεώρηση”, 2023, σελ. 119.

και φιλοσοφικές συζητήσεις.¹⁵⁴

Το ζήτημα δεν είναι μόνο τεχνολογικής προόδου, αλλά δεοντολογικό και ηθικό επίσης: ποια όρια τίθενται στη χρήση της ΤΝ και ποιος διασφαλίζει ότι αυτά τηρούνται; Όπως θα φανεί και πιο αναλυτικά στο επόμενο κεφάλαιο, απαιτείται ιδιαίτερη προσοχή, καθώς η τεχνολογία μπορεί είτε να λειτουργήσει ως εργαλείο ενδυνάμωσης των θυμάτων και αποτροπής της βίας, είτε να αναπαράγει έμφυλα στερεότυπα και να ενισχύσει την κακοποίηση.

Οι ψηφιακοί βοηθοί αποτελούν χαρακτηριστικό παράδειγμα της διπλής δυναμικής της ΤΝ. Από τη μία πλευρά, προσφέρουν τη δυνατότητα άμεσης πρόσβασης σε πληροφορίες και υποστήριξη πρώτης γραμμής σε επιζώσες έμφυλης βίας, που είναι ιδιαίτερα σημαντική, ιδίως σε περιπτώσεις όπου η επικοινωνία με επαγγελματίες δεν είναι εφικτή.¹⁵⁵ Από την άλλη πλευρά η χρήση τους ενέχει κινδύνους, όπως για την προστασία των προσωπικών δεδομένων, την αξιοπιστία των αποτελεσμάτων και την ασφάλεια της συνομιλίας των γυναικών που επικοινωνούν με το chatbot, τα οποία θα εξεταστούν αναλυτικότερα στη συνέχεια.

Στο παρόν κεφάλαιο θα εξεταστούν οι εφαρμογές της τεχνητής νοημοσύνης (ΤΝ) στην αντιμετώπιση της βίας κατά των γυναικών. Συγκεκριμένα, στη δεύτερη ενότητα θα αναλυθούν οι βασικοί τομείς στους οποίους η ΤΝ έχει ήδη θετική συνεισφορά ή μπορεί να συμβάλει στην πρόληψη και την καταπολέμηση της έμφυλης βίας. Η τρίτη ενότητα, θα εστιάσει στους ψηφιακούς βοηθούς και το ρόλο τους στην υποστήριξη των επιζωσών.

Στο επόμενο κεφάλαιο, θα επικεντρωθούμε στο θεσμικό πλαίσιο που διέπει τη χρήση της ΤΝ, αναλύοντας τις νομικές και ηθικές παραμέτρους που σχετίζονται με την εφαρμογή της σε προγράμματα για τη βία κατά των γυναικών. Θα εξεταστούν οι κίνδυνοι που προκύπτουν από την ανεξέλεγκτη ή ανεπαρκώς ρυθμισμένη εφαρμογή της τεχνολογίας, καθώς και οι προκλήσεις για τη διασφάλιση της ασφάλειας και της προστασίας των γυναικών που χρησιμοποιούν τέτοια εργαλεία.

---

¹⁵⁴ Φ. Παναγοπούλου Κουτνατζή, “Τεχνητή νοημοσύνη: Ο δρόμος προς έναν ψηφιακό συνταγματισμό – Μία ηθικο-συνταγματική θεώρηση”, 2023, σελ. 49.

¹⁵⁵ Α. Πάνος, 2023, σελ. 9 και 15.

5.2 Σύγχρονες τεχνολογικές παρεμβάσεις και εργαλεία Τεχνητής Νοημοσύνης για την πρόληψη και αντιμετώπιση της Έμφυλης Βίας

Η τεχνολογία τα τελευταία χρόνια αξιοποιείται όλο και πιο συχνά για την αντιμετώπιση της έμφυλης βίας και την προστασία και υποστήριξη των επιζωσών. Ειδικότερα η ΤΝ έχει αρχίσει να αποκτά ιδιαίτερο ρόλο που δεν περιορίζεται σε μια ενιαία εφαρμογή, αλλά εκτείνεται σε διάφορα επίπεδα, τα οποία αναδεικνύουν τόσο τις δυνατότητες όσο και τα όρια της χρήσης της. Η παρακάτω επισκόπηση, χωρίς να είναι εξαντλητική, εστιάζει στους βασικούς τομείς που έχουν αναδειχθεί από τη διεθνή βιβλιογραφία και την πρακτική εμπειρία.

Τεχνητή Νοημοσύνη και εκτίμηση κινδύνου

Ένας πρώτος τομέας εφαρμογής της ΤΝ άφορα την εκτίμηση κινδύνου για περιστατικά έμφυλης βίας. Η εκτίμηση κινδύνου στις περιπτώσεις έμφυλης και ενδοοικογενειακής βίας αποτελεί κρίσιμο εργαλείο πρόληψης και προστασίας, ενσωματωμένο τόσο στο ευρωπαϊκό όσο και στο διεθνές νομικό πλαίσιο, με βασικό πυλώνα τη Σύμβαση της Κωνσταντινούπολης (άρθρο 51) και πρόσφατα την Οδηγία 1385/2024/ΕΕ (άρθρο 16).

Τα εργαλεία εκτίμησης κινδύνου έχουν σκοπό την πρόβλεψη και τη διαχείριση του κινδύνου επαναλαμβανόμενης ή θανατηφόρας βίας, μέσω συντονισμένων παρεμβάσεων από αρμόδιες αρχές. Η εφαρμογή τους έχει στόχο την προστασία θυμάτων, την αποτροπή γυναικοκτονιών, τον εντοπισμό κατ' εξακολούθηση δραστών και την ενίσχυση της διατομεακής συνεργασίας, ενώ τα εργαλεία αυτά αξιοποιούνται και σε προγράμματα παρέμβασης σε θύτες για την πρόληψη μελλοντικών επιθέσεων. Με τη συμβολή της ΤΝ, συστήματα μηχανικής μάθησης μπορούν να αναλύουν μεγάλες ποσότητες δεδομένων και να εντοπίζουν μοτίβα που συνδέονται με υψηλή πιθανότητα επαναλαμβανόμενης βίας ή κλιμάκωσης της (π.χ. σε περιπτώσεις ενδοοικογενειακής βίας). Για παράδειγμα το Lizzy AI αναπτύχθηκε από ερευνήτριες του Πανεπιστημίου της Οξφόρδης για να βοηθήσει την αστυνομία και προβλέπει με μεγάλη ακρίβεια (84%) τον κίνδυνο ενδοοικογενειακής βίας.¹⁵⁶¹⁵⁷

Πιο ευρεία εφαρμογή έχει στην Ισπανία το VioGén, το οποίο χρησιμοποιεί 37 μεταβλητές για να εκτιμήσει τον κίνδυνο επαναλαμβανόμενης βίας, λαμβάνοντας υπόψη παράγοντες όπως τη σοβαρότητα προηγούμενων βίαιων περιστατικών, τις απειλές του δράστη, το ιστορικό βίας και την

¹⁵⁶ L. Trafford et al. "Lizzy – Building an Ai-powered Domestic Abuse Risk Assessment Tool Based on Nationally Representative Online Survey Data." OSF Preprints, 23 Oct. 2024.

¹⁵⁷ The Times, "AI can help police predict if someone is at risk of domestic abuse - 'Lizzy' gives probability of physical violence within three months with 84 per cent accuracy, and could be made available to British forces", διαθέσιμο σε: <https://www.thetimes.com/uk/crime/article/ai-can-help-police-predict-if-someone-is-at-risk-of-domestic-abuse-jbbrbgt9m> [πρόσβαση στις 15/06/2025].

ευαλωτότητα του θύματος και των παιδιών. Στη συνέχεια ο αλγόριθμος αναλύει τα δεδομένα και κατατάσσει την υπόθεση σε επίπεδα κινδύνου, με την αστυνομική προστασία να προσαρμόζεται ανάλογα (από το 2007 έως το 2023, αξιολογήθηκαν πάνω από 6 εκατομμύρια περιπτώσεις έμφυλης βίας, ενώ υπάρχουν πάνω από 77 χιλιάδες ενεργές υποθέσεις).¹⁵⁸ Στην Αργεντινή, το SIAVIGia λειτουργεί σαν μια ενιαία πλατφόρμα όπου συγκεντρώνονται όλες οι αναφορές για περιστατικά έμφυλης βίας από τους σχετικούς φορείς (αστυνομία, κοινωνικές υπηρεσίες, υγεία, δικαιοσύνη). Ο αλγόριθμος εξετάζει διάφορους δείκτες επικινδυνότητας και κατατάσσει κάθε περίπτωση σε επίπεδο κινδύνου. Με βάση αυτό, το σύστημα ενεργοποιεί συγκεκριμένο πρωτόκολλο παρέμβασης: για παράδειγμα, άμεση αστυνομική προστασία, μεταφορά σε ξενώνα, ψυχοκοινωνική στήριξη ή νομική συμβουλευτική. Στην πράξη, αυτό σημαίνει ότι δεν χάνονται πληροφορίες ανάμεσα σε υπηρεσίες και υπάρχει καλύτερος συντονισμός (από τον Δεκέμβριο 2019 έως τον Νοέμβριο 2020, καταγράφηκαν 1.147 περιπτώσεις έμφυλης βίας, που οδήγησαν σε 3.926 επιτόπιες παρεμβάσεις).¹⁵⁹

Έρευνες έχουν δείξει ότι η χρήση τέτοιων εργαλείων μπορεί να υποστηρίξει τις/τους επαγγελματίες στη λήψη αποφάσεων, ενισχύοντας την πρόληψη (π.χ. έγκαιρη ενεργοποίηση προστατευτικών μέτρων) και μειώνοντας τον κίνδυνο φονικής βίας και γυναικοκτονιών.¹⁶⁰ Ωστόσο, το ζήτημα της αξιοπιστίας και της αποφυγής αλγοριθμικών προκαταλήψεων είναι κρίσιμο. Ειδικά, οι επαγγελματίες ενδέχεται να τα αντιμετωπίσουν με δυσπιστία με αποτέλεσμα να αφιερώνουν περισσότερο χρόνο, για να διασταυρώσουν την ακρίβεια τους. Η ευθύνη είναι μεγάλη, καθώς λανθασμένες εκτιμήσεις ενδέχεται να έχουν σοβαρές συνέπειες για τα θύματα, ακόμη και θανατηφόρες. Για παράδειγμα το σύστημα VioGén, το οποίο εφαρμόζεται στην Ισπανία, παρουσίασε σοβαρές αδυναμίες και χρειάστηκε να περάσει από διαδικασία αναπροσαρμογής.¹⁶¹

---

¹⁵⁸ European Commission, “Viogen 5.0: discovering Spain’s risk assessment system of gender-based violence”, διαθέσιμο σε: <https://interoperable-europe.ec.europa.eu/collection/public-sector-tech-watch/viogen-50-discovering-spains-risk-assessment-system-gender-based-violence>

¹⁵⁹ Observatory of Public Sector Innovation (an official website of the OECD), “Integrated System for Attention of Gender-Violence Victims (Using Artificial Intelligence).”, διαθέσιμο σε: oecd-opsi.org/innovations/gender-care-ai/ [πρόσβαση στις 24/08/2025].

¹⁶⁰ S.W. Spencer, C. Masbouni, “Artificial Intelligence in Gender-Based Violence in Emergency Programming: Perils And Potentials”, Unicef, 2024, σελ.9, διαθέσιμο σε: <https://knowledge.unicef.org/child-protection/resource/artificial-intelligence-gender-based-violence-emergency-programming-perils-and-potentials> [πρόσβαση στις 15/06/2025].

¹⁶¹ Ανεξάρτητος έλεγχος από τα Ιδρύματα Eticas και Ana Bella αποκάλυψε σοβαρές αδυναμίες, όπως έλλειψη διαφάνειας, υπερβολική εξάρτηση της αστυνομίας από το σύστημα χωρίς κρίση, παραπλανητικά χαμηλά σκορ κινδύνου και ανεπαρκή προστασία, με αποκορύφωμα τις περιπτώσεις 71 γυναικών που είχαν κάνει καταγγελία αλλά αργότερα δολοφονήθηκαν. βλ. Eticas, διαθέσιμο σε: <https://eticas.ai/the-adversarial-audit-of-viogen-three-years-later/>, [πρόσβαση στις 12/08/2025].

Εφαρμογές για την Προστασία από την Έμφυλη Βία

Εφαρμογές για κινητά, συσκευές εντοπισμού, συστήματα ειδοποίησης και εργαλεία τεχνητής νοημοσύνης αξιοποιούνται από κράτη, ΜΚΟ και διεθνείς οργανισμούς για να ενισχύσουν τα δίκτυα προστασίας των θυμάτων. Παραδείγματα τέτοιων εργαλείων είναι το **Bright Sky**¹⁶² στο Ηνωμένο Βασίλειο ή το **Grit**¹⁶³ στη Ν. Αφρική.¹⁶⁴ Πρόκειται για εφαρμογές στο κινητό, οι οποίες επιτρέπουν στο θύμα να ειδοποιήσει άμεσα τις αρχές σε περίπτωση κινδύνου, συχνά μέσω εντοπισμού τοποθεσίας σε πραγματικό χρόνο.

Στην Ελλάδα, η εφαρμογή **Panic Button** τέθηκε σε πιλοτική λειτουργία τον Μάρτιο του 2023 σε Αττική και Θεσσαλονίκη ενώ από τον Ιούνιο του 2024 επεκτάθηκε πανελλαδικά. Πρόκειται για μια ψηφιακή εφαρμογή που διατίθεται από την ΕΛ.ΑΣ. και τα Συμβουλευτικά Κέντρα του δικτύου δομών της ΓΓΙΑΔ σε γυναίκες θύματα ενδοοικογενειακής βίας, επιτρέποντάς τους να ειδοποιήσουν άμεσα την Αστυνομία και το Επιχειρησιακό Κέντρο Άμεσης Δράσης σε περίπτωση κινδύνου. Η λειτουργία του Panic Button, εντάσσεται στις σύγχρονες τεχνολογικές παρεμβάσεις για την καταπολέμηση της έμφυλης βίας, προσφέροντας δυνατότητα άμεσης και διακριτικής ενεργοποίησης αστυνομικής παρέμβασης.¹⁶⁵

Η εφαρμογή Panic Button έχει αναδειχτεί σε κρίσιμο εργαλείο έγκαιρης προστασίας των θυμάτων, ενισχύοντας την αμεσότητα της κρατικής ανταπόκρισης. Το πρώτο 9μηνο του 2024, 11.825 γυναίκες θύματα ενδοοικογενειακής βίας ενημερώθηκαν για την εφαρμογή από την Αστυνομία και 3.826 την εγκατέστησαν στα κινητά τους τηλέφωνα. Από τα Συμβουλευτικά Κέντρα, για το ίδιο διάστημα, 649 γυναίκες ενημερώθηκαν και 111 γυναίκες από αυτές εγκατέστησαν την εφαρμογή στο κινητό τους τηλέφωνο. Οι ενεργοποιήσεις έφτασαν τις 513, σε αυτό το νούμερο περιλαμβάνεται το σύνολο των δικαιούχων ενήλικων θυμάτων ενδοοικογενειακής βίας που έχουν λάβει από τα αστυνομικά τμήματα την εφαρμογή.¹⁶⁶

Παρά τη θετική εικόνα που αποτυπώνεται στα πρώτα στοιχεία, η αξιοποίηση του Panic Button θα πρέπει να συνοδεύεται από συστηματική παρακολούθηση, αξιολόγηση αποτελεσματικότητας,

¹⁶² C. Skinner, "Domestic abuse: free app launches to help victims", 2019, διαθέσιμο σε: <https://www.goodhousekeeping.com/uk/consumer-advice/technology/a26466066/bright-sky-app-review/> [πρόσβαση στις 19/08/2025].

¹⁶³ Η εφαρμογή της GRIT δίνει επιπλέον τη δυνατότητα της αποθήκευσης πιθανού αποδεικτικού υλικού που θα μπορούσε να χρησιμοποιηθεί σε μία μελλοντική δίκη, σε ασφαλή χώρο έως και δέκα χρόνια. βλ. GRIT, "Our GRIT App" <https://www.grit-gbv.org/technology> [πρόσβαση στις 16/08/2025].

¹⁶⁴ E. DeGraw, "Using AI to Track Gender-Based Violence", 2025, διαθέσιμο σε: <https://www.thinkglobalhealth.org/article/using-ai-track-gender-based-violence> [πρόσβαση στις 16/08/2025].

¹⁶⁵ Τα Συμβουλευτικά του Δικτύου Δομών της ΓΓΙΑΔ παρέχουν την εφαρμογή μόνο σε γυναίκες θύματα ενδοοικογενειακής βίας, στις οποίες και απευθύνονται, ενώ η ΕΛΑΣ και σε άντρες θύματα ενδο-οικογενειακής βίας. βλ. ΓΓΙΑΔ, "5η Ετήσια έκθεση για τη Βία κατά των γυναικών", 2024, σελ.154.

¹⁶⁶ ΓΓΙΑΔ, "5η Ετήσια έκθεση για τη Βία κατά των γυναικών", 2024, σελ.155.

μέριμνα για προστασία προσωπικών δεδομένων και αποφυγή ψευδούς αίσθησης ασφάλειας. Η ενίσχυση της εμπιστοσύνης των θυμάτων στο εργαλείο και η ενσωμάτωσή του σε ένα ευρύτερο πλαίσιο συντονισμένων υποστηρικτικών υπηρεσιών παραμένει αναγκαία.

Διερμηνεία και πρόσβαση σε υπηρεσίες

Ένας άλλος ιδιαίτερα σημαντικός τομέας, είναι η διερμηνεία και η γλωσσική υποστήριξη των γυναικών θυμάτων έμφυλης βίας.¹⁶⁷ Η έμφυλη βία συχνά αφορά γυναίκες μετανάστριες ή πρόσφυγες, οι οποίες αντιμετωπίζουν πρόσθετα εμπόδια στην πρόσβαση σε υπηρεσίες λόγω της διαφορετικής γλωσσάς. Η δυνατότητα παροχής άμεσης πληροφόρησης και επικοινωνίας στη μητρική τους γλώσσα αποτελεί σημαντικό βήμα για την άρση αυτών των εμποδίων. Εργαλεία αυτόματης μετάφρασης και διερμηνείας, βασισμένα σε ΤΝ, μπορούν να βελτιώσουν σημαντικά την επικοινωνία μεταξύ επιζωσών έμφυλης βίας και επαγγελματιών, διευκολύνοντας την άμεση πρόσβαση σε κρίσιμη υποστήριξη. Ταυτόχρονα, μπορούν να ενσωματωθούν σε άλλα ψηφιακά εργαλεία, όπως τα εργαλεία εκτίμησης επικινδυνότητας και οι ψηφιακοί βοηθοί. Αν και τα εργαλεία αυτά δεν είναι αλάνθαστα, αποτελούν μια σημαντική καινοτομία, ιδιαίτερα σε χώρες ή περιοχές όπου η πρόσβαση σε εξειδικευμένους διερμηνείς είναι περιορισμένη.

Ωστόσο, πρέπει να ληφθούν υπόψη ζητήματα ακρίβειας και πολιτισμικής επάρκειας, αφού δεν έχουν ακόμη αναπτυχθεί εργαλεία που μεταφράζουν αξιόπιστα λιγότερο διαδεδομένες γλώσσες, ενώ τα συστήματα συχνά αδυνατούν να αποδώσουν αποχρώσεις λόγου που είναι κρίσιμες σε περιπτώσεις βίας.¹⁶⁸

Ψηφιακοί βοηθοί - Chatbots

Ένας από τους πιο υποσχόμενους και ταυτόχρονα αμφιλεγόμενους τομείς χρήσης της ΤΝ είναι οι ψηφιακοί βοηθοί (chatbots) για την υποστήριξη θυμάτων έμφυλης βίας. Οι ψηφιακοί βοηθοί είναι συστήματα ΤΝ που έχουν σχεδιαστεί ώστε να συζητούν με ανθρώπους, συνήθως στο Διαδίκτυο.¹⁶⁹ Τα συστήματα αυτά μπορούν να λειτουργήσουν ως μία “*πρώτη γραμμή*” επικοινωνίας, προσφέροντας ανώνυμη, άμεση και διαθέσιμη 24/7 υποστήριξη.¹⁷⁰ Μέσα από αυτοματοποιημένες συνομιλίες, τα chatbots παρέχουν πληροφορίες για τα δικαιώματα των θυμάτων, τις διαθέσιμες υπηρεσίες ή τις διαδικασίες καταγγελίας, μειώνοντας το αίσθημα

¹⁶⁷ S. W. Spencer, C. Masbounji, “Artificial Intelligence in Gender-Based Violence in Emergency Programming: Perils And Potentials”, Unicef, 2024, σελ.11.

¹⁶⁸ S. W. Spencer, C. Masbounji, “Artificial Intelligence in Gender-Based Violence in Emergency Programming: Perils And Potentials”, Unicef, 2024, σελ.11.

¹⁶⁹ K. Butterby, N. Lombard, “Developing a chatbot to support victim-survivors who are subjected to domestic abuse: considerations and ethical dilemmas”, Journal of Gender-Based Violence, vol. 9, no. 1, p. 153.

¹⁷⁰ Α. Πάνος, 2023, σελ. 9.

απομόνωσης.¹⁷¹ Παραδείγματα, όπως το Sophia Chatbot.¹⁷² και το AinoAid™¹⁷³ δείχνουν πώς η τεχνολογία μπορεί γεφυρώσει την απόσταση και να κάνει άμεσα προσβάσιμη τη βοήθεια που χρειάζεται. Παρά τα οφέλη, οι ψηφιακοί βοηθοί δεν αντικαθιστούν την ανθρώπινη παρουσία και ενέχουν κινδύνους όπως λανθασμένες απαντήσεις ή θέματα ιδιωτικότητας, τα οποία θα εξεταστούν αναλυτικότερα στη συνέχεια.

Παρακολούθηση και ανάλυση δεδομένων για την έρευνα, τη χάραξη και την εφαρμογή πολιτικών για την αντιμετώπιση της

Η ΤΝ μπορεί να συνεισφέρει στη συλλογή και ανάλυση μεγάλου όγκου δεδομένων (big data) που σχετίζονται με την έμφυλη βία, προσφέροντας στους φορείς χάραξης πολιτικής ένα ακριβές και επικαιροποιημένο πλαίσιο για το σχεδιασμό και ανάπτυξη στρατηγικών που θα ανταποκρίνονται στις πραγματικές ανάγκες.¹⁷⁴¹⁷⁵ Πιο συγκεκριμένα, με τη χρήση της ΤΝ μπορούν να εντοπιστούν πρότυπα και τάσεις, καθώς και υποβόσκουσες κρίσεις.¹⁷⁶ Παράλληλα, μοντέλα ΤΝ για τη δημιουργία θερμικών και θεματικών χαρτών, μπορούν να εντοπίζουν γεωγραφικές περιοχές στις οποίες οι ανάγκες είναι αυξημένες και απαιτείται παρέμβαση, λόγω ανεπάρκειας των υποδομών ή λόγω τοπικών κοινωνικών στάσεων απέναντι στη βία. Συνολικά, με το συνδυασμό πολλών και διαφορετικού τύπου δεδομένων, όπως καταγγελίες, δεδομένα από κοινωνικά δίκτυα, στατιστικά στοιχεία από έρευνες ή δορυφορικές εικόνες, τα εργαλεία της ΤΝ μπορούν να στηρίξουν πιο στοχευμένες και εντέλει πιο αποτελεσματικές παρεμβάσεις.¹⁷⁷

Εντοπισμός και Πρόληψη Διαδικτυακής Βίας

Η ανησυχητική έκταση των διαφόρων επιβαρυντικών μορφών κυβερνοβίας, όπως cyberstalking, παρενόχληση και διασπορά μη συναινετικού υλικού, έχει αυξήσει το ενδιαφέρον για τη χρήση και την αξιοποίηση της ΤΝ στην ανίχνευση και πρόληψη της.¹⁷⁸ Μοντέλα ΤΝ μπορούν να εκπαιδευτούν ώστε να αναγνωρίζουν και να ταξινομούν επιθετικό και μισογυνιστικό περιεχόμενο, συλλέγοντας

---

¹⁷¹ S. W. Spencer, C. Masbounji, "Artificial Intelligence in Gender-Based Violence in Emergency Programming: Perils And Potentials", Unicef, 2024, σελ.11.

¹⁷² Spring ACT. "Sophia Chatbot - Spring ACT", 2023, διαθέσιμο σε: <https://springact.org/sophia-chatbot/> [πρόσβαση στις 14/06/2025].

¹⁷³ IMPROVE, "AinoAid™ Chatbot launching event at Deusto University", 2024, διαθέσιμο σε: <https://www.improve-horizon.eu/news-1/ainoaid-chatbot-launch-deusto> [πρόσβαση στις 07/07/2025].

¹⁷⁴ UN Women, "USING BIG DATA ANALYTICS FOR INSIGHTS ON ONLINE VIOLENCE AGAINST WOMEN IN LIBYA", 2023, σελ. 8,11-20.

¹⁷⁵ E. DeGraw, "Using AI to Track Gender Based Violence", 29/05/2025, διαθέσιμο σε: <https://www.thinkglobalhealth.org/article/using-ai-track-gender-based-violence> [πρόσβαση 20/08/2025].

¹⁷⁶ S. W. Spencer, C. Masbounji, Unicef "Artificial Intelligence in Gender-Based Violence in Emergency Programming: Perils And Potentials", Unicef, 2024, σελ.12.

¹⁷⁷ S. W. Spencer, C. Masbounji, "Artificial Intelligence in Gender-Based Violence in Emergency Programming: Perils And Potentials", Unicef, 2024, σελ.12.

¹⁷⁸ UN Women, "USING BIG DATA ANALYTICS FOR INSIGHTS ON ONLINE VIOLENCE AGAINST WOMEN IN LIBYA", 2023, σελ. 4,8,11-20.

δεδομένα από κοινωνικά μέσα για να εντοπιστούν πρότυπα συμπεριφορών.¹⁷⁹ Πλατφόρμες κοινωνικής δικτύωσης εφαρμόζουν αλγόριθμους για την αυτόματη αναγνώριση και απομάκρυνση επιβλαβούς περιεχομένου, όπως :

- Κυβερνο-παρακολούθηση (Cyberstalking)
- Online παρενόχληση
- Revenge porn (εκδικητική πορνογραφία/μη συναινετική διάδοση οπτικοακουστικού υλικού)
- Μισογυνικό ή απειλητικό περιεχόμενο

Η Ευρωπαϊκή Ένωση, μέσω του Κανονισμού (ΕΕ) 2022/1925¹⁸⁰ για τις Ψηφιακές Υπηρεσίες (DSA), απαιτεί από τις μεγάλες πλατφόρμες, όπως Google, Facebook κ.α. να αντιμετωπίζουν συστηματικά τη διαδικτυακή βία. Οι πλατφόρμες αυτές υποχρεούνται να λαμβάνουν μέτρα για την πρόληψη και καταπολέμηση της κυβερνοβίας, ειδάλλως αντιμετωπίζουν κυρώσεις και πρόστιμα. Σε πρώτη φάση η ΕΕ όρισε ως υψηλού ρίσκου, 17 πλατφόρμες και δύο μηχανές αναζήτησης, οι οποίες έχουν πιο αυστηρές απαιτήσεις για την προστασία χρηστών και χρηστριών από τη διαδικτυακή βία και τον εκφοβισμό, ανάμεσα τους οι: Amazon, Apple, Facebook, Google, Instagram, LinkedIn, Pinterest, Booking, Snapchat, TikTok, Twitter, Wikipedia, YouTube, κ.α.¹⁸¹

Υποστήριξη επαγγελματιών πρώτης γραμμής

Η σύγχρονες τεχνολογίες και η ΤΝ μπορεί επίσης να λειτουργήσουν υποστηρικτικά για τους τους επαγγελματίες πρώτης γραμμής (αστυνομία, συμβουλευτικά κέντρα, ξενώνες φιλοξενίας, κοινωνικές υπηρεσίες), προσφέροντας άμεση πρόσβαση σε πληροφορίες, κατευθυντήριες οδηγίες ή ακόμα και προτάσεις χειρισμού συγκεκριμένων περιστατικών. Εφαρμογές που βασίζονται σε αλγοριθμικά συστήματα μπορούν να συγκεντρώνουν και να επεξεργάζονται δεδομένα από διαφορετικές πηγές (μηνύματα, κλήσεις, αναφορές), παρέχοντας στους/στις επαγγελματίες μια πιο ολοκληρωμένη εικόνα της κατάστασης και των διαθέσιμων φορέων και επιλογών.¹⁸²

Για παράδειγμα, ο «Οδηγός Τσέπης για την Έμφυλη Βία» (GBV Pocket Guide) αποτελεί μια σημαντική ψηφιακή εφαρμογή που σχεδιάστηκε για να υποστηρίξει επαγγελματίες και πολίτες

¹⁷⁹ EIGE, “Tackling cyber violence against women and girls: The role of digital platforms”, σελ. 13.

¹⁸⁰ Κανονισμός (ΕΕ) 2022/2065 της 19ης Οκτωβρίου 2022 σχετικά με την ενιαία αγορά ψηφιακών υπηρεσιών και την τροποποίηση της οδηγίας 2000/31/ΕΚ (πράξη για τις ψηφιακές υπηρεσίες), (L 277/1, 27.10.2022).

¹⁸¹ βλ. Ηγουμενίδη, Ναυτεμπορική, “Διαδίκτυο: Νέοι κανόνες για προστασία των χρηστών – Έμφαση τις πλατφόρμες κοινωνικής δικτύωσης», 18/02/2024, διαθέσιμο σε: <https://www.naftemporiki.gr/techscience/1593650/diadiktyo-neoi-kanones-gia-prostasia-ton-christon-emfasi-tis-platformes-koinonikis-diktyosis/> [πρόσβαση στις 22/08/2025].

¹⁸² S. W. Spencer, C. Masbounji, “Artificial Intelligence in Gender-Based Violence in Emergency Programming: Perils And Potentials”, Unicef, 2024, σελ.11.

στην αντιμετώπιση περιστατικών έμφυλης βίας, και ενδεχομένως θα μπορούσε να αναβαθμιστεί με την ενσωμάτωσή μοντέλων TN. Η προσαρμογή του για την Ελλάδα έγινε από τη ΓΓΙΑΔ σε συνεργασία με τη UNICEF. Ο Οδηγός προσφέρει πρακτική καθοδήγηση σε επαγγελματίες και πολίτες για την υποστήριξη επιζωσών έμφυλης βίας. Περιλαμβάνει οδηγίες βήμα προς βήμα, τι πρέπει και τι δεν πρέπει να γίνει, καθώς και πληροφορίες για υπηρεσίες και παραπομπές στο ελληνικό πλαίσιο.¹⁸³

Επιπλέον, η χρήση της TN δύναται να διευκολύνει τις διοικητικές εργασίες των επαγγελματιών πρώτης γραμμής, μειώνοντας τον χρόνο που αφιερώνουν σε γραφειοκρατικές διαδικασίες, και απελευθερώνοντας πολύτιμο χρόνο για την άμεση υποστήριξη των γυναικών θυμάτων έμφυλης βίας. Για παράδειγμα, εφαρμογές που μετατρέπουν τη φωνή σε κείμενο βοηθούν στην ταχύτερη καταγραφή αναφορών ή συνεδρίων, ενώ ψηφιακά εργαλεία οργανώνουν τα ραντεβού και παρακολουθούν την πορεία κάθε υπόθεσης. Επιπλέον, η τεχνητή νοημοσύνη μπορεί να προβλέπει τις ανάγκες σε υλικά και φάρμακα, διασφαλίζοντας την επάρκεια των απαραίτητων ειδών σε ξενώνες φιλοξενίας και νοσοκομεία. Με αυτές τις ψηφιακές λύσεις, ενισχύεται σημαντικά η αποτελεσματικότητα των υπηρεσιών και βελτιώνεται η φροντίδα των ωφελοούμενων.¹⁸⁴

Καμπάνιες ενημέρωσης - ευαισθητοποίησης

Η TN μπορεί να χρησιμοποιηθεί στην ανάπτυξη και διαχείριση επικοινωνιακών εκστρατειών για την ευαισθητοποίηση σχετικά με την έμφυλη βία. Δεδομένων των δυνατοτήτων της TN στην παραγωγή περιεχομένου (παραγωγική TN), θα μπορούσαν να δημιουργούνται φυλλάδια και βίντεο, και να γίνονται αναρτήσεις σε κοινωνικά δίκτυα προσαρμοσμένα σε διαφορετικό κοινό.¹⁸⁵ Τα συστήματα TN μπορούν επίσης να αναλύουν δεδομένα σχετικά με την απήχηση των καμπανιών, επιτρέποντας την προσαρμογή τους σε πραγματικό χρόνο και την αποτελεσματική διάχυση της πληροφορίας.¹⁸⁶

---

¹⁸³ Ο οδηγός τσέπης έχει μεταφραστεί σε 11 γλώσσες και είναι διαθέσιμος δωρεάν στα Google Play, Apple Store και στην ιστοσελίδα της ΓΓΙΑΔ: [GBV guidelines – Γενική Γραμματεία Ισότητας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων](#), βλ. ΓΓΙΑΔ, “3η Ετήσια έκθεση για τη Βία κατά των γυναικών”, 2022, σελ. 45.

¹⁸⁴ S. W. Spencer, C. Masbouni, “Artificial Intelligence in Gender-Based Violence in Emergency Programming: Perils And Potentials”, Unicef, 2024, σελ.10.

¹⁸⁵ UN Women, “USING BIG DATA ANALYTICS FOR INSIGHTS ON ONLINE VIOLENCE AGAINST WOMEN IN LIBYA”, 2023.

¹⁸⁶ S. W. Spencer, C. Masbouni, “Artificial Intelligence in Gender-Based Violence in Emergency Programming: Perils And Potentials”, Unicef, 2024, σελ.11.

5.3 Ψηφιακοί βοηθοί - Chatbots

Παρά τα σημαντικά βήματα που έχουν γίνει για την αναγνώριση και αντιμετώπιση της βίας κατά των γυναικών, η απόσταση για την πλήρη εξάλειψη της παραμένει μεγάλη. Η έμφυλη βία παραμένει ανεπαρκώς αναφερόμενη, καθώς πολλές γυναίκες είτε φοβούνται να μιλήσουν είτε δεν γνωρίζουν που να απευθυνθούν ή αμφιβάλλουν για την υποστήριξη που θα λάβουν, γεγονός που εμποδίζει την πλήρη καταγραφή και την αποτελεσματική παρέμβαση. Όπως δείχνει η πρόσφατη έρευνα των FRA, EIGE και EUROSTAT, μόνο 1 στις 8 γυναίκες που υφίσταται έμφυλη βία απευθύνεται στην αστυνομία, και μόλις 1 στις 20 καταφεύγει σε συμβουλευτικά κέντρα ή σε εξειδικευμένες τηλεφωνικές γραμμές.¹⁸⁷ Κατά συνέπεια, η πλειονότητα των επιζώνων έμφυλης βίας δεν λαμβάνει επαγγελματική υποστήριξη και δεν είναι πλήρως ενημερωμένες για τα δικαιώματά τους και τις διαθέσιμες υπηρεσίες.

Σε έκθεση του ο FRA αναλύει περαιτέρω τα ψυχολογικά και κοινωνικά εμπόδια που αποτρέπουν τις γυναίκες από το να αναζητήσουν βοήθεια: όπως προκύπτει οι επιζώσες έμφυλης βίας δεν έχουν να αντιμετωπίσουν μόνο τον κακοποιητικό σύντροφο, αλλά υφίστανται σημαντική ψυχολογική και κοινωνική πίεση. Ο φόβος για αντίποινα από τον δράστη, η επιθυμία να παραμείνει το περιστατικό ιδιωτικό και τα συναισθήματα ντροπής, ενοχής ή αμηχανίας είναι οι κυριότεροι λόγοι για τη μη αναφορά στην αστυνομία.¹⁸⁸ Οι λόγοι αυτοί συνδέονται με τους λόγους που μία γυναίκα παραμένει σε μία κακοποιητική σχέση και συνυπάρχουν πολλές φορές με την οικονομική εξάρτηση από τον δράστη, την ανησυχία για τα παιδιά και την έλλειψη υποστηρικτικού περιβάλλοντος.¹⁸⁹ Σε μελέτη για τη μη συναινετική πορνογραφία στο Ηνωμένο Βασίλειο, μόλις το 10% είχε απευθυνθεί στην αστυνομία, ενώ είναι σύνηθες τα θύματα αυτού του είδους της έμφυλης βίας να προτιμούν να αναζητήσουν βοήθεια για να αντιμετωπίσουν την κατάσταση στο διαδίκτυο ή να προσπαθούν μόνες τους να μεταπείσουν το άτομο που ανέβασε τις φωτογραφίες ώστε να τις αφαιρέσει.¹⁹⁰

Πρέπει να σημειωθεί πως, οι μορφές και οι εκδηλώσεις της βίας κατά των γυναικών είναι σύνθετες και πολύπλοκες, καθώς επηρεάζονται από κοινωνικούς και πολιτισμικούς κανόνες, όπως και από τη δυναμική του εκάστοτε κοινωνικού, οικονομικού και πολιτικού συστήματος. Παράγοντες όπως η

¹⁸⁷ Στην έρευνα οι γυναίκες ρωτήθηκαν αν μετά από ένα επεισόδιο βίας, επικοινωνήσαν με κάποιον - όπως ένας φίλος ή ένα άλλο άτομο που ήταν κοντά τους, ένας επαγγελματίας υγείας ή η αστυνομία - ανεξαρτήτως ποιος ήταν ο δράστης. βλ. EIGE, FRA & EUROSTAT, "EU Gender-based Violence Survey", 2025, σελ.17.

¹⁸⁸ Οι κυριότεροι λόγοι για τη μη αναφορά στην αστυνομία είναι ο φόβος για αντίποινα από τον δράστη (11%), η επιθυμία να παραμείνει το περιστατικό ιδιωτικό (11%) και τα συναισθήματα ντροπής ή αμηχανίας (11%). βλ. FRA, "Women as victims of partner violence Justice for victims of violent crime Part IV", 2019, σελ. 34.

¹⁸⁹ Κ. Δρούγα, Μ. Παπαθανασίου, Αν. Τσονίδης, "Θύμα ή Επιζώσα; Η Ρητορική Κατασκευή Ταυτοτήτων στη Συμβουλευτική για την Κακοποίηση Γυναικών: Μια Ανάλυση Μελέτης", 2001, ΚΕΘΙ, σελ. 3.

¹⁹⁰ W. Maeng, J. Lee, "Designing and evaluating a chatbot for Survivors of image-base violence". In Proceedings of the 2022 CHI Conference on Human Factors in Computing Systems (CHI '22). Association for Computing Machinery, Article 344, 2022, σελ. 1-21.

φυλετική ή εθνοτική καταγωγή, η τάξη, η ηλικία, η θρησκεία, ο σεξουαλικός προσανατολισμός, η αναπηρία, το καθεστώς μετανάστριας ή πρόσφυγα, η οικογενειακή κατάσταση ή ακόμη και η κατάσταση υγείας, όπως το να είναι φορέας του HIV, επηρεάζουν τόσο τις μορφές βίας που μπορεί να υποστεί μια γυναίκα όσο και τον τρόπο που θα τη βιώσει και θα μπορέσει να την αντιμετωπίσει.¹⁹¹ Επιπλέον, παράγοντες όπως η έλλειψη υποστηρικτικών δομών ή απόσταση από αυτές, τα γλωσσικά εμπόδια, η έλλειψη πληροφόρησης και οι δυσκολίες πρόσβασης καθιστούν την αναζήτηση βοήθειας ακόμη πιο περίπλοκη για πολλές γυναίκες, εντείνοντας την περιθωριοποίησή τους και περιορίζοντας τις δυνατότητές τους για προστασία και υποστήριξη. Συχνά τα παραπάνω συνυπάρχουν με δυσπιστία, συχνά όχι άδικη, προς τις αρχές. Ως αποτέλεσμα, οι περισσότερες επιζώσες δεν απευθύνονται στην αστυνομία ή σε υποστηρικτικές δομές, αλλά προτιμούν να μιλούν σε οικείους ή παραμένουν σιωπηλές, χωρίς να μιλήσουν σε κανέναν.¹⁹²

Η αύξηση των υποστηρικτικών υπηρεσιών και της προσβασιμότητάς τους, ώστε η έμφυλη βία να πάψει να είναι αόρατη και καμία γυναίκα να μην υποφέρει σιωπηλά αποτελεί μια διαρκή και πολυδιάστατη πρόκληση για τα κράτη. Μία πιθανή απάντηση σε αυτή την πρόκληση μπορεί να προκύψει από την αξιοποίηση της τεχνητής νοημοσύνης, η οποία προσφέρει νέες δυνατότητες υποστήριξης και ενδυνάμωσης των γυναικών που υφίστανται έμφυλη βία. Η ΤΝ μπορεί να συμβάλει ουσιαστικά, προσφέροντας ανώνυμους, διακριτικούς και άμεσα προσβάσιμους τρόπους αναφοράς περιστατικών, καθώς και διευκολύνοντας την πρόσβαση σε ψυχολογική, νομική ή κοινωνική υποστήριξη. Μέσω chatbots και άλλων ψηφιακών βοηθών, οι επιζώσες μπορούν να λάβουν έγκυρες πληροφορίες και υποστήριξη, ακόμη και σε περιοχές με περιορισμένη πρόσβαση σε υπηρεσίες.

Οι ψηφιακοί βοηθοί (chatbots) είναι εφαρμογές σε υπολογιστή ή κινητό που προσομοιώνουν την ανθρώπινη συνομιλία, είτε μέσω κειμένου είτε μέσω φωνής. Η ανάπτυξη τους τα τελευταία χρόνια έχει σημειώσει σημαντική πρόοδο χάρη στη μηχανική μάθηση και την επεξεργασία φυσικής γλώσσας (NLP). Ανάλογα με τον βαθμό πολυπλοκότητας και αυτονομίας τους, διακρίνονται σε τρεις βασικές κατηγορίες¹⁹³:

---

¹⁹¹ EIGE, “Glossary and thesaurus – Βία κατά των Γυναικών”, διαθέσιμο σε :https://eige.europa.eu/publications-resources/thesaurus/terms/1196?language_content_entity=el [πρόσβαση στις 16/08/2025].

¹⁹² N. Henry, A. Witt & S.Vasil, “A ‘design justice’ approach to developing digital tools for addressing gender-based violence: exploring the possibilities and limits of feminist chatbots”, 2024, σελ.2.

¹⁹³ Maeng W., Lee J, “Designing and evaluating a chatbot for Survivors of image-base violence”, 2021, σελ.160.

1. Ψηφιακοί βοηθοί βασισμένοι σε κανόνες (Rule-based chatbots):

Ακολουθούν προκαθορισμένες διαδρομές διαλόγου, όπου οι επιλογές ερωτήσεων είναι περιορισμένες (π.χ. με κουμπιά ή καταλόγους/μενού), και το chatbot ενεργοποιεί τις αντίστοιχες απαντήσεις. Αν και είναι προβλέψιμα και ασφαλή, έχουν το μειονέκτημα ότι μπορούν να ανταποκριθούν μόνο σε ερωτήσεις εντός των κανόνων.

2. Ψηφιακοί Βοηθοί με TN (AI-powered conversational agents):

Χρησιμοποιούν εξελιγμένες τεχνικές μηχανικής μάθησης και επεξεργασίας φυσικής γλώσσας για να κατανοούν τις προθέσεις και τα συναισθήματα των χρηστών και χρηστών, διατηρώντας το πλαίσιο της συνομιλίας. Μπορούν να προσαρμόζουν τις απαντήσεις τους δυναμικά, μιμούμενα πιο φυσικό διάλογο. Οι πιο εξελιγμένοι ψηφιακοί βοηθοί, κάνουν χρήση της παραγωγικής TN. Αυτοί οι ψηφιακοί βοηθοί δεν περιορίζονται σε έτοιμες απαντήσεις αλλά "κατασκευάζουν" κείμενα, βασιζόμενοι σε ευρύ φάσμα δεδομένων. Προσφέρουν πιο φυσικό διάλογο, αλλά πιθανόν να παρουσιάσουν δυσκολίες να κρατήσουν το πλαίσιο.

3. Υβριδικοί Ψηφιακοί Βοηθοί (Hybrid chatbots):

Κινούνται ανάμεσα στα δύο, συνδυάζοντας πρότυπα κανόνων με δυνατότητα ελεύθερης γραπτής εισαγωγής κειμένου. Αυτά τα συστήματα επιτρέπουν μεγαλύτερη ευελιξία, καθώς μπορούν να δέχονται και απαντήσεις εκτός των προκαθορισμένων, ενσωματώνοντας βασικά στοιχεία κατανόησης φυσικής γλώσσας.

Στον τομέα της έμφυλης βίας, τα chatbots χρησιμοποιούνται για να ξεπεραστούν εμπόδια όπως η ντροπή, η ανησυχία για παραβίαση εμπιστευτικότητας, το κόστος ή η καθυστέρηση στην πρόσβαση σε υποστήριξη. Για ορισμένα ήδη βίας, όπως η σεξουαλική βία και για τα θύματα μη συναινετικής πορνογραφίας (image-based violence - IBV), το ανωνυμοποιημένο περιβάλλον, η ευγενική καθοδήγηση και η αίσθηση ότι δεν θα τους ασκηθεί κριτική είναι από τους βασικούς λόγους προτίμησης των ψηφιακών βοηθών, ενώ ορισμένες γυναίκες ανέφεραν ότι αισθάνονται μεγαλύτερη άνεση/λιγότερη πίεση να επικοινωνούν με γραπτά μηνύματα.¹⁹⁴ Στην ίδια μελέτη των Maeng και Lee (2021) σχεδιάστηκε ένα chatbot με βάση το υβριδικό μοντέλο, το οποίο κρίθηκε πιο πρόσφορο για τα θύματα IBV, λόγω του ότι συνδυάζει τη γρήγορη πρόσβαση σε έγκυρη πληροφόρηση και τη συναισθηματική στήριξη κατά τη διάρκεια της συνομιλίας.

“Chatbots don’t judge - Οι ψηφιακοί βοηθοί δεν θα με κρίνουν” : Το ότι δεν θα τις κρίνουν, και

---

¹⁹⁴ Maeng, Lee , 2021, σελ.161 και Maeng, Lee, 2022, σελ. 1–21.

δεν τις κάνουν να νιώσουν ντροπή ή ενοχή, είναι ένας από τους βασικούς λόγους που οι επιζώσες έμφυλης/σεξουαλικής βίας προτιμούν τα chatbots.¹⁹⁵

Τέτοια εργαλεία δίνουν τη δυνατότητα **άμεσης και ασφαλούς επικοινωνίας**, χωρίς την ανάγκη να δοθούν στοιχειά ταυτότητας - κάτι εξαιρετικά κρίσιμο όταν η γυναίκα ζει στον ίδιο χώρο με τον δράστη. Προσφέρουν **έγκυρη πληροφόρηση για τις διαθέσιμες υπηρεσίες**, για τις **νομικές διαδικασίες**, δίνουν τη **δυνατότητα για συλλογή αποδείξεων** και ταυτόχρονα προσφέρουν **συναισθηματική υποστήριξη**, εμψυχώνοντας την επιζώσα, χωρίς κριτική και ενοχοποίηση. Για τον λόγο αυτό, όλο και περισσότερες επιζώσες έμφυλης βίας στρέφονται σε ψηφιακά μέσα, όπως chatbots και εφαρμογές.¹⁹⁶ Για δε το νεανικό κοινό οι εικονικοί βοηθοί είναι προτιμότεροι από τους/τις επαγγελματίες.¹⁹⁷¹⁹⁸

Παραδείγματα περιλαμβάνουν:

- Sophia Chatbot: Προσφέρει ανώνυμη βοήθεια σε επιζώσες ενδοοικογενειακής βίας, επιτρέποντας τη συλλογή πιθανού αποδεικτικού υλικού και πρόσβαση σε πόρους υποστήριξης. Λειτουργεί 24/7, και είναι διαθέσιμο σε 12 γλώσσες. Από τον Δεκέμβριο του 2021, που ξεκίνησε την λειτουργία του, έχει υποστηρίξει πάνω από 12.000 άτομα σε περισσότερες από 20 χώρες.¹⁹⁹
- AinoAid™: Αναπτύχθηκε στην Ισπανία στο πλαίσιο του έργου IMPROVE, συγχρηματοδοτούμενο από την ΕΕ, για την υποστήριξη θυμάτων έμφυλης βίας και τη βελτίωση της ανταπόκρισης των αρχών.²⁰⁰
- Maru chatbot: Αναπτύχθηκε από τη Feminist Internet σε συνεργασία με το Plan International, και τη συμμετοχή νέων ακτιβιστριών από χώρες του Βορρά και του Νότου. Είναι σχεδιασμένο με φεμινιστικά εργαλεία και αρχές, λαμβάνοντας υπόψη τις δυσκολίες πρόσβασης και τους κοινωνικούς αποκλεισμούς που μπορεί να αντιμετωπίζουν οι

¹⁹⁵ Maeng W., Lee J, “Designing and evaluating a chatbot for Survivors of image-base violence”, 2021, σελ.161.

¹⁹⁶ N. Henry, A. Witt & S.Vasil, “A ‘design justice’ approach to developing digital tools for addressing gender-based violence: exploring the possibilities and limits of feminist chatbots”, 2024, σελ.1-2

¹⁹⁷ Η βιβλιογραφία αποκαλύπτει πως συχνά οι άνθρωποι νιώθουν πιο άνετα να αποκαλύπτουν προσωπικές πληροφορίες σε ένα ανώνυμο περιβάλλον που παρέχει το chatbot, παρά σε ανθρώπινη παρουσία. βλ. K. Butterby, N. Lombard, “Developing a chatbot to support victim-survivors who are subjected to domestic abuse considerations and ethical dilemmas”, 2025, Journal of Gender Based Violence, vol9, no. 1, pp.154-5.

¹⁹⁸ K. Butterby, N. Lombard, “Developing a chatbot to support victim-survivors who are subjected to domestic abuse considerations and ethical dilemmas”, 2025, Journal of Gender Based Violence, vol9, no. 1, pp.155-6.

¹⁹⁹ The innovation in politics, “Sophia Chatbot”, διαθέσιμο σε: <https://innovationinpolitics.eu/showroom/project/sophia-chatbot>, [πρόσβαση στις 02/07/2025].

²⁰⁰ IMPROVE, “AinoAid™ Chatbot launching event at Deusto University”, 2024, διαθέσιμο σε: <https://www.improve-horizon.eu/news-1/ainoaid-chatbot-launch-deusto> [πρόσβαση στις 07/07/2025].

χρήστριες.²⁰¹

- ...Little Window Bot, Hello Cass και Sunny στην Αυστραλία, rAlnbow στη Νότια Αφρική. Ο κατάλογος είναι μεγάλος, και διευρύνεται συνεχώς. Επιπλέον, έχουν αναπτυχθεί chatbots εξειδικευμένα όπως το Sunny για γυναίκες με αναπηρία ή το #MetooMaastricht για τη σεξουαλική παρενόχληση και τα Maru, Reiya και Kora για τη διαδικτυακή βία, ενώ υπάρχουν επίσης εργαλεία που απευθύνονται σε θύματα μη συναινετικής πορνογραφίας.

Από τη συγκριτική μελέτη προκύπτει ότι οι ψηφιακοί βοηθοί καλύπτουν μια ευρεία γκάμα λειτουργιών και στόχων, προσαρμοσμένων στις ανάγκες των επιζωσών και τις διαφορετικές μορφές της έμφυλης βίας.²⁰² Μια από τις βασικές λειτουργίες που προσφέρουν οι περισσότεροι ψηφιακοί βοηθοί είναι η **παροχή πληροφόρησης σχετικά με την έμφυλη βία, τα δικαιώματά τους και τις διαθέσιμες υπηρεσίες υποστήριξης**. Μέσα από αυτές τις πληροφορίες, οι χρήστριες μπορούν να αναγνωρίσουν τη βία που υφίστανται, να κατανοήσουν τις επιλογές τους για να ζητήσουν βοήθεια. Οι ψηφιακοί βοηθοί διευκολύνουν την πρόσβαση σε κρίσιμες πληροφορίες, προσφέροντας έναν ασφαλή και ανώνυμο χώρο για την ενημέρωση και την υποστήριξη των θυμάτων, βοηθώντας έτσι να μειωθούν τα εμπόδια που μπορεί να αντιμετωπίζουν στην αναζήτηση βοήθειας. Χαρακτηριστικά παραδείγματα είναι τα Bo, Sunny, SIS BOT, Sophia και You are not alone.

Επιπλέον, ορισμένα chatbots επικεντρώνονται σε στρατηγικές αντιμετώπισης και στην παροχή παραδειγμάτων εμπειριών άλλων επιζωσών, προσφέροντας **ψυχολογική ενδυνάμωση μέσω της αναγνώρισης κοινών βιωμάτων** (Bo, Sunny, Maru και Caretas). Μερικά chatbots προσφέρουν επίσης **συναισθηματική υποστήριξη** και ψυχολογική φροντίδα, όπως το Maru, το οποίο επιπλέον, **εκπαιδεύει τις χρήστριες σε στρατηγικές αυτοφροντίδας**, ενώ το ίδιο και το Hello Cass ενημερώνουν τρίτα πρόσωπα για το πως μπορούν να βοηθήσουν στην πρόληψη ή αντιμετώπιση της βίας. Παράλληλα, το Sunny επιτρέπει την **καταγραφή εμπειριών από την επιζώσα**, προσφέροντας έναν ασφαλή χώρο έκφρασης, ενώ το Sophia Chatbot δίνει τη δυνατότητα **αποθήκευσης πιθανού αποδεικτικού υλικού** με την προστασία κωδικού.²⁰³ Τέλος, μια πιο εξειδικευμένη λειτουργία είναι η **κλήση έκτακτης ανάγκης**, που παρέχει το chatbot Jael.ai, συνδέοντας την επιζώσα με συμβούλους ή υπηρεσίες.

Αναφορικά με τον τρόπο αλληλεπίδρασης, τα περισσότερα από αυτά βασίζονται σε δοσμένους

²⁰¹ Feminist Internet, "How we created global anti-harassment chatbot, Maru", διαθέσιμο σε: <https://feministinternet.medium.com/how-we-created-global-anti-harassment-chatbot-maru-c74a36039537> [πρόσβαση στις 20/08/2025].

²⁰² Maeng, Lee, 2022, σελ. 1–21.

²⁰³ The innovation in politics, "Sophia Chatbot", διαθέσιμο σε: <https://innovationinpolitics.eu/2023/05/23/who-are-the-winners-of-the-innovation-in-politics-awards-2023/>

κανόνες, ενώ λίγα επιτρέπουν ελεύθερη σύνταξη κειμένου (όπως τα Caretas και Maru). Συνολικά, η ποικιλομορφία αυτών των εργαλείων αναδεικνύει τις πολλαπλές ανάγκες των επιζώσων και τη σημασία του προσεκτικού σχεδιασμού ψηφιακών παρεμβάσεων με ευαισθησία, ασφάλεια και πολιτισμική ενσυναίσθηση.

Μετα-ανάλυση δείχνει ότι αντίστοιχα ψηφιακά εργαλεία έχουν θετικά αποτελέσματα σε τομείς όπως ο εκφοβισμός, η κατάχρηση ουσιών και η διακοπή καπνίσματος στην εγκυμοσύνη εφήβων.²⁰⁴ Ειδικότερα, στην έμφυλη βία, τα ψηφιακά εργαλεία υποστηρίζουν αποτελεσματικά τα θύματα, βελτιώνοντας τη βεβαιότητα στις αποφάσεις τους, την ασφαλή συμπεριφορά και την ψυχολογική τους κατάσταση.

Η μελέτη των Maeng και Lee (2022), προέβλεπε τη δημιουργία υβριδικού chatbot που έχει σχεδιαστεί ειδικά για θύματα σεξουαλικής κακοποίησης μέσω εικόνας, το οποίο περιλάμβανε την υποστήριξη των θυμάτων στη σύνταξη καταγγελίας, βοηθώντας τις χρήστριες να διατυπώσουν με σαφήνεια το περιστατικό.²⁰⁵ Οι συμμετέχουσες αξιολόγησαν τη συνομιλία με το υβριδικό chatbot ως πιο συμπονετική και υποστηρικτική σε σχέση με την αναζήτηση πληροφοριών στο διαδίκτυο, αν και όχι σε σχέση με την ανθρώπινη επικοινωνία.²⁰⁶ Ειδικότερα, κρίθηκε θετικά η οργανωμένη δομή της πληροφορίας που παρέχονταν από το chatbot, η οποία ήταν εστιασμένη στην επιζώσα, σε αντίθεση με την αχανή και συχνά αναξιόπιστη πληροφορία που ενδέχεται να προκύψει από μία διαδικτυακή αναζήτηση.

Στο σχεδιασμό συναισθηματικά υποστηρικτικής συνομιλίας, λήφθηκε υπόψη ότι τα θύματα μη συναινετικής πορνογραφίας, λόγω του τραύματος τους, μπορεί να έχουν αρνητική στάση απέναντι στο chatbot, ενώ οι απαντήσεις που αφορούσαν την ψυχολογική υποστήριξη, είχαν προετοιμαστεί από κοινωνικούς επιστήμονες και ψυχολόγους με την κατάλληλη επιστημονική επάρκεια και εμπειρία. Εξαρχής αναφέρεται ρητά ότι η συνομιλία γίνεται με ψηφιακό βοηθό. Επιπλέον, τονίζεται πως το chatbot δεν υποκαθιστά την ανθρώπινη επικοινωνία και, εάν δεν μπορεί να προσφέρει την απαραίτητη στήριξη, παραπέμπει τη χρήστρια σε γραμμές βοήθειας.

Μία αξιοπρόσεκτη κατηγορία αντίστοιχων εφαρμογών, είναι οι φεμινιστικοί ψηφιακοί βοηθοί, οι οποίοι είναι σχεδιασμένοι με την οπτική του φύλου, όπως για παράδειγμα το Maru chatbot. Τα φεμινιστικά chatbots διακρίνονται για την εστίασή τους στις επιζώσες και την εφαρμογή αρχών

---

²⁰⁴ N. Henry, A. Witt & S.Vasil, "A 'design justice' approach to developing digital tools for addressing gender-based violence: exploring the possibilities and limits of feminist chatbots", 2024.

²⁰⁵ Στους περιορισμούς της μελέτης συμπεριλαμβάνεται ότι έγινε με ένα υποθετικό σενάριο, ενώ οι συμμετέχουσες δεν ήταν θύματα σεξουαλικής βίας, γεγονός που περιορίζει την αξιοπιστία των αποτελεσμάτων. βλ. Maeng, Lee, 2022, σελ. 1–21.

²⁰⁶ Στους περιορισμούς της μελέτης συμπεριλαμβάνεται ότι έγινε με ένα υποθετικό σενάριο, ενώ οι συμμετέχουσες δεν ήταν θύματα σεξουαλικής βίας, γεγονός που περιορίζει την αξιοπιστία των αποτελεσμάτων. βλ. Maeng, Lee, 2022, σελ. 1–21.

«δικαιοσύνης στο σχεδιασμό», που προβλέπουν τη συμμετοχή των ίδιων των ωφελούμενων και των κοινοτήτων τους στη διαδικασία του σχεδιασμού τους. Βασικός τους στόχος είναι η δημιουργία ασφαλών τεχνολογικών εργαλείων με διαφανές διαδικασίες, τα οποία παράλληλα προάγουν την αλλαγή των πολιτισμικών αντιλήψεων που συντηρούν τις ανισότητες φύλου. Στο πλαίσιο αυτής της προσέγγισης, το Maru παρέχει συμβουλές για την ασφάλεια στον κυβερνοχώρο, την προστασία προσωπικών δεδομένων, ενώ ταυτόχρονα περιορίζεται σε δομημένες απαντήσεις μέσω κουμπιών (Rule-based), ώστε να μειώνει τους κινδύνους και να προστατεύει τις χρήστριες από δυνητικά επικίνδυνες αλληλεπιδράσεις.²⁰⁷

Συνολικά, οι ψηφιακοί βοηθοί συνδυάζουν τεχνολογική και θεωρητική καινοτομία, παρέχοντας ανώνυμους, ασφαλείς και άμεσα προσβάσιμους τρόπους υποστήριξης, ενώ τα φεμινιστικά chatbots ενισχύουν την πρόσβαση στην πληροφόρηση και την ενδυνάμωση των επιζώσων, συμβάλλοντας στην αντιμετώπιση των κοινωνικών και πολιτισμικών προκαταλήψεων που διακινδυνεύουν τις έμφυλες ανισότητες και τη βία κατά των γυναικών.

Ωστόσο, παρότι τα chatbots για την υποστήριξη επιζώσων έμφυλης βίας δείχνουν υποσχόμενα, η σχετική ερευνά είναι ακόμη περιορισμένη και απαιτείται περαιτέρω μελέτη για την αποτελεσματικότητά τους.²⁰⁸ Επιπλέον, η χρήση τους, όπως και της ΤΝ σε αυτόν τον τομέα, φέρνει και σημαντικές προκλήσεις και κινδύνους που πρέπει να ληφθούν υπόψη, όπως η περιορισμένη συναισθηματική κατανόηση και η ανάγκη συνεχούς ενημέρωσης και συμμετοχικού σχεδιασμού.²⁰⁹ Ακόμη, η ιδιωτικότητα και η αίσθηση ασφάλειας μπορεί να είναι παραπλανητική, αυξάνοντας την επικινδυνότητα όσων τα χρησιμοποιούν.²¹⁰ Οι κίνδυνοι και οι προκλήσεις θα συζητηθούν στο επόμενο κεφάλαιο.

---

²⁰⁷ N. Henry, A. Witt & S.Vasil, 2024.

²⁰⁸ N. Henry, A. Witt & S.Vasil, 2024.

²⁰⁹ N. Henry, A. Witt & S.Vasil, 2024.

²¹⁰ K. Butterby, N. Lombard, "Developing a chatbot to support victim-survivors who are subjected to domestic abuse considerations and ethical dilemmas", 2025, Journal of Gender Based Violence, vol9, no. 1, σελ.155-6.

Κεφάλαιο 6: Ψηφιακοί βοηθοί και Τεχνητή Νοημοσύνη στην υποστήριξη θυμάτων έμφυλης βίας. Κίνδυνοι, Πλαίσιο, Προτάσεις

6.1 Εισαγωγή : Ηθικά διλήμματα από την εφαρμογή της TN

Η Τεχνητή Νοημοσύνη (TN), με τις εντυπωσιακές και διαρκώς εξελισσόμενες δυνατότητές της, αναδεικνύεται σε ένα από τα πιο ισχυρά εργαλεία της εποχής μας. Από την πρόληψη ασθενειών μέχρι την καταπολέμηση της κλιματικής αλλαγής, η TN αξιοποιείται σε πλήθος τομέων, ενώ, όπως παρουσιάστηκε στο προηγούμενο κεφάλαιο τα τελευταία χρόνια, αυξάνεται διαρκώς η χρήση της και στον αγώνα κατά της έμφυλης βίας. Ειδικότερα, οι ψηφιακοί βοηθοί (chatbots), μέσα από διακριτική και ανώνυμη αλληλεπίδραση, βελτιώνουν την προσβασιμότητα των υπηρεσιών, προσφέροντας άμεση υποστήριξη στις επιζώσες και συμβάλλοντας στην ενδυνάμωση και την προστασία τους.

Οι ψηφιακοί βοηθοί συχνά δημιουργούν την ψευδαίσθηση ότι η συνομιλία γίνεται με άνθρωπο. Ακολουθως, μία σειρά από ηθικά διλήμματα γεννιούνται: Κατά πρώτον πρέπει να σκεφτούμε μήπως υπερβάλλουμε για τις δυνατότητες αυτές και στην προσπάθεια να ικανοποιήσουμε τις προσδοκίες μας παραβλέπουμε πολλά ψεγάδια και κινδύνους των συστημάτων TN. Και κατά δεύτερον μήπως καθώς συντελείται η ανθρωποποίηση των μηχανών, συντελείται παράλληλα και μία από-ανθρωποποίηση των ανθρώπων.

Οι υπαρκτές και δυνητικές ικανότητες της TN εγείρουν όχι μόνο θαυμασμό αλλά και ανησυχία: σε ποιο βαθμό μπορούμε να εμπιστευθούμε μια τεχνολογία που είναι ταυτόχρονα πανίσχυρη και αβέβαιη, και που δεν είναι ουδέτερη αλλά διαμορφώνεται μέσα από κοινωνικές, οικονομικές και πολιτικές επιλογές.²¹¹

Για να κατανοήσουμε την τεχνητή νοημοσύνη, θα πρέπει αρχικά να σταθούμε στο πως κατανοούμε την έννοια της νοημοσύνης. Οπωσδήποτε, ως νοημοσύνη αντιλαμβανόμαστε τις ιδιότητες της μάθησης, της κατανόησης της γλώσσας, της αντίληψης, του σχεδιασμού και της επίλυσης προβλημάτων.²¹² Επιχειρώντας να συνοψίσει τα χαρακτηριστικά της ανθρώπινης νοημοσύνης ο Russel, καταλήγει στον εξής ορισμό:

²¹¹ Μήτρου, 2023, σελ. 17.

²¹² Britannica, “Τεχνητή Νοημοσύνη”, διαθέσιμο σε: <https://www.britannica.com/technology/artificial-intelligence> [πρόσβαση στις 02/08/2025].

*“Οι άνθρωποι είναι νοήμονες στον βαθμό που οι πράξεις τους οδηγούν στην επίτευξη των στόχων τους” άρα, αντίστοιχα οι μηχανές θα ήταν νοήμονες “στον βαθμό που οι πράξεις τους οδηγούν στην επίτευξη των στόχων τους”.*²¹³

Όμως, δεδομένου ότι τα συστήματα ΤΝ, είναι μηχανές, δεν έχουν δική τους βούληση, αλλά οι στόχοι τους εξαρτώνται από τους ανθρώπους που τα έχουν δημιουργήσει. Άρα, στον βαθμό που δεν θέλουμε να δημιουργήσουμε ανεξέλεγκτα, αλλά ωφέλιμα συστήματα, θα πρέπει οι στόχοι τους να έχουν καθοριστεί εξ αρχής με γνώμονα ηθικές αρχές, προσδιορίζοντας με σαφήνεια τι επιτρέπεται και τι όχι.

Όπως, επισημαίνει ο Τάσσης, σύμφωνα με τον ηθικό κανόνα του Καντ η ορθή δράση είναι αυτή που επιδιώκει το καλό, *“η πηγή της ορθότητας είναι η καλοσύνη”.*²¹⁴ Με αυτή τη συλλογιστική και εφόσον οι άνθρωποι είναι νοήμονες και έχουν σαν σκοπό το όφελος του κοινωνικού συνόλου, θα έπρεπε να σχεδιάζουν συστήματα ΤΝ που να επιδιώκουν τους δικούς μας, ωφέλιμους στόχους. Με άλλα λόγια, τα συστήματα ΤΝ είναι ωφέλιμα εφόσον και *“στο βαθμό που οι πράξεις τους, οδηγούν στην επίτευξη των στόχων μας”.*²¹⁵

Εάν οι κίνδυνοι για την αλόγιστη χρήση της ΤΝ είναι ήδη υπαρκτοί σήμερα, καθιστώντας απαραίτητη τη ρύθμιση και τον έλεγχο της, πόσο μάλλον η ανθρωπότητα οφείλει να είναι προετοιμασμένη για την μετάβαση σε μία υπερνοημοσύνη η οποία θα εξελίσσεται αυτόνομα και θα είναι εξαιρετικά δύσκολο να ελεγχθεί, αν δεν έχει μπει το πλαίσιο για την ομαλή ανάπτυξη της έγκαιρα. Για αυτό είναι απαραίτητη η συνεχής εξέταση και αξιολόγηση των ηθικών και νομικών κανόνων που τη διέπουν.²¹⁶ Ο ανθρώπινος παράγοντας πρέπει να υπάρχει, λιγότερο ή περισσότερο, σε κάθε στάδιο της ανάπτυξης της ΤΝ, από τον σχεδιασμό μέχρι την εκπαίδευση, την εφαρμογή και την αξιολόγηση τους.²¹⁷

Ερευνητές και ερευνήτριες έχουν επισημάνει μια σειρά από κινδύνους που συνδέονται με τη χρήση εργαλείων ΤΝ, όπως την παροχή λανθασμένων ή ακατάλληλων απαντήσεων λόγω περιορισμένων ή μεροληπτικών δεδομένων, ή την παραβίαση της ιδιωτικότητας λόγω ανεπαρκούς προστασίας των προσωπικών δεδομένων.²¹⁸ Επιπλέον, η αλόγιστη χρήση της ΤΝ μπορεί να ενισχύσει τις κοινωνικές

---

²¹³ S. Russel, “Συμβατή με τον Άνθρωπο; Η Τεχνητή Νοημοσύνη και το πρόβλημα του ελέγχου”, 2021, σελ. 25-26.

²¹⁴ Τάσσης, 2023, σελ 71.

²¹⁵ S. Russel, “Συμβατή με τον Άνθρωπο; Η Τεχνητή Νοημοσύνη και το πρόβλημα του ελέγχου”, 2021, σελ. 28.

²¹⁶ Σ. Τάσσης, “Μπορεί ο Αλγόριθμος να είναι ηθικός;”, σε Λ. Μήτρου(επιμ.), “Μπορεί ο Αλγόριθμος...”, 2023, σελ.41-42.

²¹⁷ Μήτρου, 2023, σελ. 18.

²¹⁸ Α.Ι, Μιχαηλάκη, “Δίκαιο και δεοντολογία σε εφαρμογές Επαυξημένης Πραγματικότητας”, Νομική Βιβλιοθήκη, 2022, σελ. 187-188.

ανισότητες και να συμβάλλει σε περιβαλλοντικές βλάβες μέσω της αυξημένης ενεργειακής κατανάλωσης.²¹⁹

Αυτές οι περιοχές κινδύνου αναδεικνύουν τις πολλαπλές προκλήσεις και τις δυνητικές αρνητικές συνέπειες της ΤΝ, που πρέπει να ληφθούν υπόψη για την ασφαλή και εν τέλει αποτελεσματική χρήση της. Η UN Women έχει τονίσει την ανάγκη υιοθέτησης μέτρων προστασίας ενάντια στη βία που διευκολύνεται από την τεχνολογία, προτείνοντας κατευθυντήριες γραμμές για την ασφαλή ενσωμάτωση των ψηφιακών εργαλείων σε υπηρεσίες υποστήριξης.²²⁰ Σε πρακτικό επίπεδο, έρευνες γύρω από τον σχεδιασμό chatbots για την υποστήριξη θυμάτων ενδοοικογενειακής βίας επισημαίνουν την ανάγκη για προσεκτική ανάπτυξη με βάση αρχές ασφάλειας, διαφάνειας και προσβασιμότητας, καθώς και την αποφυγή πρακτικών που θα μπορούσαν να εκθέσουν τα θύματα σε περαιτέρω κίνδυνο.²²¹

Η UNESCO, το Συμβούλιο της Ευρώπης, όπως και η Ευρωπαϊκή Ένωση, έχουν επισημάνει την ανάγκη για ένα κανονιστικό και ηθικό πλαίσιο που θα διασφαλίζει ότι η ΤΝ αναπτύσσεται με γνώμονα τα ανθρώπινα δικαιώματα, την ισότητα, την προστασία των προσωπικών δεδομένων και την αποφυγή διακρίσεων, συμπεριλαμβανομένων των έμφυλων στερεοτύπων.²²² Πολλώ δε μάλλον, η ενσωμάτωση των νέων τεχνολογιών σε προϊόντα και υπηρεσίες προκαλεί ανησυχίες, λόγω του έντονου ανταγωνισμού και της πίεσης για γρήγορη εμπορική αξιοποίηση που ενδέχεται να οδηγήσουν σε παράκαμψη των απαραίτητων ελέγχων και στην υποτίμηση των κοινωνικών επιπτώσεων της τεχνητής νοημοσύνης.²²³

Τα τελευταία χρόνια, το Συμβούλιο της Ευρώπης έχει αναλάβει πρωταγωνιστικό ρόλο στη θέσπιση ενός διεθνούς πλαισίου για την ηθική και νομική ρύθμιση της τεχνητής νοημοσύνης (ΤΝ), με στόχο τη διασφάλιση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, της δημοκρατίας και του κράτους δικαίου.²²⁴ Το 2024

²¹⁹ I. Amazon-Brown, Q. Tsui, L. Raftree & E. Dartnall, “Using AI Responsibly for Research on Violence Against Women”, 2025. The MERL Tech Initiative and Sexual Violence Research Initiative, σελ. 22-25.

²²⁰ K. Butterby, N. Lombard, “Developing a chatbot to support victim-survivors who are subjected to domestic abuse considerations and ethical dilemmas”, 2025, Journal of Gender Based Violence, vol9, no. 1, σελ.155.

²²¹ Saglama, Rahime Belen, Jason R. C. Nurse, and Lisa Sugiura. “Designing Chatbots to Support Victims and Survivors of Domestic Abuse”. 2024, Cornell University, arXiv preprint arXiv:2402.17393.

²²² Φ. Παναγοπούλου Κουτνατζή, “Τεχνητή νοημοσύνη: Ο δρόμος προς έναν ψηφιακό συνταγματισμό – Μία ηθικο-συνταγματική θεώρηση”, 2023, σελ. 133-139.

²²³ G. Buttarelli, “What do we learn from Machine Learning?”, 2018, διαθέσιμο σε: https://www.edps.europa.eu/press-publications/press-news/blog/what-do-we-learn-machine-learning_en [πρόσβαση στις 26/06/2025].

²²⁴ Το 2019 δημιουργήθηκε η ad hoc Επιτροπή για την Τεχνητή Νοημοσύνη (CAHAI), με αποστολή τη μελέτη της σκοπιμότητας ενός διεθνούς νομικού εργαλείου. Στη συνέχεια, το 2022, η Μόνιμη Επιτροπή για την Τεχνητή Νοημοσύνη (CAI) ανέλαβε τη διαπραγμάτευση και τη σύνταξη του τελικού κειμένου της Σύμβασης-Πλαισίου για την Τεχνητή Νοημοσύνη, τα Ανθρώπινα Δικαιώματα, τη Δημοκρατία και το Κράτος Δικαίου, η οποία εγκρίθηκε στις 17 Μαΐου 2024. Η Σύμβαση αυτή αποτελεί το πρώτο διεθνώς νομικά δεσμευτικό κείμενο για την ΤΝ, θέτοντας ως πυρήνα της τις αξίες του Συμβουλίου της Ευρώπης, βλ. Council of Europe, “THE COUNCIL OF EUROPE & ARTIFICIAL INTELLIGENCE”, 2023.

εγκρίθηκε η **Συμφωνία-Πλαίσιο του Συμβουλίου της Ευρώπης για την Τεχνητή Νοημοσύνη, τα Ανθρώπινα Δικαιώματα, τη Δημοκρατία και το Κράτος Δικαίου**, η οποία υποχρεώνει τα κράτη-μέλη να διασφαλίζουν ότι η ανάπτυξη και χρήση συστημάτων τεχνητής νοημοσύνης συμμορφώνεται με θεμελιώδεις αρχές όπως η ανθρώπινη αξιοπρέπεια, η ισότητα, η διαφάνεια και η λογοδοσία.²²⁵ Παράλληλα, οφείλουν να εγγυώνται το δικαίωμα των πολιτών στην πληροφόρηση, τη δυνατότητα αμφισβήτησης αποφάσεων που λαμβάνονται μέσω ΤΝ, καθώς και την ύπαρξη αποτελεσματικών μηχανισμών προσφυγής και επανόρθωσης.²²⁶ Επιπλέον, απαιτείται να διενεργούν τακτικές αξιολογήσεις κινδύνου και επιπτώσεων των συστημάτων ΤΝ στα ανθρώπινα δικαιώματα και να λαμβάνουν μέτρα πρόληψης ή, εφόσον απαιτείται, απαγόρευσης επικίνδυνων εφαρμογών. Η Συμφωνία αποσκοπεί στη διατήρηση μιας ισορροπίας μεταξύ της προστασίας των θεμελιωδών δικαιωμάτων και της προώθησης της καινοτομίας. Παράλληλα, το Συμβούλιο της Ευρώπης έχει αναπτύξει σειρά συμπληρωματικών δράσεων και ερευνητικών πρωτοβουλιών, με στόχο την πρακτική εφαρμογή και παρακολούθηση των αρχών της Συμφωνίας στην πράξη.

Σε αυτό το πλαίσιο είναι ιδιαίτερα σημαντικό ότι στόχος της ΕΕ ήταν και παραμένει μια “ανθρωποκεντρική ΤΝ”, όπως αποτυπώνεται στις κατευθυντήριες γραμμές δεοντολογίας της επιτροπής εμπειρογνομόνων που συστάθηκε για αυτόν τον σκοπό και στον Κανονισμό (ΕΕ) 2024/1689 για τη θέσπιση εναρμονισμένων κανόνων σχετικά με την τεχνητή νοημοσύνη (Πράξη για την ΤΝ - EU AI Act).

Στην επόμενη ενότητα θα επιχειρηθεί να διερευνηθούν οι κίνδυνοι και οι προκλήσεις από τη χρήση της ΤΝ και ειδικότερα των ψηφιακών βοηθών στην αντιμετώπιση της έμφυλης βίας. Στη συνέχεια, θα παρουσιαστεί το θεσμικό πλαίσιο που διέπει τη χρήση της ΤΝ στην Ευρωπαϊκή Ένωση και στην Ελλάδα, καθώς και προτάσεις για τον ορθό σχεδιασμό ενός ψηφιακού βοηθού για τη στήριξη των θυμάτων έμφυλης βίας, με πλήρη σεβασμό στους περιορισμούς και τις ηθικές αρχές που διέπουν το πεδίο.

6.2 Κίνδυνοι και προκλήσεις

Η αξιοποίηση της ΤΝ προσφέρει σημαντικές δυνατότητες για την αντιμετώπιση της έμφυλης βίας και την ενίσχυση των υποστηρικτικών υπηρεσιών, αλλά ταυτόχρονα ενέχει και σοβαρούς κινδύνους

---

²²⁵ Council of Europe, “*Framework Convention on Artificial Intelligence and Human Rights, Democracy and the Rule of Law*” (CETS No. 225), 2024, διαθέσιμο σε: <https://www.coe.int/en/web/artificial-intelligence>

²²⁶ Council of Europe (2024). “*Framework Convention on Artificial Intelligence and Human Rights, Democracy and the Rule of Law*”, (CETS No. 225), 2024.

που χρήζουν προσεκτικής ανάλυσης και αξιολόγησης. Οι κίνδυνοι αυτοί, είναι κρίσιμο να ληφθούν υπόψη στην ανάπτυξη και εφαρμογή ψηφιακών εργαλείων, όπως τα chatbots για την υποστήριξη των επιζωσών έμφυλης βίας.

Ασφάλεια

Ο βασικός κίνδυνος για τα θύματα έμφυλης βίας που χρησιμοποιούν ένα ψηφιακό βοηθό, αφορά την ασφάλεια της συνομιλίας τους. Για να προστατευτεί η ζωή και η ασφάλεια των γυναικών, το σύστημα πρέπει να εγγυάται την πλήρη ανωνυμία και την προστασία των συνομιλιών της χρήστριας.²²⁷ Ειδικότερα, θα πρέπει να ληφθεί υπόψη η πιθανότητα να μην έχουν την αποκλειστική χρήση της συσκευής τους ή να βρίσκονται υπό την παρακολούθηση του δράστη, που σημαίνει ότι θα πρέπει να υπάρχει πρόβλεψη ώστε μην μπορεί να ιχνηλατηθεί η συνομιλία ή να αποκαλυφθεί η επικοινωνία με το chatbot.²²⁸ Θα πρέπει επίσης να περιλαμβάνει τη δυνατότητα διαγραφής του ιστορικού συνομιλιών, να επιτρέπει δηλαδή στη χρήστρια να διαγράφει αυτόματα όλα τα δεδομένα και τις συνομιλίες της μόλις εξέρχεται από το σύστημα. Επιπλέον, πρέπει να προσφέρεται η επιλογή σύνδεσης με έναν μυστικό κωδικό πρόσβασης για την προστασία από μη εξουσιοδοτημένη πρόσβαση.²²⁹ Οι παραπάνω λειτουργίες είναι κρίσιμες για να διασφαλιστεί ότι η επιζώσα δεν θα γίνει αντιληπτή από τον δράστη και ότι δεν θα διακυβευτεί η ασφάλεια της λόγω της συνομιλίας με της τον ψηφιακό βοηθό.

Ιδιωτικότητα Δεδομένων

Οι τεχνολογικές εταιρείες, συμπεριλαμβανομένων αυτών που αναπτύσσουν εργαλεία τεχνητής νοημοσύνης, συχνά συλλέγουν μεγάλες ποσότητες προσωπικών δεδομένων, γεγονός που δημιουργεί σοβαρές ανησυχίες, ιδίως όταν η χρήση αυτών των δεδομένων δεν είναι πάντα διαφανής ή κατανοητή.²³⁰ Είναι κρίσιμο για τις χρήστριες και τους χρήστες να γνωρίζουν με σαφήνεια πώς χρησιμοποιούνται τα δεδομένα τους, ποιος έχει πρόσβαση σε αυτά και αν ή και πώς αξιοποιούνται στην εκπαίδευση μοντέλων τεχνητής νοημοσύνης. Η έλλειψη διαφάνειας μπορεί να θέσει σε κίνδυνο τις γυναίκες, ειδικά όταν τα δεδομένα τους χρησιμοποιούνται για σκοπούς για τους οποίους δεν έχουν δώσει τη συγκατάθεσή τους ή όταν δεν έχουν ανωνυμοποιηθεί επαρκώς.²³¹ Εάν ο φορέας ή ο πάροχος δεν διαθέτει την απαραίτητη προστασία από κυβερνοεπιθέσεις, ο κίνδυνος αυξάνεται.

---

²²⁷ S. Spencer, C. Masbouni, "Artificial Intelligence in Gender-Based Violence in Emergency Programming: Perils And Potentials", Unicef, 2024, σελ.13.

²²⁸ K. Butterby, N. Lombard, "Developing a chatbot to support victim-survivors who are subjected to domestic abuse considerations and ethical dilemmas", 2025, Journal of Gender Based Violence, vol9, no. 1, σελ.155.

²²⁹ K. Butterby, N. Lombard, 2025, σελ.155.

²³⁰ I. Amazon-Brown, Q. Tsui, L. Raftree & E. Dartnall, «Using AI Responsibly for Research on Violence Against Women», 2025. The MERL Tech Initiative and Sexual Violence Research Initiative, σελ. 23.

²³¹ Amazon-Brown, Tsui, Raftree & Dartnall, 2025, σελ. 23.

Η κατάσταση γίνεται ακόμα πιο περίπλοκη, καθώς νεότερες έρευνες υποδεικνύουν ότι τα μοντέλα τεχνητής νοημοσύνης μπορούν να αναγνωρίσουν εκ νέου άτομα, αντλώντας πληροφορίες ανάμεσα δεδομένα που θεωρούνται ανώνυμα. Το γεγονός αυτό, θέτει σε σοβαρό κίνδυνο την ιδιωτικότητα των χρηστών και ενισχύει τη σημασία της διασφάλισης της προστασίας της ιδιωτικότητας. Δεδομένου ότι οι χρήστες και οι χρήστριες πρέπει να έχουν πλήρη έλεγχο στη συλλογή, χρήση και κοινοποίηση των προσωπικών τους δεδομένων, η ανάγκη για συγκατάθεση με πλήρη γνώση είναι επιτακτική, προκειμένου να μειωθεί ο κίνδυνος εκμετάλλευσης και παραβίασης της ιδιωτικότητας τους.²³²

Αξιοπιστία

Ένα από τα πιο βασικά προβλήματα αφορά την αξιοπιστία των αποτελεσμάτων. Τα μοντέλα ΤΝ είναι σχεδιασμένα να απαντούν με σιγουριά, ακόμη και όταν η απάντηση που δίνουν είναι λάθος - φαινόμενο γνωστό ως "παραισθήσεις" (AI hallucinations). Αυτό σημαίνει ότι οι απαντήσεις τους, ενώ μπορεί να ακούγονται πειστικές, συχνά περιέχουν ψευδή ή επινοημένα στοιχεία. Σε περιπτώσεις που αφορούν την στήριξη θυμάτων βίας ή την ψυχική υγεία, τέτοιες ανακρίβειες μπορεί να προκαλέσουν σοβαρή βλάβη, να οδηγήσουν σε επανατραυματισμό ή να μειώσουν την εμπιστοσύνη στο σύστημα. Σε ακραίες περιπτώσεις, μπορεί να θέσουν σε κίνδυνο ακόμα και τη ζωή της γυναίκας που υφίσταται βία.²³³

Για παράδειγμα, όπως προέκυψε από σχετική έρευνα το 2024, κάποια εργαλεία μεταγλώττισης, όπως το Whisper, αν και κατά το μεγαλύτερο ποσοστό ήταν ακριβή, σε ένα μικρό ποσοστό κατά τη μεταγλώττιση των εγγραφών απέδιδαν φράσεις που ουδέποτε είχαν ειπωθεί, δημιουργούσαν δηλαδή τελείως ψευδείς φράσεις, ιδιαίτερα στις περιπτώσεις που ο λόγος δεν ήταν καθαρός (ασθενείς με ακανόνιστη ομιλία λόγω εγκεφαλικών τραυμάτων ή εγκεφαλικών επεισοδίων).²³⁴ Σε αυτό το πλαίσιο, ένας τομέας που χρειάζεται σημαντικές βελτιώσεις είναι η μετάφραση ώστε να μπορέσει να χρησιμοποιηθεί ηθικά και αποτελεσματικά σε εξειδικευμένα πεδία, όπως η βία κατά των γυναικών. Ιδιαίτερα, σε περιπτώσεις όπου κάποιες γλώσσες στερούνται άμεσων όρων για το σεξ ή τη σεξουαλική βία, και βασίζονται σε ευφημισμούς ή έμμεση γλώσσα.²³⁵ Για τον μετριασμό αυτού του κινδύνου, είναι απαραίτητη η ενεργή συμμετοχή των ωφελούμενων γυναικών στον σχεδιασμό καθώς και στην αξιολόγηση των συστημάτων ΤΝ.

²³² S. Spencer, C. Masbounji, "Artificial Intelligence in Gender-Based Violence in Emergency Programming: Perils And Potentials", Unicef, 2024, p.15.

²³³ Amazon-Brown, Tsui, Raftree & Dartnall, 2025, σελ. 22.

²³⁴ Αν και ανταγωνιστικά συστήματα δεν παρουσίασαν παρόμοιες δυσλειτουργίες, το γεγονός ότι η δομή και τα εκπαιδευτικά δεδομένα του Whisper φαίνεται να σχετίζονται με τα προβλήματα αυτά, εγείρει σοβαρά ηθικά και νομικά ζητήματα. Βλ Koencke, Allison, et al. "Careless Whisper: Speech-To-Text Hallucination Harms." ArXiv (Cornell University), 3 June 2024, <https://doi.org/10.1145/3630106.3658996> .

²³⁵ A. Koencke et al. "Careless Whisper: Speech-To-Text Hallucination Harms." ArXiv (Cornell University), 2024.

Αναπαραγωγή στερεοτύπων

Τα εργαλεία τεχνητής νοημοσύνης ενδέχεται να ενσωματώνουν μεροληψίες από τα δεδομένα εκπαίδευσής τους, γεγονός που μπορεί να οδηγήσει στην αναπαραγωγή στερεοτύπων σχετικά με το φύλο, τη φυλή, τη σεξουαλικότητα, την ηλικία ή την αναπηρία. Ως αποτέλεσμα, αυτά τα εργαλεία μπορεί να υποτιμήσουν τον κίνδυνο για τα θύματα βίας ή να προκαλέσουν δευτερογενή θυματοποίηση στις γυναίκες που απευθύνονται για βοήθεια, εάν δεν σχεδιαστούν με προσοχή και ευαισθησία προς τις πραγματικές τους ανάγκες.²³⁶

Η κυριαρχία ανδρών στον τομέα της ανάπτυξης τεχνολογιών, και ειδικότερα στην Τεχνητή Νοημοσύνη, έχει ως συνέπεια τη διαμόρφωση εργαλείων που συχνά αντικατοπτρίζουν τη δική τους οπτική. Αν και η τεχνολογία θεωρείται ουδέτερη, τα μοντέλα και τα εργαλεία ΤΝ διαμορφώνονται από ανθρώπους με συγκεκριμένες κοινωνικές και πολιτισμικές καταβολές. Η υπόεκπροσώπηση των γυναικών στον τομέα της τεχνολογίας σημαίνει ότι οι φωνές και οι εμπειρίες τους συχνά παραβλέπονται ή υποεκπροσωπούνται.²³⁷ Αυτό έχει σοβαρές συνέπειες, καθώς τα εργαλεία αυτά ενσωματώνουν στερεότυπα και προκαταλήψεις, διαιωνίζοντας τις ανισότητες εξουσίας που υπάρχουν στην κοινωνία. Αυτό δεν περιορίζεται μόνο στην ανάπτυξη των εργαλείων, αλλά και στον τρόπο με τον οποίο αλληλεπιδρούν με τις κοινωνικές και πολιτισμικές ανισότητες, ενισχύοντας τις υπάρχουσες διακρίσεις και αποκλείοντας γυναίκες και άλλες υποεκπροσωπούμενες ομάδες από τη διαδικασία εξέλιξης και χρήσης της τεχνολογίας.²³⁸ Όπως υπογραμμίζεται σε σχετική μελέτη του Συμβουλίου της Ευρώπης, η ΤΝ έχει τη δυνατότητα να προάγει την ισότητα των φύλων, αλλά χωρίς κατάλληλες διασφαλίσεις, αναπαράγει και ενισχύει τις υφιστάμενες ανισότητες (**λογισμικοποίηση της διάκρισης/softwarisation of discrimination**).²³⁹ Η αλγοριθμική μεροληψία είναι συστημική και δεν είναι απλώς μια «δυσλειτουργία», καθώς ανακύπτει σε όλο τον κύκλο ζωής των συστημάτων ΤΝ, συμπεριλαμβανομένης της εισροής δεδομένων και της ανθρώπινης αλληλεπίδρασης.

Για να αποτραπεί η αναπαραγωγή προκαταλήψεων και στερεοτύπων, είναι κρίσιμο να ενσωματωθούν κριτήρια που εξασφαλίζουν ίση πρόσβαση και ίσες ευκαιρίες, ανεξαρτήτως φύλου.²⁴⁰ Ένα επιπλέον και απαραίτητο βήμα είναι η εφαρμογή μιας φεμινιστικής προσέγγισης στον σχεδιασμό και ανάπτυξη της τεχνολογίας.²⁴¹ Η τεχνολογία που απευθύνεται στις γυναίκες

²³⁶ Amazon-Brown, Tsui, Raftree & Dartnall, «Using AI Responsibly for Research on Violence Against Women», 2025, σελ. 22.

²³⁷ Η. Κωστή, «Μπορεί ο Αλγόριθμος να είναι δίκαιος; Ο αλγόριθμος και ο λευκός άντρας. Προκαταλήψεις στην Τεχνητή Νοημοσύνη», σε Λ. Μήτρου(επιμ.), «Μπορεί ο Αλγόριθμος...», 2023, σελ.107.

²³⁸ S. Spencer, C. Masbouni, «Artificial Intelligence in Gender-Based Violence in Emergency Programming: Perils And Potentials», Unicef, 2024, σελ. 17.

²³⁹ Η μελέτη εκπονήθηκε από την Επιτροπή Ισότητας των Φύλων (GEC) και τη Διευθύνουσα Επιτροπή για την Καταπολέμηση των Διακρίσεων (CDADI), Gender Equality Commission (GEC) and the Steering Committee on Anti-Discrimination, Diversity and Inclusion (CDADI). Βλ. I. Bartoledi, R. Xenidis, Council of Europe, 2023.

²⁴⁰ S. Spencer, C. Masbouni, 2024, σελ. 17.

²⁴¹ Sasha Costanza-Chock, Design Practices. In: Feminist AI. Edited by: Jude Browne, Stephen Cave, Eleanor

είναι απαραίτητο να ενσωματώνει τη γυναικεία οπτική καθ' όλη τη διάρκεια του σχεδιασμού της, προκειμένου να ανταποκρίνεται αποτελεσματικά στις ανάγκες τους. Αυτό σημαίνει ότι οι γυναίκες πρέπει να έχουν κεντρικό ρόλο στη διαδικασία ανάπτυξης τεχνολογικών εργαλείων, εξασφαλίζοντας ότι δεν θα αναπαράγουν, αλλά θα καταπολεμούν τις υπάρχουσες ανισότητες και προκαταλήψεις. Η Μελέτη του Συμβουλίου της Ευρώπης προτείνει τη μετάβαση από τον εκ των υστέρων έλεγχο (ex-post) σε μια προληπτική, πολυδιάστατη προσέγγιση βασισμένη στα ανθρώπινα δικαιώματα, δίνοντας έμφαση στις θετικές υποχρεώσεις και τη θετική δράση για την αντιμετώπιση των διακρίσεων.²⁴²

Με την εφαρμογή αξιών κοινωνικής δικαιοσύνης, ισότητας και αποδοχής της πολυμορφίας, η τεχνολογία μπορεί να προσφέρει ουσιαστική υποστήριξη, αποφεύγοντας τα στερεότυπα που συνήθως ενσωματώνονται σε συστήματα που αναπτύσσονται χωρίς την κατάλληλη γυναικεία συμμετοχή. Έτσι, μπορεί να δημιουργηθεί ένα περιβάλλον ασφαλές και υποστηρικτικό, που δεν ενισχύει τις διακρίσεις, αλλά συνεισφέρει στην κοινωνική αλλαγή και στην επίτευξη ίσων ευκαιριών για όλους και όλες.

Έλλειψη συμμετοχής και συμπερίληψης

Άμεσα συνδεδεμένη με τους παραπάνω κινδύνους, είναι η έλλειψη συμμετοχής και συμπερίληψης στον σχεδιασμό και την αξιολόγηση των εργαλείων ΤΝ.²⁴³ Πολύ συχνά, τα μοντέλα αυτά αναπτύσσονται χωρίς τη συμμετοχή εκείνων που επηρεάζονται περισσότερο από τη χρήση τους, στη συγκεκριμένη περίπτωση τις επιζώσες έμφυλης βίας, καθώς και γυναίκες με αναπηρία, ομοφυλόφιλες, μετανάστριες ή πρόσφυγες, γυναίκες ρομά, καθώς και γυναίκες από εθνοτικές ή θρησκευτικές μειονότητες.²⁴⁴ Ως αποτέλεσμα, οι αποφάσεις και οι απαντήσεις τους αποτυγχάνουν να ανταποκριθούν στις πραγματικές ανάγκες των κοινοτήτων, διαιωνίζοντας τον τεχνολογικό αποκλεισμό και την κοινωνική αορατότητα.

Επιπλέον, συχνά, προκειμένου να επιτευχθεί οικονομία κλίμακας και ταχύτητα στην ανάπτυξη εργαλείων παραλείπεται η συμμετοχή επαρκούς αριθμού ειδικών ή ενδιαφερομένων. Ωστόσο, **δεν αρκεί το μοντέλο να είναι τεχνικά σωστό, πρέπει να έχει σχεδιαστεί με βάση το συγκεκριμένο πλαίσιο, στην προκειμένη περίπτωση το βίωμα των γυναικών θυμάτων βίας.** Όταν τα μοντέλα βασίζονται σε παγκόσμια δεδομένα, συχνά δεν λαμβάνουν υπόψη τις τοπικές ή πολιτισμικές

Drage, and Kerry McLnerney, Oxford University Press, 2023.

²⁴² Gender Equality Commission (GEC) and the Steering Committee on Anti-Discrimination, Diversity and Inclusion (CDADI), 2023.

²⁴³ Amazon-Brown, Tsui , Raftree & Dartnall, «Using AI Responsibly for Research on Violence Against Women», 2025 , σελ. 24.

²⁴⁴ Sasha Costanza-Chock, «Design Practices», σε «Feminist AI», επιμέλεια: Jude Browne, Stephen Cave, Eleanor Drage, and Kerry McLnerney, Oxford University Press.2023. DOI: 10.1093/oso/9780192889898.003.0021.

ιδιαιτερότητες των χρηστριών, κάτι που μπορεί να οδηγήσει σε απαντήσεις που είναι είτε αδιάφορες είτε προσβλητικές και βλαπτικές, αγνοώντας γλωσσικές, κοινωνικές ή πολιτισμικές αποχρώσεις.²⁴⁵ Συμπερασματικά, η ενίσχυση της διαβούλευσης με τις κοινότητες και η συμμετοχή στο σχεδιασμό οδηγεί στην καλύτερη κατανόηση και άρα στην αποδοχή του εργαλείου και την αποτελεσματική χρήση του.²⁴⁶

Έλλειψη διαφάνειας και αναπαραγωγιμότητας

Η κριτική για την έλλειψη διαφάνειας και αναπαραγωγιμότητας στα μοντέλα τεχνητής νοημοσύνης (TN) έχει επανειλημμένα τεθεί, αλλά γίνεται ιδιαίτερα κρίσιμη όταν αυτά τα εργαλεία χρησιμοποιούνται σε ευαίσθητα πεδία, όπως η βία κατά των γυναικών.²⁴⁷ Όταν τα μοντέλα TN, που συχνά λειτουργούν ως «μαύρα κουτιά», στερούνται διαφάνειας, καθίσταται αδύνατη η επαλήθευση των αποτελεσμάτων τους και τίθεται σε κίνδυνο η επιστημονική ακεραιότητα και αξιοπιστία τους. Επιπλέον όταν η αναπαραγωγιμότητα των αποτελεσμάτων είναι αμφίβολη, μπορεί να υπάρχουν σοβαρές συνέπειες για την ασφάλεια των ευάλωτων ομάδων.

Όταν τέτοια εργαλεία χρησιμοποιούνται σε κρίσιμες εφαρμογές, όπως η υποστήριξη θυμάτων βίας, η έλλειψη επαρκούς ελέγχου και διαφάνειας μπορεί να αποβεί επικίνδυνη. Επομένως, είναι απαραίτητο να υπάρξει μια συστηματική αλλαγή στον τρόπο ανάπτυξης και λειτουργίας αυτών των συστημάτων, ώστε να διασφαλιστεί η ασφάλεια, η αξιοπιστία και η επιστημονική ακεραιότητα σε τόσο ευαίσθητους τομείς.

Δικαιώματα Εργαζομένων

Τα μοντέλα TN απαιτούν ανθρώπινη εργασία στο στάδιο προετοιμασίας και αξιολόγησης των δεδομένων, κάτι που συχνά συνδέεται με επαναλαμβανόμενη, χαμηλά αμειβόμενη εργασία που μπορεί να οδηγήσει στην σωματική εξουθένωση και στην ψυχική εξάντληση. Για την αποφυγή αυτού του κινδύνου θα πρέπει να λαμβάνονται σοβαρά υπόψη οι εργασιακές συνθήκες και η ψυχική υγεία των εργαζομένων, καθώς και οι κοινωνικές επιπτώσεις του τρόπου με τον οποίο αναπτύσσονται και χρησιμοποιούνται αυτά τα εργαλεία

Επιπλέον, η ενσωμάτωση των μοντέλων τεχνητής νοημοσύνης στις υπηρεσίες για τα θύματα βίας κατά των γυναικών ενδέχεται να έχει σοβαρές συνέπειες για τις θέσεις εργασίας, όπως τη μείωση των διαχειριστών και των διοικητικών υπαλλήλων. Όμως, ο κίνδυνος δεν περιορίζεται μόνο εκεί.

---

²⁴⁵ Amazon-Brown, Tsui , Raftree & Dartnall, “Using AI Responsibly for Research on Violence Against Women”, 2025, σελ. 24.

²⁴⁶ S. Spencer, C. Masbouni, “Artificial Intelligence in Gender-Based Violence in Emergency Programming: Perils And Potentials”, Unicef, 2024, σελ. 15.

²⁴⁷ Amazon-Brown, Tsui , Raftree & Dartnall, “Using AI Responsibly for Research on Violence Against Women”, 2025, σελ. 24.

Είναι η πιθανόν, λόγω έλλειψης πόρων, να υποστηριχτεί πως τα εργαλεία ΤΝ μπορούν να αντικαταστήσουν τον ρόλο των εξειδικευμένων συμβούλων ψυχολογικής, κοινωνικής και νομικής στήριξης. Αν και τα chatbots μπορεί να προσφέρουν υποστήριξη σε επίπεδο πληροφόρησης ή συμβουλών, η πλήρης αντικατάσταση του ανθρώπινου παράγοντα σε τόσο ευαίσθητα θέματα ενδέχεται να οδηγήσει σε ανεπαρκείς υπηρεσίες ή να γίνει επικίνδυνη καθώς δεν μπορούν να κατανοήσουν πλήρως τις συναισθηματικές ανάγκες ή τις πολιτισμικές και κοινωνικές διαστάσεις των θυμάτων βίας.

Επιπλέον, η έλλειψη διαφάνειας σχετικά με τις συνθήκες εργασίας των ατόμων που προετοιμάζουν τα δεδομένα, καθώς και η αδιαφορία για τις εργασιακές τους συνθήκες, μπορεί να αναπαράγει κακοποιητικές συνθήκες και να υπονομεύσει την εμπιστοσύνη των τοπικών κοινοτήτων στην ΤΝ. Είναι κρίσιμο να διασφαλίσουμε ότι η ανάπτυξη και εφαρμογή τέτοιων εργαλείων γίνεται με τη συμμετοχή ανθρώπων που κατανοούν τις πραγματικές ανάγκες των θυμάτων και να τηρούνται οι ανθρωπιστικές αξίες στην υποστήριξή τους.²⁴⁸

Ανισότητες - Υποβάθμιση του Περιβάλλοντος²⁴⁹

Η χρήση εργαλείων ΤΝ, παρά τις δυνατότητες που προσφέρει, ενδέχεται να ενισχύσει τις υπάρχουσες κοινωνικές ανισότητες με πολλούς τρόπους. Αν τα μοντέλα ΤΝ επικεντρωθούν μόνο σε κυρίαρχες γλώσσες ή περιορισμένα δεδομένα, αυτό μπορεί να δημιουργήσει χάσμα στην πρόσβαση και στη δυνατότητα χρήσης αυτών των εργαλείων σε άλλες περιοχές ή σε πληθυσμούς που δεν έχουν την ίδια πρόσβαση στην τεχνολογία. Η διαφορά αυτή μπορεί να εντείνει τις ανισότητες μεταξύ αναπτυγμένων και αναπτυσσόμενων περιοχών.²⁵⁰

Επιπλέον, η αυξημένη χρήση των εργαλείων ΤΝ απαιτεί τεράστιους πόρους, όχι μόνο σε επίπεδο υποδομών αλλά και ενέργειας, με αποτέλεσμα μεγαλύτερη ενεργειακή κατανάλωση και παραγωγή ηλεκτρονικών αποβλήτων. Αυτή η οικολογική επιβάρυνση γίνεται ακόμη πιο ανησυχητική όταν συνυπολογίσουμε τις συνέπειες της κλιματικής αλλαγής. Οι φυσικές καταστροφές και οι μετακινήσεις πληθυσμών λόγω κλιματικών φαινομένων μπορούν να εντείνουν τις κοινωνικές εντάσεις, με έμμεση συνέπεια την αύξηση των περιστατικών βίας κατά των γυναικών. Επιπλέον, οι κλιματικές κρίσεις ενδέχεται να αποσπάσουν πόρους από τις προσπάθειες για τη στήριξη των θυμάτων βίας, ενώ παράλληλα περιορίζουν την πρόσβαση σε πληθυσμούς που πλήττονται από τις

---

²⁴⁸ Amazon-Brown, I., Tsui, Q., Raftree, L & Dartnall, EU, 2025 "Using AI Responsibly for Research on Violence Against Women. The MERL Tech Initiative and Sexual Violence Research Initiative". σελ. 24 και S. Spencer, C. Masbouni, "Artificial Intelligence in Gender-Based Violence in Emergency Programming: Perils And Potentials", Unicef, 2024, σελ.17.

²⁴⁹ Amazon-Brown, I., Tsui, Q., Raftree, L & Dartnall, E. σελ. 25.

²⁵⁰ Amazon-Brown, Tsui, Raftree & Dartnall, «Using AI Responsibly for Research on Violence Against Women», 2025, σελ. 25.

φυσικές καταστροφές, καθιστώντας τη συλλογή δεδομένων και την έρευνα ακόμη πιο δύσκολη.²⁵¹

Τέλος, η εξάρτηση από μεγάλες εταιρείες τεχνολογίας, κυρίως από τον Παγκόσμιο Βορρά, ενδέχεται να δημιουργήσει μια ακόμη μεγαλύτερη ανισότητα, καθώς οι λύσεις που προσφέρονται δεν ανταποκρίνονται πάντα στις ιδιαίτερες ανάγκες των τοπικών κοινοτήτων και των πληθυσμών που πλήττονται περισσότερο. Αυτό μπορεί να διευρύνει το χάσμα μεταξύ αναπτυγμένων και αναπτυσσόμενων περιοχών και να μειώσει την αποτελεσματικότητα των ψηφιακών λύσεων που προορίζονται για την καταπολέμηση της βίας κατά των γυναικών.²⁵²

Απανθρωποποίηση²⁵³

Η αντικατάσταση ανθρώπινων διαδικασιών από την τεχνητή νοημοσύνη, ιδιαίτερα σε τομείς όπου η ανθρώπινη επαφή, η ενσυναίσθηση και η συναισθηματική σύνδεση παίζουν κρίσιμο ρόλο, απαιτεί ιδιαίτερη προσοχή και σύνεση, ειδάλλως μπορεί να οδηγήσει σε απώλεια των άυλων αλλά θεμελιωδών ποιοτικών στοιχείων που διαμορφώνουν την ανθρώπινη εμπειρία και αντίληψη.²⁵⁴ Η ανθρώπινη παρουσία δεν είναι μόνο θέμα πρακτικής υποστήριξης, αλλά και βαθιάς συναισθηματικής ασφάλειας. Ένα chatbot, όσο εξελιγμένο κι αν είναι, μπορεί να μην αντιλαμβάνεται τις αποχρώσεις ή τη σοβαρότητα της βοήθειας που απαιτείται. Επιπλέον, δεν μπορεί να προσφέρει (ακόμη) τον τόνο φωνής, τη σιωπή, την απαραίτητη σύνδεση που θα στηρίξει και θα "κρατήσει" την επιζώσα έμφυλης βίας σε μία κατάσταση στιγμής κρίσης. Αντί για βοήθεια, μπορεί να προκαλέσει αίσθημα εγκατάλειψης ή επανατραυματισμού.²⁵⁵

Στο σημείο αυτό πρέπει να επισημανθεί, πως βασική αρχή της συμβουλευτικής είναι η ισοτιμία μεταξύ συμβούλου και συμβουλευόμενης.²⁵⁶ Οποσδήποτε, η γυναίκα δεν θα πρέπει να ετεροκαθορίζεται από ψηφιακούς βοηθούς, οι οποίοι αν και προσφέρουν πληροφόρηση και υποστήριξη, δεν μπορούν να υποκαταστήσουν τη διαδικασία ενδυνάμωσης, ούτε την προσωπική ανθρώπινη επαφή με εξειδικευμένους συμβούλους. Ιδιαίτερα στην αντιμετώπιση της έμφυλης βίας, η τεχνητή νοημοσύνη πρέπει να χρησιμοποιείται για να διευκολύνει και όχι να επιχειρεί να υπερ-αυτοματοποιήσει κοινωνικά και συναισθηματικά ευαίσθητες διαδικασίες. Εν τέλει, η ΤΝ πρέπει να ενισχύει τον άνθρωπο, όχι να τον υποκαθιστά, διατηρώντας την ανθρώπινη κρίση και την

---

²⁵¹ Amazon-Brown, Tsui , Raftree & Dartnall, «Using AI Responsibly for Research on Violence Against Women», 2025, σελ. 25.

²⁵² S. Spencer, C. Masbouni, "Artificial Intelligence in Gender-Based Violence in Emergency Programming: Perils And Potentials", Unicef, 2024, σελ. 16.

²⁵³ Amazon-Brown, Tsui , Raftree & Dartnall, «Using AI Responsibly for Research on Violence Against Women», 2025, σελ. 23.

²⁵⁴ Amazon-Brown, Tsui , Raftree & Dartnall, «Using AI Responsibly for Research on Violence Against Women», 2025, σελ. 23.

²⁵⁵ Amazon-Brown, Tsui , Raftree & Dartnall, «Using AI Responsibly for Research on Violence Against Women“», 2025, σελ. 23.

²⁵⁶ Γενική Γραμματεία Ισότητας των Φύλων, "Βία κατά των γυναικών - Οδηγός Συμβουλευτικής για τη βία", 2017, σελ. 222.

ηθική χρήση της τεχνολογίας συνεχώς στο επίκεντρο, σε κάθε βήμα της διαδικασίας.

6.3 Ενσωματώνοντας τις νέες τεχνολογίες για την αντιμετώπιση έμφυλης βίας - Θεσμικό πλαίσιο

Ευρωπαϊκή Ένωση

Η Ευρωπαϊκή Ένωση έχει προχωρήσει σε σημαντικές πολιτικές και νομοθετικές πρωτοβουλίες για την αντιμετώπιση της έμφυλης και ψηφιακής βίας.²⁵⁷ Η Στρατηγική για την Ισότητα των Φύλων 2020-2025 και η προσχώρηση της ΕΕ στη Σύμβαση της Κωνσταντινούπολης ενίσχυσαν τη δέσμευση της Ένωσης να τερματίσει κάθε μορφή βίας κατά των γυναικών, συμπεριλαμβανομένων των νέων μορφών κυβερνοβίας. Επιπλέον, ο **Κανονισμός (ΕΕ) 2022/2065** για τις Ψηφιακές Υπηρεσίες (**Digital Services Act - DSA/Πράξη για τις ψηφιακές υπηρεσίες**), σε ισχύ από το 2024, επέβαλλε υποχρεώσεις στις ψηφιακές πλατφόρμες, ώστε να διασφαλίζουν ένα ασφαλέστερο ψηφιακό περιβάλλον.²⁵⁸

Σε εφαρμογή της Πράξης για τις Ψηφιακές Υπηρεσίες (Digital Services Act - DSA), οι μεγάλες πλατφόρμες κοινωνικής δικτύωσης (όπως Facebook, Instagram, TikTok, X κ.ά.) υποχρεούνται να εφαρμόζουν μηχανισμούς εντοπισμού και αφαίρεσης παράνομου και επιβλαβούς περιεχομένου, στοχεύοντας στη διασφάλιση ενός ασφαλούς ψηφιακού περιβάλλοντος για όλους τους χρήστες και τις χρήστριες, και ιδιαίτερα για τις γυναίκες και τα κορίτσια. Στο πλαίσιο αυτό, πολλές πλατφόρμες έχουν αναπτύξει και εφαρμόζουν αλγορίθμους τεχνητής νοημοσύνης και συστήματα αυτόματης αναγνώρισης περιεχομένου, που εντοπίζουν και απομακρύνουν ή περιορίζουν μορφές έμφυλης και σεξουαλικής βίας στο διαδίκτυο, όπως κυβερνο-παρακολούθηση (cyberstalking), κυβερνοπαρενόχληση και κακοποιητικά μηνύματα, μη συναινετική διάδοση οπτικοακουστικού υλικού (γνωστό και ως "revenge porn"), μισογυνικό, σεξιστικό ή απειλητικό περιεχόμενο.

Παράλληλα, η **Οδηγία (ΕΕ) 2024/1385** για την καταπολέμηση της βίας κατά των γυναικών και της ενδοοικογενειακής βίας, ενίσχυσε την ποινική αντιμετώπιση αυτών των μορφών κυβερνοβίας, υποχρεώνοντας τα κράτη μέλη να τις ποινικοποιήσουν και παράλληλα να διασφαλίσουν την υποστήριξη των θυμάτων με υπηρεσίες *“εύκολα προσβάσιμες και άμεσα διαθέσιμες, μεταξύ*

²⁵⁷ Βλ. Κεφάλαιο 3: Θεσμικό πλαίσιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης για την βία κατά των Γυναικών και την Ισότητα των Φύλων.

²⁵⁸ Κανονισμός (ΕΕ) 2022/2065 της 19ης Οκτωβρίου 2022 σχετικά με την ενιαία αγορά ψηφιακών υπηρεσιών και την τροποποίηση της οδηγίας 2000/31/ΕΚ (πράξη για τις ψηφιακές υπηρεσίες), (L 277/1, 27.10.2022).

άλλων διαδικτυακά ή με άλλα κατάλληλα μέσα όπως οι ΤΠΕ” (άρθρο 25).

Το διαδίκτυο, ενώ έχει προσφέρει αμέτρητες δυνατότητες για επικοινωνία και πρόσβαση στην πληροφορία, παραμένει εξαιρετικά προβληματικό ως προς την ασφάλεια και την ένταξη, ιδιαίτερα για γυναίκες και άλλες ευάλωτες ομάδες. Πίσω από την ψευδο-ανωνυμία και την περιορισμένη ευθύνη, η κυβερνοβία έχει γίνει μια μορφή βίας που διασπείρεται ελεύθερα, επιβαρύνοντας τη δημόσια ζωή και προκαλώντας σοβαρές επιπτώσεις στην ψυχική υγεία, την ασφάλεια και την κοινωνική ευημερία των γυναικών.

Στο πλαίσιο αυτό, οι πρόσφατες νομοθετικές εξελίξεις, όπως η ενσωμάτωση των διατάξεων της Σύμβασης της Κωνσταντινούπολης και της Στρατηγικής Ισότητας των Φύλων της ΕΕ (2020-2025), αποτελούν σημαντικά βήματα για την προστασία των γυναικών και την προώθηση ενός πιο ασφαλούς και δίκαιου ψηφιακού περιβάλλοντος. Περαιτέρω, μέσω της Πράξης για τις Ψηφιακές Υπηρεσίες και της οδηγίας 2024/1385/ΕΕ, η ΕΕ αναγνωρίζει τη φύση της κυβερνοβίας ως σημαντικό ζήτημα που απειλεί την ισότητα των φύλων, και ενσωματώνει μηχανισμούς για την αποτροπή της, την ποινικοποίηση των εγκλημάτων που σχετίζονται με την ηλεκτρονική βία, και την υποστήριξη των θυμάτων.

Για να εξασφαλιστεί ότι αυτές οι νομοθετικές εξελίξεις θα είναι αποτελεσματικές, απαιτείται ενίσχυση της εφαρμογής τους, καθώς και μια πιο συντονισμένη προσπάθεια μεταξύ των κρατών, των τεχνολογικών εταιρειών και της κοινωνίας των πολιτών για τη δημιουργία ενός ασφαλούς ψηφιακού χώρου που σέβεται τα δικαιώματα των γυναικών.

Οι ψηφιακές πλατφόρμες στην ΕΕ κινούνται σε μεγάλο βαθμό προς συμμόρφωση με τον DSA, δημοσιεύοντας ή προετοιμάζοντας εκθέσεις διαφάνειας για θέματα διαχείρισης, ασφάλειας και νομικών αιτημάτων. Εντούτοις, πολλές δεν παρέχουν ακόμη πλήρη στοιχεία για τον χρόνο απόκρισης σε παραβατικό περιεχόμενο, το ποσοστό του σε σχέση με το σύνολο και τις κυρώσεις που επιβάλλουν στους/τις χρήστες/τριες.²⁵⁹

Συμπληρωματικά, ο νέος Κανονισμός **Κανονισμός (ΕΕ) 2024/1689** για την Τεχνητή Νοημοσύνη (AI Act) ορίζει το «σύστημα ΤΝ» ως εξής: «το μηχανικό σύστημα που έχει σχεδιαστεί για να λειτουργεί με διαφορετικά επίπεδα αυτονομίας και μπορεί να παρουσιάζει προσαρμοστικότητα μετά την εφαρμογή του και το οποίο, για ρητούς ή σιωπηρούς στόχους, συνάγει, από τα στοιχεία εισόδου που λαμβάνει, πώς να παράγει στοιχεία εξόδου, όπως προβλέψεις, περιεχόμενο, συστάσεις ή αποφάσεις που μπορούν να επηρεάσουν υλικά ή εικονικά περιβάλλοντα» (Άρθρο 3).

²⁵⁹

EIGE, “Tackling cyber violence against women and girls: The role of digital platforms”, 2025, σελ. 9-10.

Ο Κανονισμός (AI Act) δεν περιλαμβάνει κριτήρια ή υποχρεώσεις για πλατφόρμες/εφαρμογές που να προστατεύουν άμεσα ή έμμεσα από έμφυλη βία. Οι προστασίες του εστιάζονται περισσότερο σε γενικές αρχές διαφάνειας, μη-διακρίσεων και απαγορευμένες πρακτικές TN, αλλά δεν εξειδικεύονται στο φύλο ή τη σεξουαλική βία. Προβλέπει απαγορεύσεις αυξημένων κινδύνων, όπως τεχνικές με υπνωτιστικό χαρακτήρα ή χειραγώγηση που υπονομεύουν τη συνειδητή βούληση, εξατομικευμένη καταγραφή ή αξιολόγηση κοινωνι/κής συμπεριφοράς (social scoring), χωρίς δικαιολογημένα κριτήρια και χρήση αναγνώρισης έκφρασης προσώπου, συναισθηματικής ανάλυσης ή βιομετρικής ταξινόμησης που μπορεί να οδηγήσει σε διακρίσεις. Περαιτέρω, προβλέπει την υποχρέωση διενέργειας **Εκτίμησης Επιπτώσεων Θεμελιωδών Δικαιωμάτων** για τους φορείς εφαρμογής Συστημάτων TN Υψηλού Κινδύνου, όπως θα ήταν ένας ψηφιακός βοηθός που απευθύνεται σε επιζώσες έμφυλης βίας (άρθρο 27).

Η Πράξη για τις Ψηφιακές Υπηρεσίες (DSA) και ο AI Act της ΕΕ αποτελούν δύο σημαντικά νομοθετικά εργαλεία που επιχειρούν να ρυθμίσουν τη χρήση της τεχνολογίας στον ψηφιακό χώρο. Ωστόσο, παρατηρούνται σημαντικές διαφορές στον τρόπο που αντιμετωπίζουν την έμφυλη βία και τις διακρίσεις, οι οποίες επηρεάζουν τις γυναίκες και άλλες ευάλωτες ομάδες.

Ο **DSA** εισάγει συγκεκριμένες υποχρεώσεις για τις ψηφιακές πλατφόρμες, όπως η υποχρέωση να αντιμετωπίζουν τους συστημικούς κινδύνους που συνδέονται με την έμφυλη βία, ενσωματώνοντας κανόνες για την προώθηση της ισότητας φύλων και την αποτροπή βίας. Οι πλατφόρμες καλούνται να αναγνωρίσουν και να εμποδίσουν τα φαινόμενα της έμφυλης βίας και της παρενόχλησης στον ψηφιακό χώρο, δίνοντας έμφαση στη δημιουργία ασφαλέστερων διαδικτυακών περιβαλλόντων για τις γυναίκες.

Αντίθετα, ο **AI Act**, παρά την καινοτομία του, παραμένει ασαφής όσον αφορά τη διαχείριση των έμφυλων διακρίσεων και δεν ενσωματώνει επαρκώς τη διάσταση του φύλου. Αν και έχει ως στόχο να εξασφαλίσει τη διαφάνεια και την ασφάλεια στη χρήση της τεχνητής νοημοσύνης, δεν περιλαμβάνει ρητούς κανόνες για την αποτροπή της έμφυλης μεροληψίας στα συστήματα TN, κάτι που αφήνει κενά στην προστασία των γυναικών, ιδιαίτερα στον τομέα της βίας κατά των γυναικών και των σεξουαλικών παραβιάσεων.

Εάν τα τρία εργαλεία - **DSA**, **AI Act** και η **Οδηγία για την έμφυλη βία** - συνεργαστούν και συνδυαστούν, μπορούν να σχηματίσουν ένα ολοκληρωμένο νομικό πλαίσιο που να καλύπτει όχι μόνο την ψηφιακή ασφάλεια, αλλά και την προστασία των δικαιωμάτων των γυναικών στον ψηφιακό κόσμο. Το συντονισμένο αυτό νομικό πλαίσιο θα μπορούσε να αντιμετωπίσει τις προκλήσεις που προκύπτουν από τις νέες τεχνολογίες, να προωθήσει την ισότητα των φύλων και να διασφαλίσει την προστασία των θυμάτων έμφυλης βίας, ενσωματώνοντας, παράλληλα, τη

διάσταση του φύλου σε κάθε στάδιο ανάπτυξης και εφαρμογής των τεχνολογικών εργαλείων.

Ελλάδα

Ο **Νόμος 5099/2024** εφαρμόζει στην Ελλάδα τον Κανονισμό DSA (ΕΕ) 2022/2065 για τις ψηφιακές υπηρεσίες. Προβλέπει αυξημένες υποχρεώσεις για τις διαδικτυακές πλατφόρμες, με στόχο την ασφάλεια των χρηστών και χρηστριών και την αφαίρεση επιβλαβούς περιεχομένου. Ενισχύει την προστασία από μορφές ψηφιακής έμφυλης βίας, όπως η κυβερνο-παρακολούθηση, η διαδικτυακή παρενόχληση και η εκδικητική πορνογραφία.²⁶⁰

Είχε προηγηθεί ο **Νόμος 4961/2022** για τις αναδυόμενες τεχνολογίες πληροφορικής.²⁶¹ Ο νόμος θέσπισε υποχρεώσεις για τη χρήση τεχνητής νοημοσύνης (TN), την ασφάλεια στο διαδίκτυο και τις "έξυπνες" συσκευές. Δημόσιοι και ιδιωτικοί φορείς που χρησιμοποιούν TN οφείλουν να τηρούν μητρώο συστημάτων, να ενημερώνουν εργαζόμενους και πολίτες για τη χρήση της, καθώς και να διασφαλίζουν τη διαφάνεια και την προστασία προσωπικών δεδομένων. Παράλληλα, εισήγαγε κανόνες για την κυβερνοασφάλεια σε κρίσιμες υποδομές, με τον ορισμό ειδικών συντονιστών ασφαλείας. Επίσης προβλέπει την υποχρέωση των δημόσιων φορέων να εκπονήσουν **αλγοριθμική εκτίμηση αντιτύπου**, εφόσον επιθυμούν να χρησιμοποιήσουν σύστημα TN.

Επιπλέον, ο νόμος θέτει τεχνικές και νομικές υποχρεώσεις στους κατασκευαστές και εισαγωγείς έξυπνων συσκευών (IoT), όπως δήλωση συμμόρφωσης και μέτρα ασφαλείας. Η Εθνική Αρχή Κυβερνοασφάλειας έχει την αρμοδιότητα εποπτείας, ελέγχου και διαχείρισης περιστατικών, ενισχύοντας την πρόληψη και την αντίδραση σε κυβερνοεπιθέσεις. Ο νόμος αυτός ενισχύει τη συνολική ψηφιακή ασφάλεια και υπευθυνότητα στην Ελλάδα.

Προστασία Προσωπικών Δεδομένων

Στη σημερινή ψηφιακή εποχή, όπου τα μεγάλα δεδομένα (Big Data) αποκτούν συνεχώς μεγαλύτερη αξία, η ασφάλεια και ιδιωτικότητα των προσωπικών δεδομένων γίνεται εξαιρετικής σημασίας. Στην Ευρωπαϊκή Ένωση, το νομικό πλαίσιο για την προστασία των δεδομένων καθορίζεται από τον Γενικό Κανονισμό για την Προστασία Δεδομένων (GDPR), (ΕΕ) 2016/679, που διασφαλίζει

²⁶⁰ Νόμος 5099/2024 "Λήψη μέτρων για την εφαρμογή του Κανονισμού (ΕΕ) 2022/2065 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 19ης Οκτωβρίου 2022 σχετικά με την ενιαία αγορά ψηφιακών υπηρεσιών και την τροποποίηση της Οδηγίας 2000/31/ΕΚ («Πράξη για τις ψηφιακές υπηρεσίες») και άλλες διατάξεις". (ΦΕΚ Α' 48/05.04.2024).

²⁶¹ Νόμος 4961/2022 με τίτλο "Αναδυόμενες τεχνολογίες πληροφορικής και επικοινωνιών, ενίσχυση της ψηφιακής διακυβέρνησης και άλλες διατάξεις" (ΦΕΚ Α' 146/27.07.2022).

δικαιώματα όπως η πρόσβαση, διόρθωση και διαγραφή δεδομένων των πολιτών.²⁶² Στην Ελλάδα, η εφαρμογή του GDPR υλοποιείται μέσω του Νόμου 4624/2019.

Ο **Νόμος 4624/2019** αναθέτει στην Αρχή Προστασίας Δεδομένων Προσωπικού Χαρακτήρα (ΑΠΔΠΧ) την εποπτεία της εφαρμογής του GDPR.²⁶³ Συμπληρώνει την εθνική νομοθεσία με διατάξεις για την προστασία των προσωπικών δεδομένων, την υποχρέωση ορισμού Υπεύθυνου Προστασίας Δεδομένων (ΥΠΔ/DPO) σε δημόσιους φορείς, τη θέσπιση νομικών βάσεων επεξεργασίας, την ενημέρωση του υποκειμένου και τη διαχείριση περιστατικών παραβίασης.

6.4 Προτάσεις

Η ενσωμάτωση της τεχνητής νοημοσύνης στα προγράμματα για την αντιμετώπιση της έμφυλης βίας προσφέρει πολλές δυνατότητες για την ενίσχυση της υποστήριξης προς τις επιζώσες, αλλά παράλληλα εμπεριέχει και σημαντικούς κινδύνους. Η βασική πρόκληση έγκειται στη δημιουργία ενός ισχυρού πλαισίου που συνδυάζει την καινοτομία της ΤΝ με τις ανθρωπιστικές αξίες και την οπτική του φύλου, διασφαλίζοντας ότι η τεχνολογία δεν θα επιδεινώσει τις ανισότητες ή θα αναπαράγει στερεότυπα και διακρίσεις.

Σε σχετική μελέτη τους, για τη UNICEF, οι Spencer και Masboungi υπογραμμίζουν ότι η ανάπτυξη εργαλείων ΤΝ για την υποστήριξη γυναικών θυμάτων βίας πρέπει να στηρίζεται σε αυστηρές ηθικές αρχές και μέτρα ασφάλειας.²⁶⁴ Αυτές οι αρχές προκύπτουν από τις *“Κατευθυντήριες γραμμές για τη Βία κατά των Γυναικών και των παιδιών”* και εστιάζουν στην προστασία της ιδιωτικότητας, της ασφάλειας και της συναίνεσης των γυναικών και κοριτσιών. Επιπλέον, τονίζουν τη σημασία της ενσωμάτωσης φεμινιστικών αξιών στη δημιουργία τεχνολογικών λύσεων.²⁶⁵ Πιο αναλυτικά:

Κατά πρώτον, η ανάπτυξη των εργαλείων ΤΝ πρέπει να γίνεται **από κοινού με τις γυναίκες** και τα κορίτσια, **ενσωματώνοντας μηχανισμούς λογοδοσίας**, έτσι ώστε να διασφαλιστεί ότι οι ανάγκες και τα δικαιώματά τους θα είναι στο επίκεντρο της σχεδίασης και υλοποίησης, και άρα οι λύσεις που προτείνονται είναι αποτελεσματικές, εφαρμόσιμες και ανταποκρίνονται στις πραγματικές τους ανάγκες.²⁶⁶ Στο πλαίσιο αυτό, θα πρέπει ενσωματωθούν **ελάχιστα πρότυπα** και ένας

²⁶² Κανονισμός (ΕΕ) 2016/679, (L 119/1, 4.5.2016).

²⁶³ Νόμος 4624/2019, “Αρχή Προστασίας Δεδομένων Προσωπικού Χαρακτήρα, μέτρα εφαρμογής του Κανονισμού (ΕΕ) 2016/679 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 27ης Απριλίου 2016 για την προστασία των φυσικών προσώπων έναντι της επεξεργασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα και ενσωμάτωση στην εθνική νομοθεσία της Οδηγίας (ΕΕ) 2016/680 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 27ης Απριλίου 2016 και άλλες διατάξεις.” (ΦΕΚ Α’ 137/29-08-201).

²⁶⁴ S. Spencer, C. Masboungi, “Artificial Intelligence in Gender-Based Violence in Emergency Programming: Perils And Potentials”, Unicef, 2024, σελ. 3-7, 18-21.

²⁶⁵ S. Spencer, C. Masboungi, 2024, σελ. 3-7, 18-21.

²⁶⁶ S. Spencer, C. Masboungi, 2024, σελ. 18.

μηχανισμός διαλόγου, με τη συμμετοχή γυναικών και κοριτσιών σε όλη τη διαδικασία σχεδιασμού και υλοποίησης του μοντέλου.²⁶⁷ Απαραίτητο είναι να υπάρχουν διαδικασίες ανατροφοδότησης από τις επιζώσες, ενώ θα πρέπει να προβλέπονται αποζημιώσεις όταν η χρήση της ΤΝ έχει προκαλέσει βλάβη. Επιπλέον, η **αξιοπιστία** των αλγορίθμων πρέπει να διασφαλίζεται μέσω αυστηρών δοκιμών, ελέγχων και αξιολογήσεων από ανεξάρτητους φορείς.

Επίσης, πρέπει να γίνεται **αξιολόγηση** των εργαλείων ΤΝ, η οποία να περιλαμβάνει ανάλυση των κινδύνων και των οφελών, λαμβάνοντας υπόψη οικονομικούς, κοινωνικούς και ηθικούς παράγοντες, με την **οπτική του φύλου**. Παράλληλα, πρέπει να οριστούν σαφή όρια και οδηγίες για την χρήση της ΤΝ, αποφεύγοντας την εφαρμογή της σε υψηλού κινδύνου αποφάσεις όπως ιατρικές διαγνώσεις ή χρήση προσωπικών και βιομετρικών δεδομένων ανηλίκων.²⁶⁸

Τέλος, η ενίσχυση της **συνεργασίας** αφενός με φεμινιστικές και **γυναικείες ΜΚΟ** και αφετέρου με **γυναικείες τεχνολογικές εταιρείες** είναι κρίσιμη για την ανάπτυξη ηθικών και συμπεριληπτικών τεχνολογικών λύσεων σε ανθρωπιστικά περιβάλλοντα. Η δημιουργία συμβουλευτικών ομάδων με φεμινιστική καθοδήγηση μπορεί να γεφυρώσει το χάσμα ανάμεσα στη θεωρία και την πρακτική εφαρμογή. Επιπλέον, η συνεργασία με γυναικείες τεχνολογικές εταιρείες, που προσαρμόζουν τις λύσεις στις τοπικές ανάγκες, μπορεί να διασφαλίσει ότι η τεχνολογία θα είναι αποτελεσματική και θα ενδυναμώσει τις γυναίκες και τα κορίτσια σε καταστάσεις έμφυλης βίας.²⁶⁹

Διεθνείς Ηθικές Οδηγίες για Έρευνες Υγείας που Αφορούν Γυναίκες θύματα έμφυλης βίας του Παγκοσμίου Οργανισμού Υγείας (ΠΟΥ)

Επιπλέον, κατευθυντήριες γραμμές για τη διασφάλιση της ηθικής ακεραιότητας της έρευνας στον τομέα της βίας παρέχουν οι «Διεθνείς Ηθικές Οδηγίες για Έρευνες Υγείας που Αφορούν Γυναίκες θύματα έμφυλης βίας», οι οποίες αναπτύχθηκαν σε συνεργασία με τον Παγκόσμιο Οργανισμό Υγείας (ΠΟΥ).²⁷⁰ Ακολουθώντας και προσαρμόζοντας τες για την ανάπτυξη ενός ψηφιακού βοηθού για την υποστήριξη γυναικών θυμάτων έμφυλης βίας, διαμορφώνονται οι παρακάτω συστάσεις:

I. Ασφάλεια

Η **ασφάλεια των γυναικών** που χρησιμοποιούν το chatbot είναι πρωταρχικής σημασίας. Για να εξασφαλιστεί η προστασία τους, το σύστημα θα πρέπει να εγγυάται την πλήρη ανωνυμία και να

²⁶⁷ S. Spencer, C. Masbounji, 2024, σελ. 18.

²⁶⁸ S. Spencer, C. Masbounji, 2024, σελ. 19.

²⁶⁹ S. Spencer, C. Masbounji, "Artificial Intelligence in Gender-Based Violence in Emergency Programming: Perils And Potentials", Unicef, 2024, σελ.21.

²⁷⁰ WHO, "Ethical and safety recommendations for intervention research on violence against women. Building on lessons from the WHO publication Putting women first: ethical and safety recommendations for research on domestic violence against women", 2016.

προσφέρει λειτουργίες, όπως η **διαγραφή ιστορικού συνομιλιών** μόλις η χρήστρια ολοκληρώσει τη συζήτηση, αποτρέποντας την παρακολούθηση από τον δράστη. Επίσης, η εφαρμογή θα πρέπει να επιτρέπει τη σύνδεση μέσω ενός μυστικού κωδικού πρόσβασης ή μιας προσωπικής φράσης ώστε να αποτρέπει τη μη εξουσιοδοτημένη πρόσβαση στη συσκευή. **Η πρώτη ερώτηση που θα πρέπει να θέτει το chatbot στη γυναίκα είναι αν βρίσκεται σε κίνδυνο**, ώστε να παρέχει τα κατάλληλα μέτρα ασφαλείας και, σε περίπτωση ανάγκης, να επιτρέπει άμεση επικοινωνία με τις αρμόδιες υπηρεσίες.

Αντίστοιχα, το σύστημα πρέπει να ενσωματώνει **κρυπτογράφηση** δεδομένων για να προστατεύσει τις συνομιλίες και να εξασφαλίσει την εμπιστευτικότητα των προσωπικών πληροφοριών. Επιπλέον, πρέπει να παρέχεται η δυνατότητα άμεσης εξόδου από την εφαρμογή χωρίς να αφήνει ίχνη, έτσι ώστε αν η γυναίκα βρεθεί σε μία επικίνδυνη κατάσταση, να μπορεί να κλείσει την εφαρμογή γρήγορα και χωρίς να εκθέσει την επικοινωνία της. Αυτές οι λειτουργίες έχουν σαν στόχο να διατηρήσουν την ασφάλεια των χρηστών, προσφέροντας ταυτόχρονα ένα αξιόπιστο και ασφαλές εργαλείο υποστήριξης.

II. Αξιοπρέπεια και σεβασμός

Οι χρήστριες της εφαρμογής θα πρέπει να αντιμετωπίζονται με αξιοπρέπεια και σεβασμό. Το chatbot πρέπει να επικοινωνεί με τρόπο που να σέβεται πλήρως την αξιοπρέπεια και την αυτονομία της γυναίκας, χρησιμοποιώντας γλωσσά που δεν επικρίνει, αλλά ενδυναμώνει και εμπυχώνει.

III. Εμπιστευτικότητα

Η εμπιστευτικότητα είναι θεμελιώδης για τη διατήρηση της εμπιστοσύνης των επιζωσών στο chatbot. Το εργαλείο πρέπει να έχει **πολιτική προστασίας των προσωπικών δεδομένων** με σαφή και ξεκάθαρη ενημέρωση για το πώς αυτά χρησιμοποιούνται.²⁷¹

IV. Συγκατάθεση

Η γυναίκα πρέπει να ενημερώνεται εξ' αρχής και πλήρως για τη λειτουργία του chatbot, τις δυνατότητές του και τους κινδύνους που ενδέχεται να υπάρξουν κατά τη χρήση του. Ειδικότερα το chatbot πρέπει να ενημερώνει τη γυναίκα για τη διαδικασία συγκατάθεσης και τη συνεχιζόμενη συγκατάθεση κατά τη διάρκεια της χρήσης, καθώς και να επιτρέπει στις χρήστριες να σταματούν τη συνομιλία ή να αποσύρουν τη συγκατάθεσή τους ανά πάσα στιγμή χωρίς συνέπειες.

V. Εκπαίδευση ψηφιακού βοηθού και ποιότητα αλληλεπίδρασης

Το chatbot θα πρέπει να έχει σχεδιαστεί και “εκπαιδευτεί” ώστε να χειρίζεται τραυματικά

---

²⁷¹ Η πολιτική προστασίας προσωπικών δεδομένων θα πρέπει να συμμορφώνεται με τον Γενικό Κανονισμό για την Προστασία Δεδομένων (GDPR) - Κανονισμό (ΕΕ) 2016/679, η εφαρμογή του οποίου υλοποιείται στην Ελλάδα μέσω του Νόμου 4624/2019.

περιστατικά με ευαισθησία. Ειδικότερα, να έχει εκπαιδευτεί α) με ένα σύνολο δεδομένων που θα έχουν τροφοδοτηθεί από ψυχολόγους, κοινωνικούς λειτουργούς ή νομικούς με εμπειρία στο πεδίο, όπως τα στελέχη που υπηρετούν στα Συμβουλευτικά Κέντρα, τους Ξενώνες Φιλοξενίας και τις εξειδικευμένες τηλεφωνικές γραμμές, καθώς και τη συμμετοχή των γυναικών και της ΚτΠ και β) από ένα γλωσσικό μοντέλο που θα του επιτρέπει να αναγνωρίζει το τραύμα και τη συναισθηματική φόρτιση, καθώς και τις φράσεις που υποδεικνύουν κίνδυνο. Στο πλαίσιο αυτό οι απαντήσεις θα πρέπει να είναι προσαρμοσμένες στις ανάγκες της γυναίκας και θα προσφέρουν υποστηρικτικές προτάσεις χωρίς να είναι επικριτικές ή ενοχοποιητικές, προσφέροντας ενδυναμωτικές και ταυτόχρονα ρεαλιστικές λύσεις.

VI. Όρια ρόλων: Ξεκάθαρος ρόλος

Το chatbot οφείλει να είναι απόλυτα σαφές ως προς τον ρόλο του και να μην προσπαθεί να αντικαταστήσει την ανθρώπινη υποστήριξη. Από την αρχή της συνομιλίας πρέπει να δηλώνεται ότι η αλληλεπίδραση γίνεται με έναν ψηφιακό βοηθό, ο οποίος δεν είναι σύμβουλος. Παράλληλα, πρέπει να τίθενται σαφή όρια, με ρητή αναφορά ότι το chatbot δεν αντικαθιστά επαγγελματίες ψυχικής υγείας ή κοινωνικής φροντίδας. Αναλόγως των ερωτήσεων, όταν το chatbot δεν μπορεί να προσφέρει επαρκή υποστήριξη, θα πρέπει: α) ενθαρρύνει τη γυναίκα να ζητήσει βοήθεια από ειδικευμένους συμβούλους (ψυχολόγους, νομικούς κ.λπ.) και β) να προτείνει υποστηρικτικές υπηρεσίες για περαιτέρω βοήθεια, χωρίς να επιχειρεί να επιλύσει μόνο του το σύνολο του προβλήματος.

VII. Υπηρεσίες στήριξης: Πρόσβαση σε τοπικές ή διεθνείς υποστηρικτικές υπηρεσίες

Ο ψηφιακός βοηθός θα πρέπει να παρέχει άμεσες και σαφείς πληροφορίες, καθώς και συγκεκριμένες οδηγίες για τους τρόπους που μπορούν να απευθυνθούν σε τοπικές υπηρεσίες υποστήριξης, όπως Συμβουλευτικά Κέντρα, Κέντρα Κοινότητας, Υπηρεσίες Υγείας, Αστυνομικά Τμήματα, κοκ. Επίσης, είναι σημαντικό να πληροφορεί έγκυρα τις επιζώσες για τα δικαιώματά τους και για τις νομικές ή άλλες διαδικασίες, όπως για το πως μπορούν να υποβάλουν καταγγελία, να εκδώσουν κάρτα ανεργίας ή να λάβουν άλλες μορφές υποστήριξης.

VIII. Μεθοδολογική αυστηρότητα

Η μεθοδολογική αυστηρότητα είναι ιδιαίτερα κρίσιμη για την αξιοπιστία των εφαρμογών ΤΝ. Η ανάπτυξη του chatbot πρέπει να βασίζεται σε επιστημονικά τεκμηριωμένες μεθόδους και αξιόπιστα δεδομένα, ώστε να διασφαλίζεται η ακρίβεια και η ασφάλεια της παρεχόμενης πληροφόρησης. Η λειτουργία του δεν πρέπει να βασίζεται σε εικασίες ή ανακριβείς πληροφορίες, καθώς αυτό μπορεί να προκαλέσει σύγχυση, απογοήτευση ή ακόμη και βλάβη στην επιζώσα. Για τον λόγο αυτό, είναι απαραίτητη η τακτική επικαιροποίηση του, ώστε να ανταποκρίνεται στις

εξελίξεις της γνώσης, της νομοθεσίας και των διαθέσιμων υπηρεσιών.

ΙΧ. Φροντίδα ομάδας ελέγχου

Το chatbot θα πρέπει να λειτουργεί συμπληρωματικά στις υφιστάμενες υπηρεσίες, όπως είναι στη χώρα μας η 24ωρη Γραμμή 15900. Θα πρέπει να υπάρχει μια εναλλακτική ομάδα που θα μπορεί να αναλάβει οποιοδήποτε αίτημα που δεν μπορεί να αντιμετωπιστεί από το chatbot (π.χ., κρίσεις, άμεση ανάγκη υποστήριξης). Οι σύμβουλοι που εργάζονται στη Γραμμή παρέχουν εξειδικευμένες υπηρεσίες συμβουλευτικής (με την οπτική του φύλου), με ενσυναίσθηση και προσφέροντας υποστήριξη στις γυναίκες θύματα έμφυλης βίας.

Χ. Παρακολούθηση βλαβών

Το σύστημα πρέπει να έχει τη δυνατότητα να καταγράφει πιθανές αρνητικές συνέπειες για τις χρήστριες του chatbot, ώστε να παρακολουθείται η επίδραση και να εφαρμόζονται διορθωτικά μέτρα όταν είναι απαραίτητο. Αυτές οι κατευθυντήριες γραμμές πρέπει να διασφαλίσουν ότι ο ψηφιακός βοηθός θα παρέχει ουσιαστική, αξιόπιστη και ασφαλή υποστήριξη στις γυναίκες που χρειάζονται βοήθεια.

Κεφάλαιο 7: Συζήτηση - Συμπεράσματα

Η παρούσα εργασία διερεύνησε τις δυνατότητες αξιοποίησης της Τεχνητής Νοημοσύνης (TN) στην πρόληψη και καταπολέμηση της έμφυλης βίας δίνοντας ιδιαίτερη έμφαση στον ρόλο των ψηφιακών βοηθών (chatbots) στην ενίσχυση και αναβάθμιση των υποστηρικτικών υπηρεσιών. Σε μία εποχή όπου οι εφαρμογές της TN επεκτείνονται ταχύτατα σχεδόν σε κάθε τομέα της ανθρώπινης δραστηριότητας, από την ιατρική και την κλιματική αλλαγή μέχρι την εκπαίδευση και την κοινωνική πρόνοια, τίθεται το ερώτημα αν και κατά πόσο μπορούν να συμβάλουν ουσιαστικά στην υποστήριξη των θυμάτων έμφυλης βίας, ενώ ταυτόχρονα, αναδεικνύονται οι ανησυχίες για τους πιθανούς κινδύνους που ενέχει η χρήση τους σε τόσο ευαίσθητα ζητήματα. Για να γίνει καλύτερα αντιληπτό το αντικείμενο της μελέτης, αρχικά έγινε μια παρουσίαση, της έκτασης της έμφυλης βίας, των μορφών που αυτή παίρνει καθώς και των δυσμενών συνεπειών της για τις ίδιες και το κοινωνικό σύνολο.

Η έμφυλη βία αποτελεί μία από τις σοβαρότερες και πιο εκτεταμένες παραβιάσεις ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Παρά τα θεσμικά και κοινωνικά βήματα που έχουν σημειωθεί τις τελευταίες δεκαετίες, εξακολουθεί να αποτελεί μια πολυδιάστατη πρόκληση για τα κράτη, τη διεθνή κοινότητα και - πρωτίστως - για τις ίδιες τις γυναίκες που την υφίστανται. Τα στοιχεία καταδεικνύουν πως περίπου μία στις τρεις γυναίκες παγκοσμίως έχει υποστεί σωματική ή/και σεξουαλική βία.

Η βία κατά των γυναικών εκδηλώνεται με ποικίλες μορφές σωματική, σεξουαλική, ψυχολογική και οικονομική, ενώ είδη έμφυλης βίας, όπως ο ακρωτηριασμός γυναικείων γεννητικών οργάνων, το trafficking ή η διαδικτυακή παρενόχληση, αποκαλύπτουν τη σοβαρότητα και την πολυπλοκότητα του φαινομένου. Οι συνέπειες της δεν περιορίζονται στα θύματα έμφυλης βίας, αλλά επηρεάζουν ολόκληρες κοινωνίες, με σημαντικές επιπτώσεις στη δημόσια υγεία, την κοινωνική συνοχή και την οικονομία. Το ετήσιο κόστος της έμφυλης βίας ανέρχεται σε δισεκατομμύρια ευρώ, αντανakλώντας τις δαπάνες για την υγειονομική περίθαλψη, τη δικαιοσύνη, την κοινωνική πρόνοια και τις απώλειες παραγωγικότητας. Τα στοιχεία αυτά επιβεβαιώνουν την ανάγκη για στοχευμένες πολιτικές πρόληψης και υποστήριξης.

Παρά την έκταση και τη βαρύτητα του φαινομένου, η βία κατά των γυναικών - και ιδιαίτερα η ενδοοικογενειακή - για δεκαετίες παρέμενε αποσιωπημένη, θεωρούμενη ιδιωτική υπόθεση. Τη μακρά περίοδο αορατότητας ακολούθησε η προοδευτική αναγνώριση της έμφυλης βίας ως κοινωνικού προβλήματος με σοβαρές επιπτώσεις. Η αλλαγή αυτή υπήρξε αποτέλεσμα συλλογικών διεκδικήσεων και αγώνων των γυναικείων κινημάτων, τα οποία κατάφεραν να αναδείξουν το φαινόμενο στη δημόσια σφαίρα και να το κατοχυρώσουν ως ζήτημα ανθρωπίνων δικαιωμάτων.

Αυτή η εξέλιξη επηρέασε τόσο τη διεθνή πολιτική όσο και τις εθνικές στρατηγικές. Η Διακήρυξη και η Πλατφόρμα Δράσης του Πεκίνου (1995) αποτέλεσαν σταθμό, αναγνωρίζοντας τη βία κατά των γυναικών ως απόρροια της ιστορικής ανισότητας στις σχέσεις εξουσίας μεταξύ ανδρών και γυναικών. Τόνισαν δε την ανάγκη να εξαλειφθούν οι ανισότητες αυτές, προκειμένου να προστατευθούν αποτελεσματικά τα δικαιώματα των γυναικών και να προωθηθεί η ουσιαστική ισότητα.

Στο πλαίσιο αυτό, τα κράτη ανέλαβαν σταδιακά την ευθύνη να αντιμετωπίσουν την έμφυλη βία, αναπτύσσοντας αντίστοιχα νομικά και πολιτικά εργαλεία. Σημαντική καμπή σε αυτή τη διαδρομή αποτέλεσε η Σύμβαση της Κωνσταντινούπολης, το πρώτο νομικά δεσμευτικό διεθνές κείμενο που καθορίζει με σαφήνεια τις μορφές της έμφυλης βίας και προβλέπει συγκεκριμένα μέτρα για την πρόληψη, την προστασία των θυμάτων και την καταπολέμηση της ατιμωρησίας των δραστών. Η Σύμβαση ορίζει τη βία κατά των γυναικών ως παραβίαση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και μορφή διάκρισης, αναγνωρίζοντας τον δομικό χαρακτήρα του φαινομένου και τη σύνδεσή του με τις έμφυλες ανισότητες. Με τον τρόπο αυτό, η βία κατά των γυναικών έπαψε να είναι αόρατη ή απροσδιόριστη και αναγνωρίστηκε ως σοβαρό, πολιτικό και νομικό ζήτημα που απαιτεί μία ολιστική, συστηματική και διαρκή αντιμετώπιση. Αναγνωρίζοντας ότι η έμφυλη βία αποτελεί σοβαρή παραβίαση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, η Ευρωπαϊκή Ένωση και η Ελλάδα έχουν διαμορφώσει το θεσμικό πλαίσιο τους πλαίσιο ώστε να παρέχει τα απαραίτητα εργαλεία για την αντιμετώπιση της έμφυλης βίας.

Η Ευρωπαϊκή Ένωση, έχοντας την ισότητα των φύλων ως θεμελιώδη αξία, προσχώρησε στη Σύμβαση της Κωνσταντινούπολης τον Ιούνιο του 2023 και περαιτέρω προχώρησε στη θέσπιση της Οδηγίας (ΕΕ) 2024/1385, του πρώτου ενιαίου νομικού πλαισίου για την πρόληψη και καταπολέμηση της βίας κατά των γυναικών και της ενδοοικογενειακής βίας. Η Οδηγία αυτή καλύπτει, μεταξύ άλλων, σύγχρονες μορφές κυβερνοβίας, όπως η μη συναινετική κοινοχρησία προσωπικού υλικού, η κυβερνοπαρενόχληση και η υποκίνηση μίσους με βάση το φύλο, ενώ προβλέπει την ενίσχυση και τη διαδικτυακή πρόσβαση των θυμάτων σε υπηρεσίες υποστήριξης. Συμπληρωματικά, ο Κανονισμός για τις Ψηφιακές Υπηρεσίες (DSA) υποχρεώνει τις μεγάλες πλατφόρμες να αντιμετωπίζουν συστηματικά τη διαδικτυακή έμφυλη βία, ενώ ο Κανονισμός για την Τεχνητή Νοημοσύνη (AI Act) κατατάσσει τις εφαρμογές ΤΝ που απευθύνονται σε ευάλωτους πληθυσμούς, όπως οι επιζώσες έμφυλης βίας, στην κατηγορία «υψηλού κινδύνου», επιβάλλοντας αυστηρούς κανόνες διαφάνειας και προστασίας δεδομένων.

Σε εθνικό επίπεδο, η Ελλάδα έχει προσαρμόσει προοδευτικά το θεσμικό της πλαίσιο για την καταπολέμηση της έμφυλης βίας. Σημαντική τομή αποτέλεσε η κύρωση της Σύμβασης της

Κωνσταντινούπολης με τον Ν. 4531/2018, ο οποίος τροποποίησε τον Ν. 3500/2006 για την ενδοοικογενειακή βία και εισήγαγε νέα ποινικά αδικήματα, όπως ο Ακρωτηριασμός Γυναικείων Γεννητικών Οργάνων (ΑΓΓΟ) και η παραμονευτική καταδίωξη (Stalking). Ακολούθησε ο Νόμος 4604/2019, ο οποίος θεσμοθέτησε τον Εθνικό Μηχανισμό για την Ισότητα των Φύλων και ανέδειξε τη Γενική Γραμματεία Ισότητας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων (ΓΓΙΑΔ) σε βασικό φορέα συντονισμού για την πρόληψη και αντιμετώπιση της έμφυλης βίας, ενισχύοντας τη θεσμική ορατότητα του ζητήματος. Πιο πρόσφατα, ο Ν. 4947/2022, ο οποίος προβλέπει το αδίκημα της εκδικητικής πορνογραφίας (revenge porn), και ο Ν. 5172/2025, ο οποίος ενσωμάτωσε μερικώς την Οδηγία (ΕΕ) 2024/1385, ενίσχυσαν περαιτέρω το νομικό οπλοστάσιο για την καταπολέμηση της έμφυλης βίας και των διαδικτυακών εκφάνσεων της.

Παράλληλα με τη θεσμική θωράκιση, η Ελλάδα έχει αναπτύξει ένα ολοκληρωμένο δίκτυο 65 δημόσιων δομών υποστήριξης των επιζώσων βίας, υπό την εποπτεία της ΓΓΙΑΔ. Το δίκτυο αυτό περιλαμβάνει την 24ωρη Γραμμή SOS 15900, 44 Συμβουλευτικά Κέντρα που προσφέρουν δωρεάν ψυχολογική, κοινωνική, νομική και επαγγελματική στήριξη, καθώς και 20 Ξενώνες Φιλοξενίας για την προσωρινή ασφαλή διαμονή γυναικών και των παιδιών τους. Οι δομές αυτές εξυπηρετούν χιλιάδες γυναίκες ετησίως, επιβεβαιώνοντας τόσο τη σοβαρότητα του φαινομένου όσο και την ανάγκη για διαρκή ενίσχυση των πολιτικών πρόληψης και των υπηρεσιών υποστήριξης και προστασίας. Επιπλέον, ο Συνήγορος του Πολίτη αποτελεί τον κεντρικό θεσμικό φορέα στην Ελλάδα για την εφαρμογή των πολιτικών ίσης μεταχείρισης, με τη δράση του να αναδεικνύει τις διαχρονικές στρεβλώσεις και τις επίμονες εστίες διακρίσεων, ιδίως αυτές που σχετίζονται με το φύλο.

Ωστόσο, **παρά τις σημαντικές θεσμικές εξελίξεις, οι διαθέσιμες δομές και υπηρεσίες δεν επαρκούν** για να καλύψουν τις ανάγκες, ειδικά σε πιο απομακρυσμένες ή δυσπρόσιτες περιοχές. Επιπλέον, παράγοντες όπως ο φόβος, το στίγμα, η ντροπή, αλλά και η έλλειψη πληροφόρησης ή εμπιστοσύνης στις υπηρεσίες, συχνά αποτρέπουν τις γυναίκες από το να αναζητήσουν βοήθεια, δημιουργώντας ένα τείχος σιωπής που επιτείνει τη μοναξιά και την ευαλωτότητα τους. Όπως αποδεικνύει έρευνα του Οργανισμού Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της ΕΕ (FRA), **μόνο μία στις οκτώ επιζώσες απευθύνεται στην αστυνομία, ενώ μόλις μία στις είκοσι επικοινωνεί με κάποια εξειδικευμένη δομή υποστήριξης, όπως τηλεφωνική γραμμή SOS ή συμβουλευτικό κέντρο.** Ως αποτέλεσμα, πολλές γυναίκες παραμένουν εγκλωβισμένες σε κακοποιητικές σχέσεις ή αγνοούν πώς μπορούν να προστατευτούν όταν είναι θύματα σεξουαλικής παρενόχλησης ή διαδικτυακής έμφυλης βίας, με όλους τους κινδύνους και τις σοβαρές συνέπειες που αυτό συνεπάγεται, τόσο για τις ίδιες όσο και για τα παιδιά τους. Οι επιπτώσεις είναι συχνά καταστροφικές, ενώ, όπως ήδη αναφέρθηκε, το κοινωνικό και οικονομικό κόστος της έμφυλης βίας είναι τεράστιο.

Από τα παραπάνω γίνεται αντιληπτή η ανάγκη για καινοτόμες λύσεις οι οποίες θα ενισχύουν την προσβασιμότητα, λειτουργώντας συμπληρωματικά και ενισχυτικά προς τις υφιστάμενες δομές. Σε αυτό το πλαίσιο, **τα ψηφιακά εργαλεία και η τεχνητή νοημοσύνη μπορούν να γεφυρώσουν το χάσμα ανάμεσα στις επιζώσες και την υποστήριξη που χρειάζονται**, αλλά συχνά διστάζουν ή αδυνατούν να ζητήσουν.

Στη συνέχεια η μελέτη επικεντρώθηκε στην αξιολόγηση των εφαρμογών της Τεχνητής Νοημοσύνης (TN) και των σύγχρονων τεχνολογικών εργαλείων στην πρόληψη και την καταπολέμηση της έμφυλης βίας. Πράγματι, οι τεχνολογίες πληροφορικής, μέσα από εργαλεία όπως οι ψηφιακοί βοηθοί, έχουν ήδη αρχίσει να συμβάλουν στον εκσυγχρονισμό και τη βελτίωση των σχετικών υπηρεσιών. Όπως είδαμε, η αξιοποίηση της Τεχνητής Νοημοσύνης (TN) προσφέρει καινοτόμες λύσεις για την πρόληψη, την προστασία και την υποστήριξη των επιζωσών έμφυλης βίας. Ένας βασικός τομέας εφαρμογής της TN είναι τα εργαλεία εκτίμησης κινδύνου, όπου συστήματα TN, όπως το *Viogen* στην Ισπανία και το *SIaViGiA* στην Αργεντινή, αναλύουν δεδομένα και εντοπίζουν πρότυπα που συνδέονται με αυξημένο κίνδυνο κλιμάκωσης ή επανάληψης της βίας, διευκολύνοντας την έγκαιρη παρέμβαση. Παράλληλα, ήδη βρίσκονται σε λειτουργία εφαρμογές άμεσης προστασίας, όπως το *Panic Button*, προσφέροντας τη δυνατότητα άμεσης ειδοποίησης των αρχών σε περίπτωση κινδύνου. Επιπλέον, αλγόριθμοι TN χρησιμοποιούνται για την αντιμετώπιση της διαδικτυακής βίας, εντοπίζοντας και αφαιρώντας κακοποιητικό περιεχόμενο από πλατφόρμες κοινωνικής δικτύωσης, όπως μη συναινετικές εικόνες ή ρητορική μίσους.

Η Τεχνητή Νοημοσύνη μπορεί να ενισχύσει τη λειτουργία των επαγγελματιών πρώτης γραμμής, αυτοματοποιώντας διοικητικές διαδικασίες και προσφέροντας εύκολη πρόσβαση σε χρήσιμες πληροφορίες και εργαλεία υποστήριξης, ενώ παράλληλα συμβάλλει στη χάραξη πιο αποτελεσματικών πολιτικών μέσω της ανάλυσης μεγάλου όγκου δεδομένων. Επιπλέον, εφαρμογές TN όπως εργαλεία αυτόματης μετάφρασης διευκολύνουν την επικοινωνία με γυναίκες που δεν μιλούν τη γλώσσα, όπως μετανάστριες ή προσφύγισες, αίροντας τους αποκλεισμούς και ενισχύοντας την προσβασιμότητα στις υπηρεσίες. Τέλος, η παραγωγική TN μπορεί να αξιοποιηθεί για τη δημιουργία και προσαρμογή σε καμπάνιες ενημέρωσης και ευαισθητοποίησης, επιτρέποντας την ταχύτερη διάχυση τους, καθώς και την άμεση αξιολόγηση της απήχυσής τους σε πραγματικό χρόνο.

Ένας από τους πιο ελπιδοφόρους τομείς αξιοποίησης της TN είναι η ανάπτυξη **ψηφιακών βοηθών (chatbots)**, οι οποίοι λειτουργούν ως μία ανώνυμη και φιλική πρώτη γραμμή επικοινωνίας με τις επιζώσες. Μέσω αυτοματοποιημένων διαλόγων, προσφέρουν ένα ευρύ φάσμα υποστήριξης διαθέσιμο 24/7, παρέχουν χρήσιμες πληροφορίες για τα δικαιώματά τους και τις απαραίτητες

διαδικασίες, προσφέρουν συναισθηματική ενίσχυση, διασυνδέουν με εξειδικευμένες υπηρεσίες, ενώ μπορούν να λειτουργήσουν και ως ασφαλές μέσο αποθήκευσης αποδεικτικού υλικού, όπως στην περίπτωση του *Sophia Chatbot*. Η ικανότητά τους να επικοινωνούν σε πολλές γλώσσες, η διακριτικότητα και ο μη επικριτικός τόνος αλληλεπίδρασης μειώνουν το στίγμα και τον φόβο και καθιστούν την πρόσβαση στην βοήθεια ευκολότερη, ιδίως για γυναίκες σε απομακρυσμένες ή περιθωριοποιημένες κοινότητες. Επιπλέον, αυτές οι ιδιότητες κάνουν τις εφαρμογές για ψηφιακούς βοηθούς ιδιαίτερα ελκυστικές στις νεότερες ηλικίες.

“Chatbots don’t judge - Οι ψηφιακοί βοηθοί δεν θα με κρίνουν” η αίσθηση απενοχοποίησης, είναι ένας από τους βασικούς λόγους που οι επιζώσες έμφυλης/σεξουαλικής βίας προτιμούν τα chatbots.

Ανάλογα με τον βαθμό πολυπλοκότητας, οι ψηφιακοί βοηθοί διακρίνονται σε τρεις βασικές κατηγορίες: τα απλά μοντέλα που είναι βασισμένα σε κανόνες (rule-based), τα προηγμένα συστήματα μηχανικής μάθησης και τα υβριδικά μοντέλα που συνδυάζουν τις δύο προσεγγίσεις. Για την υποστήριξη επιζώσων έμφυλης βίας, τα υβριδικά συστήματα κρίνονται ως τα πλέον κατάλληλα, καθώς εξισορροπούν τη σταθερότητα των προκαθορισμένων απαντήσεων με την ευελιξία της κατανόησης της φυσικής γλώσσας. Η έρευνα επιβεβαιώνει το παραπάνω συμπέρασμα, καθώς διαπιστώθηκε η προτίμηση σε απλούστερα ή υβριδικά μοντέλα, όπου η ΤΝ λειτουργεί συμπληρωματικά στην ανθρώπινη υποστήριξη, τουλάχιστον όσο το πλαίσιο για την ασφαλή χρήση πιο εξελιγμένων συστημάτων δεν έχει ακόμη οριστεί πλήρως.

Αφού αποτυπώθηκαν οι δυνατότητες της τεχνητής νοημοσύνης και των ψηφιακών βοηθών, το επόμενο βήμα ήταν η εξέταση των πολυδιάστατων κινδύνων και των προκλήσεων που συνοδεύουν την εφαρμογή τους, ενώ παράλληλα, διατυπώθηκαν συγκεκριμένες προτάσεις για τον μετριασμό αυτών των κινδύνων. Όπως αναδείχτηκε, η εφαρμογή τέτοιων τεχνολογιών απαιτεί ιδιαίτερη προσοχή σε ζητήματα ασφάλειας, αξιοπιστίας, ιδιωτικότητας και αναπαραγωγής στερεοτύπων. Όσον αφορά την ασφάλεια, επισημάνθηκε η ανάγκη για ανώνυμη πρόσβαση, δυνατότητα διαγραφής ιστορικού και κρυπτογραφημένη επικοινωνία, ώστε να προστατεύεται η επιζώσα, δεδομένης της αυξημένης πιθανότητας να συγκατοικεί με τον δράστη και να έχει πρόσβαση στη συσκευή της (υπολογιστή ή κινητό τηλέφωνο). Για την αντιμετώπισή του κινδύνου παραπληροφόρησης (AI hallucinations), από μη αξιόπιστες ή μη εποπτευόμενες εφαρμογές, κρίνεται απαραίτητη η ανθρώπινη εποπτεία και η χρήση επιστημονικά τεκμηριωμένων δεδομένων στην εκπαίδευση των μοντέλων. Επιπλέον, τονίστηκε η υποχρέωση πλήρους ενημέρωσης και συγκατάθεσης για τη χρήση προσωπικών δεδομένων, όπως προβλέπεται από τη νομοθεσία. Επίσης, αναλύθηκε ο κίνδυνος αναπαραγωγής στερεοτύπων και έμφυλης μεροληψίας λόγω

προκατειλημμένων δεδομένων εκπαίδευσης. Για την αποφυγή τέτοιων φαινομένων, προτείνεται συμμετοχικός σχεδιασμός με την οπτική του φύλου, με εμπλοκή των επιζωσών και ειδικών σε θέματα φύλου και έμφυλης βίας. Το ψηφιακό χάσμα αναγνωρίζεται ως πρόσθετη πρόκληση, καθώς γυναίκες σε αγροτικές ή κοινωνικά αποκλεισμένες περιοχές ενδέχεται να στερούνται πρόσβασης, όπως και οι γυναίκες μεγαλύτερης ηλικίας που δεν έχουν εξοικείωση με τις νέες τεχνολογίες. Για την αντιμετώπιση του, προτείνεται η ανάπτυξη απλών και εύχρηστων, φιλικών εργαλείων και η ενίσχυση της ψηφιακής ένταξης μέσω στοχευμένων προγραμμάτων κατάρτισης.

Φαίνεται οξύμωρο, αλλά όσο οι δυνατότητες των συστημάτων ΤΝ βελτιώνονται και η αξιοπιστία τους αυξάνεται, αυξάνεται παράλληλα και ο **κίνδυνος της απανθρωποποίησης** της υποστήριξης. Όσο οι ψηφιακοί βοηθοί γίνονται πιο φιλικοί και κερδίζουν την εμπιστοσύνη μας, ανακύπτει το ερώτημα: Μήπως, καθώς συντελείται η ανθρωποποίηση των μηχανών, συντελείται και μία από-ανθρωποποίηση των ανθρώπων; **Μήπως καταλήξουμε να καθοριζόμαστε από μηχανές;**

Η αποκλειστική εξάρτηση από ψηφιακά μέσα μπορεί να εντείνει το αίσθημα απομόνωσης, ενώ η αυξανόμενη εμπιστοσύνη στην ΤΝ ενδέχεται να δημιουργήσει την αίσθηση πως η ΤΝ μπορεί να αναλάβει τον ρόλο εξειδικευμένων επαγγελματιών, όπως ψυχολόγων, νομικών και κοινωνικών λειτουργών. Όμως, η ΤΝ δεν μπορεί να υποκαταστήσει την ενσυναίσθηση και την προσωπική επαφή. Γι' αυτό, είναι απαραίτητο να προσδιοριστεί ξεκάθαρα ο ρόλος των ψηφιακών βοηθών ως υποστηρικτικών εργαλείων και όχι ως υποκατάστατων ανθρώπινης βοήθειας.

Συνοψίζοντας, τα ευρήματα της μελέτης επιβεβαιώνουν την αυξανόμενη ανάγκη για την αντιμετώπιση της έμφυλης βίας, υπογραμμίζοντας τον ρόλο της τεχνητής νοημοσύνης και των ψηφιακών βοηθών ως καινοτόμων λύσεων σε αυτό το πεδίο. Οι ψηφιακοί βοηθοί προσφέρουν, αναμφίβολα, άμεση πρόσβαση σε πληροφορίες και υποστήριξη, ιδιαίτερα σημαντική σε καταστάσεις όπου η επικοινωνία με επαγγελματίες δεν είναι δυνατή. Ωστόσο, η χρήση τους φέρει σημαντικούς κινδύνους, όπως για την προστασία των προσωπικών δεδομένων, την αξιοπιστία των πληροφοριών και την ασφάλεια των συνομιλιών. Επιπλέον, η αδυναμία τους να κατανοήσουν σε βάθος την ανθρώπινη εμπειρία, σε συνδυασμό με τους περιορισμούς των αλγορίθμων τους, καθιστά σαφές ότι δεν μπορούν να υποκαταστήσουν τον ρόλο των επαγγελματιών ψυχικής υγείας, νομικών ή κοινωνικών λειτουργών. Επομένως, η συμβολή τους δεν πρέπει να εκληφθεί ως πανάκεια ούτε ως υποκατάστατο της ανθρώπινης παρουσίας και υποστήριξης. Αντίθετα, θα πρέπει να θεωρούνται ως συμπληρωματικά εργαλεία που ενισχύουν και διευκολύνουν την πρόσβαση σε υπηρεσίες και εντάσσονται σε ένα ευρύτερο και ολοκληρωμένο πλαίσιο προστασίας και ενδυνάμωσης των επιζωσών.

Η επιτυχής εφαρμογή τέτοιων εργαλείων προϋποθέτει προσεκτικό σχεδιασμό και ένταξη σε ένα ολοκληρωμένο θεσμικό πλαίσιο, το οποίο δεν περιορίζεται στον Κανονισμό για την Τεχνητή Νοημοσύνη (AI Act) αλλά συνδυάζεται με ειδικότερες ρυθμίσεις, όπως η Οδηγία (ΕΕ) 2024/1385 και η Πράξη για τις Ψηφιακές Υπηρεσίες (DSA). Παράλληλα, η ανάπτυξή τους πρέπει να διέπεται από φεμινιστικές αρχές και μια ανθρωποκεντρική προσέγγιση, με σαφή στόχευση, ασφάλεια, συμμετοχικό σχεδιασμό, προσβασιμότητα και συνεχή εποπτεία, ώστε να λειτουργούν με κοινωνική υπευθυνότητα και σεβασμό στα δικαιώματα των γυναικών.

Το ζήτημα της αξιοποίησης της τεχνητής νοημοσύνης για την αντιμετώπιση της έμφυλης βίας είναι ιδιαίτερα σύνθετο και δυναμικά εξελισσόμενο. Στο πλαίσιο αυτό, η παρούσα εργασία επιχείρησε να συμβάλει στον επιστημονικό διάλογο, αναδεικνύοντας την ανάγκη για περαιτέρω εμπειρική και συμμετοχική έρευνα, ώστε τα ψηφιακά εργαλεία να ανταποκρίνονται πραγματικά στις ανάγκες των επιζωσών. Εντούτοις, θα ήταν αφελές και μη ρεαλιστικό να θεωρήσουμε ότι η τεχνολογία από μόνη της μπορεί να εξαλείψει την έμφυλη βία.

Η πραγματική πρόκληση δεν αφορά τις δυνατότητες της ΤΝ, αλλά κυρίως τον τρόπο που εμείς οι άνθρωποι επιλέγουμε να την χρησιμοποιήσουμε, ώστε να είναι κοινωνικά ωφέλιμη, ενδυναμώνοντας τις φωνές των γυναικών και προστατεύοντας το δικαίωμα τους να ζουν χωρίς βία. Μόνο όταν η Τεχνητή Νοημοσύνη αναπτυχθεί και εφαρμοστεί με αίσθημα κοινωνικής ευθύνης και ηθικό προσανατολισμό, θα είναι ουσιαστικά αποτελεσματική και συνάμα ωφέλιμη τόσο για τις επιζώσες όσο και για ολόκληρη την κοινωνία.

Βιβλιογραφία

Ελληνική

- ΓΓΙΑΔ (2020). *“1η Ετήσια έκθεση για τη Βία κατά των γυναικών”*. Εθνικό Τυπογραφείο.
- ΓΓΙΑΔ (2021). *“2η Ετήσια έκθεση για τη Βία κατά των γυναικών”*, Εθνικό Τυπογραφείο.
- ΓΓΙΑΔ (2022). *“3η Ετήσια έκθεση για τη Βία κατά των γυναικών”*, Εθνικό Τυπογραφείο.
- ΓΓΙΑΔ (2023). *“4η Ετήσια έκθεση για τη Βία κατά των γυναικών”*, Εθνικό Τυπογραφείο.
- ΓΓΙΑΔ (2024). *“5η Ετήσια έκθεση για τη Βία κατά των γυναικών”*, Εθνικό Τυπογραφείο.
- ΓΓΙΑΔ (2021). *“Εθνικό Σχέδιο Δράσης για την Ισότητα των Φύλων 2021-25”*, Εθνικό Τυπογραφείο.
- ΓΓΙΦ, (2017). *“Βία κατά των γυναικών - Οδηγός Συμβουλευτικής για τη βία”*, Εθνικό Τυπογραφείο.
- ΓΓΙΑΔ, (2020). *“Διμηνιαίο Ενημερωτικό Δελτίο #1: Πολιτικές και Δράσεις της Γ.Γ.Ο.Π.Ι.Φ. για την Πρόληψη και την καταπολέμηση της Βίας κατά των Γυναικών στις Συνθήκες Πανδημίας του Covid-19. Ανάλυση Στατιστικών Στοιχείων από το Δίκτυο Δομών και της Γραμμής SOS 15900 της Γ.Γ.Ο.Π.Ι.Φ. Μάρτιος 2020- Απρίλιος 2020”*, Εθνικό Τυπογραφείο.
- Δρούγα, Κ., Παπαθανασίου, Μ., Τσονίδης, Αν. (2001). *“Θύμα ή Επιζώσα; Η Ρητορική Κατασκευή Ταυτοτήτων στη Συμβουλευτική για την Κακοποίηση Γυναικών: Μια Ανάλυση Μελέτης”*, ΚΕΘΙ.
- Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο (2023). *“Βία κατά των γυναικών: η ΕΕ να κυρώσει τη Σύμβαση της Κωνσταντινούπολης”*, Αίθουσα Τύπου. Διαθέσιμο σε: <https://www.europarl.europa.eu/news/el/press-room/20230210IPR74805/via-kata-ton-gunaiikon-i-ee-na-kurosei-ti-sumvasi-tis-konstantinoupolis> .
- Κωστή, Η. (2023). *“Μπορεί ο Αλγόριθμος να είναι δίκαιος; Ο αλγόριθμος και ο λευκός άντρας. Προκαταλήψεις στην Τεχνητή Νοημοσύνη”*, σε , σε Λ. Μήτρου (επιμ.), *“Μπορεί ο Αλγόριθμος...”*, Πανεπιστημιακές Εκδόσεις Κρήτης.
- Μήτρου, Λ., (2023). *“Μπορεί ο Αλγόριθμος...”*, Ηράκλειο Κρήτης, Πανεπιστημιακές Εκδόσεις Κρήτης.
- Μιχαηλάκη, Α., Ι. (2022). *“Δίκαιο και δεοντολογία σε εφαρμογές Επαυξημένης Πραγματικότητας”*, Νομική Βιβλιοθήκη.

- Παναγοπούλου Κουτνατζή, Φ. (2023). *“Τεχνητή νοημοσύνη: Ο δρόμος προς έναν ψηφιακό συνταγματισμό – Μία ηθικο-συνταγματική θεώρηση”*, Εκδόσεις Παπαζήση.
- Πάνος, Α. (2023). *“Τα μυστικά του ChatGPT: Από το Α έως το Ω”*, Εκδόσεις Δίσιγμα.
- Παπαδόπουλος, Α.Γ., Καπέλλα, Α., Κονδύλη, Δ., Λιναρδής, Α., Παπαδούδης, Γ., Χατζηγιάννη, Α., Θεοφίλη, Α. (2023). *“Έμφυλη βία κατά των γυναικών και άλλες μορφές διαπροσωπικής βίας στην Ελλάδα (GBV-EL): Πρώτα αποτελέσματα της έρευνας”*, Εθνικό Κέντρο Κοινωνικών Ερευνών, <https://doi.org/10.17903/30971.1>.
- Στρατηγάκη, Μ. (2021). *“Πολιτικές ισότητας των φύλων, ΟΗΕ, Ευρωπαϊκή Ένωση, Ελλάδα”*, 1η έκδοση, Εκδόσεις Αλεξάνδρεια.
- Συνήγορος του Πολίτη (2025). *“Ίση Μεταχείριση. Ειδική Έκθεση 2024”*, Συνήγορος του Πολίτη.
- Τάσσης, Σ. (2023). *“Μπορεί ο Αλγόριθμος να είναι ηθικός;”*, σε Λ. Μήτρου(επιμ.), *“Μπορεί ο Αλγόριθμος...”*, Πανεπιστημιακές Εκδόσεις Κρήτης.
- FRA (2014). *“Βία κατά των γυναικών: πανευρωπαϊκή έρευνα - Τα αποτελέσματα με μια ματιά”*, Υπηρεσία Εκδόσεων της Ευρωπαϊκής Ένωσης.
- Russel, S (2021). *“Συμβατή με τον Άνθρωπο; Η Τεχνητή Νοημοσύνη και το πρόβλημα του ελέγχου”*, Εκδόσεις Τραυλός.
- Steans, J. (2016). *“Φύλο και Διεθνείς Σχέσεις”*, [μτφ. Βασιλάκη Ρ., επιμέλεια Καραγιαννοπούλου Χ.], Εκδόσεις Πεδίο.

Ξενόγλωσση

- Butterby, K., Lombard, N. (2025). *“Developing a chatbot to support victim-survivors who are subjected to domestic abuse considerations and ethical dilemmas”*, Journal of Gender Based Violence, vol 9, no. 1, pp. 153-161.
- Bartoledi, I., Xenidis, R. (2023). *“Study on the impact of artificial intelligence systems, their potential for promoting equality, including gender equality, and the risks they may cause in relation to non-discrimination”*, Council of Europe.
- Chock, S.,K. (2023). *“Design Practices”*. σε *“Feminist AI”*. Επιμέλεια: Browne, J. et al, Oxford University Press. DOI: 10.1093/oso/9780192889898.003.0021.
- Council of Europe (2011). *“Explanatory Report to the Council of Europe Convention on preventing and combating violence against women and domestic violence”*, Treaty Series -

No. 210.

- EIGE (2025). *“EU Gender-based Violence Survey”*, Διαθέσιμο σε: https://eige.europa.eu/newsroom/eu-gender-based-violence-survey?language_content_entity=en.
- EIGE (2025). *“Tackling cyber violence against women and girls: The role of digital platforms”*, 2025, Publications Office of the European Union.
- EIGE (2025). *“The European Protection Order – Overview for victim support services”*, Publication Office of the European Union.
- EIGE (2021). *“The Costs of Gender-Based Violence in the European Union”*, 2021, Publications Office of the European Union.
- EIGE (2014). *«Estimating the Costs of Gender-Based Violence in the European Union»*, 2014, Luxembourg: Publications Office of the European Union.
- European Commission (2025). *“Annex - Communication from the Commission to the European Parliament , the Council, the Economic and Social Committee and the Committee of the Regions, “A roadmap for Women’s Rights”*, 7.3.2025, COM(2025) 97 final ANNEX.
- European Commission (2025). *“Communication from the Commission to the European Parliament, the Council, the Economic and Social Committee and the Committee of the Regions, A Union of Equality: Gender Equality Strategy 2020-2025”*, 05.03.2020, COM(2020) 152 final.
- European Union (2025). *“2025 report on gender equality in the EU”*, Publications Office of the European Union.
- Eurostat, FRA, EIGE, (2024). *«EU gender-based violence survey»*, Διαθέσιμο σε: [EU Gender-based Violence Survey | European Institute for Gender Equality](#) .
- Eurostat, FRA, EIGE (2024). *«EU gender-based violence survey – Key results. Experiences of women in the EU-27»*, Publications Office of the European Union.
- FRA (2014). *“Survey on Violence against Women in the EU”*, 2014, Vienna.
- FRA (2019). *“Women as victims of partner violence Justice for victims of violent crime Part IV”*, Luxembourg: Publications Office of the European Union.
- Henry, N. , Witt, A. & Vasil, S. (2024). *“A ‘design justice’ approach to developing digital tools for addressing gender-based violence: exploring the possibilities and limits of feminist chatbots”*, 2024 Information, Communication & Society (28 Jun 2024).

- Maeng W., Lee J, (2022). *“Designing and evaluating a chatbot for Survivors of image-base violence”*. In Proceedings of the 2022 CHI Conference on Human Factors in Computing Systems (CHI '22). Association for Computing Machinery, New York, NY, USA, Article 344, 1–21. <https://doi.org/10.1145/3491102.3517629> .
- Maeng W., Lee J, (2021). *“Designing a Chatbot for Survivors of Sexual Violence: Exploratory Study for Hybrid Approach Combining Rule-based Chatbot and ML-based Chatbot”*. In Proceedings of the Asian CHI Symposium 2021 (Asian CHI '21). Association for Computing Machinery, New York, NY, USA, 160–166. <https://doi.org/10.1145/3429360.3468203> .
- Spencer, S., W., Masbouni, C. (2024). *“Artificial Intelligence in Gender-Based Violence in Emergency Programming: Perils And Potentials”*, Unicef.
- Trafford, L., et al. (2024). *“Lizzy – Building an Ai-powered Domestic Abuse Risk Assessment Tool Based on Nationally Representative Online Survey Data.”* OSF Preprints, 23 Oct. 2024.
- UNESCO (2023). *“Your opinion doesn’t matter, anyway: Exposing technology-facilitated gender-based violence in an era of generative AI”*. UNESCO.
- UN Women (2024). *«Facts and figures: Ending violence against women»*, Διαθέσιμο σε: <https://www.unwomen.org/en/articles/facts-and-figures/facts-and-figures-ending-violence-against-women#notes>.
- UN Women (2023). *“USING BIG DATA ANALYTICS FOR INSIGHTS ON ONLINE VIOLENCE AGAINST WOMEN IN LIBYA”*, UN Women Libya.

Νομοθεσία

Ελλάδα

- Νόμος 5172/2025, “Αντιμετώπιση νέων μορφών βίας κατά των γυναικών - Ενσωμάτωση της Οδηγίας (ΕΕ) 2024/1385 - Πρόσθετες ρυθμίσεις στον νόμο περί ενδοοικογενειακής βίας - Αναδιοργάνωση των ιατροδικαστικών υπηρεσιών - Ενίσχυση της λειτουργίας της Eurojust - Μέτρα για την προστασία των ανηλίκων και την καταπολέμηση της εγκληματικότητας - Δικονομικές διατάξεις αρμοδιότητας των τακτικών διοικητικών δικαστηρίων και άλλες ρυθμίσεις”, (ΦΕΚ Α’/10/29-1-2025).
- Νόμος 5099/2024 "Λήψη μέτρων για την εφαρμογή του Κανονισμού (ΕΕ) 2022/2065 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 19ης Οκτωβρίου 2022 σχετικά με την ενιαία αγορά ψηφιακών υπηρεσιών και την τροποποίηση της Οδηγίας 2000/31/ΕΚ («Πράξη

για τις ψηφιακές υπηρεσίες») και άλλες διατάξεις", (ΦΕΚ Α' 48/05.04.2024).

- Νόμος 5090/2024, "Παρεμβάσεις στον Ποινικό Κώδικα και τον Κώδικα Ποινικής Δικονομίας για την επιτάχυνση και την ποιοτική αναβάθμιση της ποινικής δίκης Εκσυγχρονισμός του νομοθετικού πλαισίου για την πρόληψη και την καταπολέμηση της ενδοοικογενειακής βίας", (ΦΕΚ 30 Α'/24-2-2024).
- Νόμος 4961/2022, "Αναδυόμενες τεχνολογίες πληροφορικής και επικοινωνιών, ενίσχυση της ψηφιακής διακυβέρνησης και άλλες διατάξεις", (ΦΕΚ 146/Α/27-7-2022).
- Νόμος 4808/2020, "Για την Προστασία της Εργασίας Σύσταση Ανεξάρτητης Αρχής «Επιθεώρηση Εργασίας» Κύρωση της Σύμβασης 190 της Διεθνούς Οργάνωσης Εργασίας για την εξάλειψη της βίας και παρενόχλησης στον κόσμο της εργασίας Κύρωση της Σύμβασης 187 της Διεθνούς Οργάνωσης Εργασίας για το Πλαίσιο Προώθησης της Ασφάλειας και της Υγείας στην Εργασία Ενσωμάτωση της Οδηγίας (ΕΕ) 2019/1158 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 20ής Ιουνίου 2019 για την ισορροπία μεταξύ της επαγγελματικής και της ιδιωτικής ζωής, άλλες διατάξεις του Υπουργείου Εργασίας και Κοινωνικών Υποθέσεων και λοιπές επείγουσες ρυθμίσεις", (ΦΕΚ Α 101/19.6.2021).
- Νόμος 4604/2019, "Προώθηση της ουσιαστικής ισότητας των φύλων, πρόληψη και καταπολέμηση της έμφυλης βίας-Ρυθμίσεις για την απονομή Ιθαγένειας-Διατάξεις σχετικές με τις εκλογές στην Τοπική Αυτοδιοίκηση-Λοιπές διατάξεις ", (ΦΕΚ Α' 50/26.03.2019).
- Νόμος 4531/2018, "I) Κύρωση της Σύμβασης του Συμβουλίου της Ευρώπης για την Πρόληψη και την Καταπολέμηση της Βίας κατά των γυναικών και της Ενδοοικογενειακής Βίας και προσαρμογή της ελληνικής νομοθεσίας II) Ενσωμάτωση της 2005/214/ΔΕΥ απόφασης-πλαίσιο, όπως τροποποιήθηκε με την απόφαση-πλαίσιο 2009/299/ΔΕΥ, σχετικά με την εφαρμογή της αρχής της αμοιβαίας αναγνώρισης επί χρηματικών ποινών και III) Άλλες διατάξεις αρμοδιότητας Υπουργείου Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων και λοιπές διατάξεις", (ΦΕΚ Α' 62/5-4-2018).
- Νόμος 2477/1997, "Συνήγορος του Πολίτη και Σώμα Επιθεωρητών Ελεγκτών Δημόσιας Διοίκησης", (ΦΕΚ Α-59/18-4-1997).

Ευρωπαϊκή Ένωση

- Απόφαση (ΕΕ) 2023/1075 σχετικά με τη σύναψη της σύμβασης του Συμβουλίου της Ευρώπης για την πρόληψη και την καταπολέμηση της βίας κατά των γυναικών και της ενδοοικογενειακής βίας όσον αφορά τα θεσμικά όργανα και τη δημόσια διοίκηση της Ένωσης, (ΕΕ L 143I της 2.6.2023), ELI: <http://data.europa.eu/eli/dec/2023/1075/oj> .

- Απόφαση (ΕΕ) 2023/1076 για τη σύναψη της σύμβασης του Συμβουλίου της Ευρώπης για την πρόληψη και την καταπολέμηση της βίας κατά των γυναικών και της ενδοοικογενειακής βίας όσον αφορά θέματα που άπτονται της δικαστικής συνεργασίας σε ποινικές υποθέσεις και όσον αφορά το άσυλο και τη μη επαναπροώθηση, (L 143/4 της 2.6.2023), ELI: <http://data.europa.eu/eli/dec/2023/1076/oj>.
- Κανονισμός (ΕΕ) 2022/2065 της 19ης Οκτωβρίου 2022, σχετικά με την ενιαία αγορά ψηφιακών υπηρεσιών και την τροποποίηση της οδηγίας 2000/31/ΕΚ (πράξη για τις ψηφιακές υπηρεσίες), (L 277/1, 27.10.2022).
- Κανονισμός (ΕΕ) 2024/1689 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 13ης Ιουνίου 2024, για τη θέσπιση εναρμονισμένων κανόνων σχετικά με την τεχνητή νοημοσύνη και την τροποποίηση των κανονισμών (ΕΚ) αριθ. 300/2008, (ΕΕ) αριθ. 167/2013, (ΕΕ) αριθ. 168/2013, (ΕΕ) 2018/858, (ΕΕ) 2018/1139 και (ΕΕ) 2019/2144 και των οδηγιών 2014/90/ΕΕ, (ΕΕ) 2016/797 και (ΕΕ) 2020/1828 (κανονισμός για την τεχνητή νοημοσύνη) (Κείμενο που παρουσιάζει ενδιαφέρον για τον ΕΟΧ), Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης, (EL Σειρά L, 12.7.2024).
- Κανονισμός (ΕΕ) 2022/1925 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 14ης Σεπτεμβρίου 2022 σχετικά με διεκδικήσιμες και δίκαιες αγορές στον ψηφιακό τομέα και για την τροποποίηση των οδηγιών (ΕΕ) 2019/1937 και (ΕΕ) 2020/1828 (Πράξη για τις Ψηφιακές Αγορές) (Κείμενο που παρουσιάζει ενδιαφέρον για τον ΕΟΧ), (L 265/1, 12.10.2022).
- Οδηγία 2024/1385/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 14ης Μαΐου 2024 για την καταπολέμηση της βίας κατά των γυναικών και της εξ οικείων βίας, (EL σειρά L, 24/05/2024), ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2024/1385/oj>.
- Οδηγία 2024/1499/ΕΕ του Συμβουλίου της 7ης Μαΐου 2024, σχετικά με πρότυπα για τους φορείς ισότητας στον τομέα της ίσης μεταχείρισης προσώπων ανεξαρτήτως της φυλετικής ή εθνοτικής καταγωγής τους, της ίσης μεταχείρισης προσώπων σε θέματα εργασίας και απασχόλησης ανεξαρτήτως θρησκείας ή πεποιθήσεων, αναπηρίας, ηλικίας ή γενετήσιου προσανατολισμού αυτών, της ίσης μεταχείρισης γυναικών και ανδρών σε θέματα κοινωνικής ασφάλισης και όσον αφορά την πρόσβαση σε αγαθά και υπηρεσίες και την παροχή αυτών, και την τροποποίηση των οδηγιών 2000/43/ΕΚ και 2004/113/ΕΚ, (EL, Σειρά L, 29.05.2024).

- Οδηγία (ΕΕ) 2024/1500, της 14ης Μαΐου 2024 σχετικά με πρότυπα για τους φορείς ισότητας στον τομέα της ίσης μεταχείρισης και των ίσων ευκαιριών μεταξύ γυναικών και ανδρών σε θέματα εργασίας και απασχόλησης, και για την τροποποίηση των οδηγιών 2006/54/ΕΚ και 2010/41/ΕΕ, (ΕΛ, Σειρά L, 29.05.2024).
- Οδηγία 2024/1712/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 13ης Ιουνίου 2024 για την τροποποίηση της οδηγίας 2011/36/ΕΕ για την πρόληψη και την καταπολέμηση της εμπορίας ανθρώπων και για την προστασία των θυμάτων της, (ΕΛ σειρά L, 26/06/2024).
- Οδηγία (ΕΕ) 2023/970, της 10ης Μαΐου 2023 για την ενίσχυση της εφαρμογής της αρχής της ισότητας της αμοιβής μεταξύ ανδρών και γυναικών για όμοια εργασία ή για εργασία της αυτής αξίας, μέσω της μισθολογικής διαφάνειας και μηχανισμών επιβολής (L 132/21, 17.05.2023).
- Οδηγία 2011/99/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 13ης Δεκεμβρίου 2011 περί της ευρωπαϊκής εντολής προστασίας, (L 338/2, 21.12.2011).
- Οδηγία 2011/36/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 5ης Απριλίου 2011, για την πρόληψη και την καταπολέμηση της εμπορίας ανθρώπων και για την προστασία των θυμάτων της, καθώς και για την αντικατάσταση της απόφασης-πλαίσιο 2002/629/ΔΕΥ του Συμβουλίου (ΕΕ L 101, 15.4.2011).
- Οδηγία 2006/54/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 5ης Ιουλίου 2006 για την εφαρμογή της αρχής των ίσων ευκαιριών και της ίσης μεταχείρισης ανδρών και γυναικών σε θέματα εργασίας και απασχόλησης, (L 204/23, 27/06/2006).

Διεθνής

- Συμβούλιο της Ευρώπης, “Σύμβαση για την Πρόληψη και την Καταπολέμηση της Βίας κατά των Γυναικών και της Ενδοοικογενειακής Βίας”, 2011, (CETS No. 210).
- Council of Europe, “Framework Convention on Artificial Intelligence and Human Rights, Democracy and the Rule of Law”, 2024, (CETS No. 225).
- UN General Assembly, “Convention on the Elimination of All Forms of Discrimination against Women”, United Nations, 1979, Treaty Series, vol. 1249, p. 13, διαθέσιμο σε: <https://www.refworld.org/docid/3ae6b3970.html> .
- UN Committee on the Elimination of Discrimination Against Women (CEDAW), “CEDAW

General Recommendation No. 19: Violence against women,” 1992, διαθέσιμο σε: <https://www.refworld.org/legal/resolution/cedaw/1992/en/96542> .

- UN Women, “Beijing Declaration and Platform for Action”, United Nations, 1995.

Διαδικτυακές πηγές

- ΓΓΙΑΔ. “Σύσταση-σκοπός-αντικείμενο”, διαθέσιμο σε: <https://isotita.gr/systasi-skopos-antikeimeno/> [πρόσβαση στις 17/07/2025].
- Διοτίμα, (2025). “Άλλη μια χαμένη ευκαιρία | Για το ν/σ του υπ. Δικαιοσύνης”, διαθέσιμο σε: <https://diotima.org.gr/alli-mia-chameni-eykairia-gia-to-schedio/> [πρόσβαση στις 12/08/2025].
- Ευρωπαϊκή Ένωση. “Ευρωπαϊκό Ινστιτούτο για την Ισότητα των Φύλων”, διαθέσιμο σε: https://european-union.europa.eu/institutions-law-budget/institutions-and-bodies/search-all-eu-institutions-and-bodies/european-institute-gender-equality-eige_el, [πρόσβαση στις 12/08/2025].
- Ευρωπαϊκό Συμβούλιο. “Εξάλειψη της βίας κατά των γυναικών”, διαθέσιμο σε: [Εξάλειψη της βίας κατά των γυναικών - Consilium](#) [πρόσβαση στις 19/08/2025].
- Ηνωμένα Έθνη, “Περιφερειακό Κέντρο Πληροφόρησης ΟΗΕ, Στόχος 5: Ισότητα των φύλων.” Διαθέσιμο σε: <https://unric.org/el/%cf%83%cf%84%ce%bf%cf%87%ce%bf%cf%83-5-%ce%b9%cf%83%ce%bf%cf%84%ce%b7%cf%84%ce%b1-%cf%84%cf%89%ce%bd-%cf%86%cf%85%ce%bb%cf%89%ce%bd/> [πρόσβαση στις 23/07/2025].
- Η Μηχανή του Χρόνου. “Πως ο υπερ-υπολογιστής της IBM νίκησε τον Κασπάροφ με μια ... ανθρώπινη κίνηση. Ο Ρώσος πρωταθλητής στο σκάκι δήλωσε ότι τον εξαπάτησαν...”, διαθέσιμο σε : <http://www.mixanitouxronou.gr/pos-o-yper-ypologistis-tis-ivm-nikise-ton-kasparof-me-mia-anthropini-kinisi-o-rosos-protathlitis-sto-skaki-dilose-oti-ton-exapatisan-alla-den-egine-alli-revans/> [πρόσβαση στις 12/08/2025].
- Ηγουμενίδη, Τ. (Ναυτεμπορική). (2024). “Διαδίκτυο: Νέοι κανόνες για προστασία των χρηστών – Έμφαση τις πλατφόρμες κοινωνικής δικτύωσης”. 18/02/2024, διαθέσιμο σε: <https://www.naftemporiki.gr/techscience/1593650/diadiktyo-neoi-kanones-gia-prostasia-ton-christon-emfasi-tis-platformes-koinonikis-diktyosis/> [πρόσβαση στις 22/08/2025].
- Παπαιωάννου, Γ. (2018). “AlphaGo: Ένα ντοκιμαντέρ για την νίκη της Τεχνητής Νοημοσύνης στο πανάρχαιο παιχνίδι «Γκο».” διαθέσιμο σε:

- <https://www.lifo.gr/now/tech-science/alphago-ena-ntokimanter-gia-tin-niki-tis-tehnitis-noimosynis-sto-panarhaio> [πρόσβαση στις 18/08/2025].
- Womensos. “*ΤΙ ΕΙΝΑΙ Η ΒΙΑ ΚΑΤΑ ΤΩΝ ΓΥΝΑΙΚΩΝ*”, womensos.gr, διαθέσιμο σε: <https://womensos.gr/ti-einai-via-kata-ton-gunaikon/> [πρόσβαση στις 18/08/2025].
- Britannica. “*Τεχνητή Νοημοσύνη*”. διαθέσιμο σε: <https://www.britannica.com/technology/artificial-intelligence> [πρόσβαση στις 02/08/2025].
- G. Buttarelli (2018). “*What do we learn from Machine Learning?*”, διαθέσιμο σε: https://www.edps.europa.eu/press-publications/press-news/blog/what-do-we-learn-machine-learning_en [πρόσβαση στις 26/06/2025].
  - Council of Europe (2021). “*Key facts about the Istanbul Convention.*” διαθέσιμο σε: <https://www.coe.int/en/web/istanbul-convention/key-facts> [πρόσβαση στις 15/05/2025].
  - Council of Europe, “*THE FOUR PILLARS OF THE ISTANBUL CONVENTION, Council of Europe Convention on preventing and combating violence against women and domestic violence*”, διαθέσιμο σε: www.coe.int/conventionviolence [πρόσβαση στις 15/05/2025].
  - Council of Europe. “*The Convention in brief*”, διαθέσιμο σε: <https://www.coe.int/en/web/istanbul-convention/the-convention-in-brief#> [πρόσβαση στις 15/05/2025].
  - DeGraw, E. (2025). “*Using AI to Track Gender-Based Violence*”, διαθέσιμο σε: <https://www.thinkglobalhealth.org/article/using-ai-track-gender-based-violence> [πρόσβαση στις 16/08/2025].
  - EIGE, “*γυναικοκτονία*”, διαθέσιμο σε: http://eige.europa.eu/publications-resources/thesaurus/terms/1192?language_content_entity=el [πρόσβαση 30/08/2025].
  - EIGE, “*εμπορία και σωματεμπορία γυναικών και κοριτσιών*”, διαθέσιμο σε: https://eige.europa.eu/publications-resources/thesaurus/terms/1448?language_content_entity=el [πρόσβαση 30/08/2025].
  - EIGE, “*παρενοχλητική παρακολούθηση*”, διαθέσιμο σε: https://eige.europa.eu/publications-resources/thesaurus/terms/1445?language_content_entity=el [πρόσβαση 30/08/2025].
  - EIGE (2025). “*EU Gender-based Violence Survey.*”, διαθέσιμο σε: https://eige.europa.eu/newsroom/eu-gender-based-violence-survey?language_content_entity=en [πρόσβαση στις 20/05/2025].

- Eticas. διαθέσιμο σε: <https://eticas.ai/the-adversarial-audit-of-viogen-three-years-later/> [πρόσβαση στις 12/08/2025].
- European Commission, “Viogen 5.0: discovering Spain’s risk assessment system of gender-based violence”, διαθέσιμο σε: <https://interoperable-europe.ec.europa.eu/collection/public-sector-tech-watch/viogen-50-discovering-spains-risk-assessment-system-gender-based-violence> [πρόσβαση στις 12/12/2025].
- GRIT, “Our GRIT App”, διαθέσιμο σε: <https://www.grit-gbv.org/technology> πρόσβαση στις 16/08/2025].
- IMPROVE (2024). “AinoAid™ Chatbot launching event at Deusto University”, διαθέσιμο σε: <https://www.improve-horizon.eu/news-1/ainoaid-chatbot-launch-deusto> [πρόσβαση στις 12/08/2025].
- Lawspot (2025). “Δημοσιεύθηκε ο νόμος με τα μέτρα αντιμετώπισης νέων μορφών βίας κατά των γυναικών και την προστασία των ανηλίκων (N. 5172/2025)”, διαθέσιμο σε: <https://www.lawspot.gr/nomika-nea/dimosieythike-o-nomos-me-ta-metra-antimetopisis-neon-morfon-vias-kata-ton-gynaikon-kai> [πρόσβαση στις 11/08/2025].
- Observatory of Public Sector Innovation (an official website of the OECD). “Integrated System for Attention of Gender-Violence Victims (Using Artificial Intelligence)”, διαθέσιμο σε: oecd-opsi.org/innovations/gender-care-ai/ [πρόσβαση στις 24/08/2025].
- Spring ACT. “Sophia Chatbot-Spring ACT” διαθέσιμο σε: <https://springact.org/> [πρόσβαση στις 14/06/2025].
- Skinner, S. (2019). “Domestic abuse: free app launches to help victims”, διαθέσιμο σε: <https://www.goodhousekeeping.com/uk/consumer-advice/technology/a26466066/bright-sky-app-review/> [πρόσβαση στις 19/08/2025].
- The Times. “AI can help police predict if someone is at risk of domestic abuse - ‘Lizzy’ gives probability of physical violence within three months with 84 per cent accuracy, and could be made available to British forces”, διαθέσιμο σε: <https://www.thetimes.com/uk/crime/article/ai-can-help-police-predict-if-someone-is-at-risk-of-domestic-abuse-jbbrbgt9m> [πρόσβαση στις 15/06/2025].
- UN Human Rights. “Special Rapporteur on violence against women and girls”, διαθέσιμο σε: <https://www.ohchr.org/en/special-procedures/sr-violence-against-women> [πρόσβαση στις 24/08/2025].

- UN Women (2024). “Facts and figures: Ending violence against women”. διαθέσιμο σε: <https://www.unwomen.org/en/what-we-do/ending-violence-against-women/facts-and-figures#notes> [πρόσβαση στις 22/03/2025].
- UN Women, “The Shadow Pandemic: Violence against women during COVID-19”, διαθέσιμο σε: <https://www.unwomen.org/en/news/in-focus/in-focus-gender-equality-in-covid-19-response/> [πρόσβαση στις 31/08/2025].